

Sisekaitseakadeemia
Sisejulgeoleku instituut

Martin Õunapuu

**HIINA RAHVAVABARIIGI INFOMÕJUTUSTEGEVUS JA
SELLE MÕJU EESTI VABARIIGI JULGEOLEKULE**

Magistritöö

Juhendaja: Ramon Loik, MA

Tallinn 2022

ANNOTATSIOON

Sisejulgeoleku instituut	Juuni 2022
Töö pealkiri eesti keeles: Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevus ja selle mõju Eesti Vabariigi julgeolekule	
Töö pealkiri inglise keeles: Informational influence activity of the People's Republic of China and its impact on the Republic of Estonia's security	
<p>Magistritöö on kirjutatud eesti keeles. Töö maht on 91 lehekülge, millest kahel leheküljel on lisad. Töö illustreerimiseks ning andmete esitlemiseks on koostatud 15 tabelit. Töö koostamiseks kasutati 166 eesti- ja inglisekeelset allikat.</p> <p>Magistritöö eesmärk on välja selgitada Hiina RV poolt rakendatavast infomõjutustegevusest lähtuvad ohud Eesti julgeolekule ja esitada ettepanekud nende efektiivsemaks maandamiseks. Magistritöö eesmärgi saavutamiseks püstitati 4 uurimisülesannet: Selgitada teoreetiliste allikate läbitöötamise tulemuste põhjal, kuidas Hiina Rahvavabariik viib läbi infomõjutustegevust, ehk <i>modus operandi</i>; analüüsida julgeolekuasutuste raporteid, kaardistamaks Eestit mõjutavat Hiina Rahvavabariigi poolset infomõjutustegevust; analüüsida Eesti julgeolekuekspertide ning teiste Aasia valdkonna ekspertide seisukohti Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse mõjust Eesti julgeolekule ja selle mõju vähendamise võimalustest; intervjuude ning kirjalike küsitluste tulemuste analüüsi põhjal pakkuda välja võimalused Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevusest tulenevate julgeolekuohtude vähendamiseks.</p> <p>Magistritöö on kvalitatiivne empiiriline uuring, mille uurimisstrateegiaks oli juhtumiuuring. Uurimismeetoditeks olid poolstruktureeritud ekspertintervjuud, kirjalikud küsitlused ning dokumendianalüüs. Töö koosneb kokku kahest peatükist. Esimeses peatükis anti käesolevale tööle teoreetiline raamistik ning teises peatükis kirjeldati töö metoodikat, valimit, samuti uuringuid ning toodi välja uuringute tulemused ja analüüs. Samuti esitati järeldused ja ettepanekud.</p> <p>Uuringu põhjal selgus, et Hiina RV infomõjutustegevusest lähtuvaid mõjusid prognoositakse tulevikus muutuma laiapindsemaks ning tajutavamaks. Lisaks ilmnes, et infomõjutustegevusest lähtuvate mõjude uurimine on alarahastatud ja uurimiseks puudub piisav keelelis-kultuuriline ning teoreetiline ettevalmistus. Uuringu tulemusel koostas magistritöö autor ettepanekud Hiina RV infomõjutustegevusest lähtuvate mõjude vähendamiseks.</p>	
Lisad: -	
Võtmesõnad: Infomõjutustegevus, Hiina Rahvavabariik, infooperatsioon, mõju, pehme jõud	
Võõrkeelsed võtmesõnad: Informational influence activity, the People's Republic of China, informational operation, influence, soft power	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Martin Õunapuu</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Annan Sisekaitseakadeemia tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p>	
Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Ramon Loik, MA	Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/
Kaitsemisele lubatud	
Sisejulgeoleku instituudi juhataja: Erkki Koort	Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
TERMINITE JA LÜHENDITE LOETELU	4
SISSEJUHATUS	5
1. HIINA RAHVAVABARIIGI JULGEOLEKUPOLIITILISED LÄHTEKOHAD JA INFOMÕJUTUSTEGEVUS	9
1.1 Infomõjutustegevuse olemus ja eesmärk	9
1.2 Hiina Rahvavabariik ja üldised lähtekohad	14
1.3 Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevus ja „pehme jõud“	21
2. HIINA INFOMÕJUTUSTEGEVUSE EMPIIRILINE UURING.....	39
2.1 Metoodika ja valim	39
2.2 Uuringute tulemused ja analüüs.....	43
2.2.1 Dokumendianalüüs	43
2.2.2 Ekspertintervjuude tulemused	52
2.2.3 Uuringutulemuste analüüs ja järeldused.....	62
KOKKUVÕTE	70
SUMMARY	72
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	73
TABELITE LOETELU	89
LISA 1. Ekspertintervjuude küsimused.....	90
LISA 2. Dokumendianalüüsis kasutatud dokumendid	91

TERMINITE JA LÜHENDITE LOETELU

Belt and Road Initiative – BRI

Hiina Kommunistlik Partei – HKP

Hiina Rahvavabariik – Hiina RV, HRV

Hiina Rahvavabastusarmee – RVA

Kesk- ja Ida-Euroopa riigid – CEEC

One Belt, One Road – OBOR

Venemaa Föderatsioon – VF

SISSEJUHATUS

Hiina Rahvavabariigi mõjukuse kasv maailmas viimastel aastakümnetel ja pürgimine globaalseks liidriks paneb läänemaailma riike üha sagedamini küsima neile Hiina suunalt suurenevate ja sellega kaasnevate võimalike ohtude kohta. 2012. aastal esitati Ameerika Ühendriikide kaitseministrile Leon Panetta-le küsimus, kas Ameerika Ühendriikide ning Hiina vahel on sõda? L. Panetta vastas: „Ma arvan, et see sõltub sellest, mida Te sõja all silmas peate“. Ta lisas veelgi: „Oleme täna jõudnud punkti, kus mõiste *sõda* definitsioon ei ole enam üheselt mõistetav ning tegemist ei pruugi olla enam pelgalt vägivaldse huvide konfliktiga. Arenenud on sõjas kasutatavad tehnoloogiad, täienenud on nii taktikad kui ka strateegiad“. (Poindexter, 2018, p. 11) Klassikalise sõjapidamise kõrval kasutatakse täna modernsemaid vastaspoole mõjutamise viise, mille eesmärk, panna vastane käituma mõjutajale sobival viisil, pole muutunud. Mittekonventsionaalne ning konventsionaalne sõjapidamine kombineeritult, tuntud ka kui „hübriidsõda“, on asümmeetriline, ent sünkroniseeritud vahendite kasutamine kogu spektri ulatuses, saavutamaks võimenduv koostoime. Antud juhul on vahenditeks erinevad võimuinstrumentid – sõjavägi, poliitika, majandus, ühiskond ja informatsioon. (Cullen & Reichborn-Kjennerud, 2017, p. 26)

Hübriidsõja üks tahk on infomõjutustegevus, mida võib käsitleda tegevusena, millega luuakse sobiv keskkond mõjutamiseks, häirimiseks või sihtgrupi otsustustegevuse rikkumiseks. Sellise keskkonna loomisega on mõjutajal võimalik saavutada mõju ning ühtlasi täita oma püstitatud eesmärk. (Joint Chiefs of Staff, 2012, pp. II-1)

Eesti, kuuludes riigina NATOsse ja Euroopa Liitu, ei saa endale samuti lubada ükskõikset suhtumist Hiina RV globaalse mõjukuse ja aktiivsuse kasvu suhtes. Hiina RV üheks eesmärgiks on oma maailmavaate ning standardite globaalne kehtestamine, eesmärgiga saavutada seeläbi endale sobiv rahvusvaheline keskkond. Hiina RV soovib muuhulgas läbi välisinvesteeringute saada endale tööriista, millega teiste riikide poliitikat endale soodsas suunas juhtida. (Välisluureamet, 2020, lk 3) Hiina RV soovib täiendavalt enda huve edendada kogu maailmas ning selleks toimitakse sihetatult ning strateegiliselt (Euroopa Liidu Nõukogu, 2022; Välisluureamet, 2022, lk 62). Eesti asub geograafiliselt soodsas asukohas – transiidiriigina ida- ning läänemaailma vahel. Hiina RV on avaldanud soovi investeerida ka Baltimaadesse rajatava Rail Balticu ja Tallinn-Helsingi tunneli ehitusse. Tegemist oleks osaga Hiina RV siiditee (BRI) taristuprojektist. Samuti on Helsingi tunneli projekteerimisel ning rajamisel HRV päritoluga

ettevõtted avaldanud soovi osaleda suurinvestorina. See annab suurinvestorile hääleõiguse taristu edasises majandamises ning pädevuse otsustada, kes ja millises mahus rajatist kasutada tohivad. (Kaitsepolitseiamet, 2020, lk 24-25)

Eelmine Ameerika Ühendriikide president Donald Trump pidas 2018. aastal muuhulgas Hiinat, paralleelselt Venemaaga, suurimaks julgeolekuriskiks Ameerika Ühendriikidele (The United States of America, 2018, p. 4). Küll aga ei piirdu eelpool nimetatud risk ainult Ameerika Ühendriikidega, vaid Hiina on üha enam näidanud oma mõjuvõimu läbi erinevate välispoliitiliste otsuste ka läänemaailmas. Antud magistritöö **aktuaalsusele** viitab ka see, et Hiina on muutunud tunduvamalt nähtavamaks maailmamajanduses ning nii välispoliitiliselt aktiivset Hiinat pole varem nähtud (Kaitsepolitseiamet, 2020; Välisluureamet, 2020; Mearsheimer, 2021). Päevakorras olev, elektroonilise side seaduse muudatusega turule lisandunud 5G lahendus võib olla ohuks Eesti julgeolekule, kuna Eesti annab Hiinale potentsiaalse vahendi riigi mõjutamiseks ja surve avaldamiseks (Välisluureamet, 2020, lk 76-77). Teisalt on aga Pekingi huvi Eesti Vabariigi vastu põhjendatud meie Euroopa Liitu ja NATO-sse kuulumisega.

Töö **aktuaalsust** põhjendab veelgi 2012. aastal sõlmitud koostööalgatus 16+1, mis nüüdseks on keskendunud eelkõige Hiina huvidele. Seetõttu sõlmiti 2012. aastal 16 Ida-Euroopa riigi vahel Hiinaga koostööleping, et edendada omavahelisi majandussuhteid, muuhulgas kuulub sinna ka Eesti Vabariik. Hiljem liitus kaubandusleppega ka Kreeka. (Kavalski, 2019) Tegemist võib olla potentsiaalse riskiga NATO-le, kuna Peking on püüdnud iga riigiga eraldi kahepoolseid suhteid luua (Michta, 2020; Hillmann, 2019). See võib kujutada endast mastaapsemat probleemi, mistõttu vajab see ka põhjalikumat uurimist. Samas, Pekingi eesmärk majandussuhete edendamisel rõhub avalikult pigem tsivilisatsioonide vahelisele sallivusele ning üksteise tugevuste täiustamisele (Hiina Rahvavabariik, 2015). Käesolevale tööle lisab aktuaalsust kindlasti ka esimene süüdimõistev otsus Eestis Hiina sõjaväeluure heaks tegutsemise eest, mis määrati endisele mereteadlasele Tarmo Kõutsile. Mereteadlane tegutses Hiina sõjaväeluure kasuks vähemalt kolm aastat ning teenis tehtud tegevuste eest 17 000 eurot. (Aleksejev & Otsmaa, 2021)

Magistritöö **uudsus** tuleneb sellises mahus ja sellise teemakäsitlusega uurimistööde senisest puudumisest Eestis. Samale asjaolule on viidanud ka Eesti Välispoliitika Instituudi teadur Frank Jüris oma artiklis „Hiina mõjutustegevus Eestis“ (Jüris, 2020, lk 1).

Eeltoodust tulenevalt otsitakse magistritöös vastust **uurimisprobleemile** – Millised on Hiina RV infomõjutustegevusest Eestile lähtuvad julgeolekuohud ja nende maandamise võimalused?

Lähtuvalt uurimisprobleemist on sõnastatud kolm uurimisküsimust:

1. Kuidas viib Hiina RV läbi Eestile lähtuvat infomõjutustegevust?
2. Milline on Hiina RV infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?
3. Kuidas on Eestil võimalik maandada Hiina RV infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?

Magistritöö **eesmärk** on välja selgitada Hiina RV poolt rakendatavast infomõjutustegevusest lähtuvad ohud Eesti julgeolekule ja esitada ettepanekud nende efektiivsemaks maandamiseks.

Töö eesmärgi saavutamiseks ning **uurimisküsimustele** vastamiseks on püstitatud järgnevad **uurimisülesanded**:

1. Selgitada teoreetiliste allikate läbitöötamise tulemuste põhjal, kuidas Hiina Rahvavabariik viib läbi infomõjutustegevust, ehk *modus operandi*.
2. Analüüsida julgeolekuasutuste raporteid, kaardistamaks Eestit mõjutavat Hiina Rahvavabariigi poolset infomõjutustegevust.
3. Analüüsida Eesti julgeolekuekspertide ning teiste Aasia valdkonna ekspertide seisukohti Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse mõjust Eesti julgeolekule ja selle mõju vähendamise võimalustest.
4. Intervjuude ning kirjalike küsitluste tulemuste analüüsi põhjal pakkuda välja võimalused Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevusest tulenevate julgeolekuohtude vähendamiseks.

Magistritöös kasutatakse kvalitatiivset uurimisviisi ning empiirilises osas juhtumiuuringu strateegiat (Yin, 2009, p. 4). Antud töös on juhtumiks Hiina RV infomõjutustegevus ning selle mõju. Juhtumiuuring tervikuna koosneb infomõjutustegevust puudutava dokumentide analüüsist, kvalitatiivsest andmeanalüüsist ning poolstruktureeritud ekspertintervjuudest ja kirjalikest küsitlustest. Andmekogumismeetodina kasutatakse töö teoreetilises osas allikatest saadud andmeid ning empiirilises osas poolstruktureeritud ekspertintervjuusid ja -küsitlusi.

Juhtumiuuringu käigus analüüsitakse julgeolekuasutuste poolt koostatud raporteid ning aastaraamatuid. Intervjueeritavate valim koosneb nii Eesti julgeolekusfääri- kui ka teistest

Aasia valdkonna ekspertidest. Antud juhul on tegemist sihipärase valimiga, tuntud ka kui suunatud valim. Eesmärk oli valim moodustada isikutest, kes on valdkonna eksperdid. Tegemist on isikutega kes on tegelenud infomõjutustegevusest tulenevate mõjude ennetamise ning maandamisega ja/või on avalikkuses nendel teemadel asjatundlikult esinenud ning asjakohaseid materjale publitseerinud. Andmete analüüsimisel kasutatakse kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Magistritöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis keskendutakse julgeolekuteooriatele, sealhulgas „pehme“ ja „terava“ jõu käsitlesele, HKP poliitilistele vaadetele ning Hiina RV infomõjutustegevusele maailmas, Euroopas ja Eestis. Teises peatükis viiakse läbi kvalitatiivne uurimus selgitamaks, milline on Hiina RV infomõjutustegevuse mõju Eesti Vabariigi julgeolekule ja selgitada välja viisid, kuidas infomõjutustegevusest tulenevat mõju maandada. Uuringus viidi läbi kolm ekspertintervjuud ja kolm kirjalikku küsitlust ning analüüsiti julgeolekuasutuste raporteid ning aastaraamatuid. Lisaks eelnevale esitatakse magistritöös teoreetilise osa ning dokumendianalüüsist ja poolstruktureeritud intervjuude ning kirjalike küsitluste analüüsist saadud tulemused ning järeldused, mis sünteesitakse ning antakse rakenduslikku laadi soovitusel edasisteks tegevusteks.

1. HIINA RAHVAVABARIIGI JULGEOLEKUPOLIITILISED LÄHTEKOHAD JA INFOMÕJUTUSTEGEVUS

Esimese peatüki ülesanne on anda käesolevale uurimistöole teoreetiline raamistik. Esmalt käsitletakse infomõjutustegevust, selle tausta, eesmärke ning omavahelisi seoseid. Seejärel kirjeldatakse Hiina RV põhilisi poliitilisi aluseid, antakse laiem ülevaade riigist ning Hiina RV poolsest infomõjutustegevusest.

1.1 Infomõjutustegevuse olemus ja eesmärk

Maailmas, kus riikidel võivad olla pahatahtlikud kavatsused teise riigi suhtes, on kõigil riikidel oma toimimises ja meetmetes ka teatav ettevaatlikus. Seetõttu võib ka tekkida olukord, kus üks riik kardab teist riiki ning kasutab kõrgendatud kaitsepoliitikat ja erinevaid vahendeid riigi julgeoleku tagamiseks. Üldiselt lähtutakse sellest, et mida võimsam on riik, seda paremini on erinevad võimalikud julgeolekualased riskid maandatud. (Mearsheimer, 2006, pp. 160-162)

Carl von Clausewitz on kirjutanud esialgselt 1832. aastal (2004, lk 27): „*Sõda on seega vägivallaakt, et sundida vastast toimima meie tahte kohaselt*“. Antud definitsiooni järgi võib sõda käsitleda kui vägivaldset, konventsionaalset tegevust, et saavutada oma tahe ning seatud eesmärgid. Tsiteerides ühte maailma enimtuntumat sõjastrateegi Sun Zi-d (Sun, 2001, lk 135): „*Sundida teine armee ilma lahinguta alla andma on parimatest parim*“, millest on võimalik järeldada, et konventsionaalne sõjapidamine pole ainus viis, saavutamaks oma tahet ning alistamaks oma vastast.

Oma tahte ja eesmärkide saavutamine pole aga olulised ainult sõjapidamises, vaid on lahutamatuks osaks ka tavapäraest diplomaatilisest suhetest. Poliitilise realismi koolkonna tuntud esindaja H. Morgenthau selgitab poliitikat kui võitlust võimu eest, mis on ühtlasi ka rahvusvahelise poliitika põhieesmärgiks. Võim seejuures võtab kokku kõik selle, mis annab võimaluse vastase üle kontrolli kehtestada ja säilitada. (Morgenthau & Thompson, 1993, pp. 4-14) Võim annab ühele osapoolle mõju teise üle (ka mõjuvõimu), mille tulemusel saab teise osapoolle sooritama midagi sellist, mida ta muidu ei teeks (Dahl, 1957, pp. 202-203). Samas ei ole selle eesmärgi saavutamine nii lihtne. Suhetes ning võimujaotuses on olulisel kohal võimu siire, ehk võim pole staatiliselt paigal ning ainuisikuliselt ühe toimija käes (Organski, 1958, p.

366). Võim on seega miski, mida riigid vajavad enda julgeoleku tagamiseks, aga soovivad ka selleks, et teiste üle mõju omada. Riikidevaheliste suhete keskmes on seetõttu ka tihti võim ja selle saavutamine. Kuna jõudude vahekorid on aga pidevas muutumises, tähendab see antud juhul riikide jaoks pidevat kohustust ja pingutust kasvatada ning suurendada enda võimu, et olla võimelised konkureerima teiste riikidega.

Selleks, et mõista riikidevahelisi suhteid võimu omandamise osas, peame vaatama lähemalt võimu definitsiooni ja olemust. Inglise keeles on antud terminiks „*power*“, mida saab tõlkida eesti keelde sõnadega võim, võime, võimus, võimsus, jõud, energia (Eesti Keele Instituut, 2022). Antud mõiste on sõltuvalt kontekstist ning ajastust olnud defineeritud vastavalt keskkonnale ning olustikule. Ehk, eesti keelde tõlgituna on inglise keelse sõna „*power*“ mitmetähenduslik ning selle mõistmiseks on vajalik asjaoludest ülevaate omamine. Tegemist on tavapärase, samuti palju uuritud teatava vastuoluga sotsiaalteaduses, kus ühest definitsiooni pole olnud võimalik kindlaks määrata. (Bachrach & Baratz, 1963, pp. 633-634) Ameerika Ühendriikide sotsioloog R. Bierstedti (1950, p. 733) hinnangul on võimu võimalik pidada võimsuse elemendiks ning nimetatud võimsusega on võimalik luua erinevaid sotsiaalseid muutuseid. Sotsioloog ning tuntud filosoof Max Weber (1978, pp. 163, 212) määratles seda kui võimalust teiste osapoolte surve vastaselt siiski oma tahtmine ning eesmärk saavutada. Kuna sotsioloogia ning ajaloo käsitlemise mõistes oli tegu väga laia ning tähendusrikka terminiga, soovitas M. Weber kasutada eelpool nimetatud kahes valdkonnas pigem sõnu „*domineerimine*“ ja „*valitsev*“. Ta defineeris seda kui tõenäosust, et konkreetne hulk inimesi täidab etteantud korraldust või spetsiifilisi käskke. Ühiseks nimetajaks antud definitsioonidel on välispoliitika ning rahvusvahelised suhted.

Suurbritannia filosoof Bertrand Russel võrdles 1930. aastatel võimu hoopiski füüsikast tuntud termini energiaga – mõlemal on mitmed vormid nagu rikkus, relvastus, kodanikuvõim ning võim arvamuse kujunemisel (Russell, 1969, p. 193). Tuntud politoloog Joseph Nye (2011, p. 3) B. Russeliga aga ei nõustunud, peaaegjalikult argumendil, et jõudu võib küll energiaga omavahel võrrelda, ent jõudu sellistel alustel mõõta pole võimalik nagu energiat.

J. Nye on seejuures jõu defineerinud ja selle erinevaid tahkusi kirjeldanud. Tema käsitluses on jõu näol tegemist rahvusvahelistes suhetes toimijaga, mis ilmestab võimu ulatust ning oskust allutada teisi oma tahtele. Jõu liigitamiseks ning täpsemaks selgitamiseks on ta konstrueerinud rahvusvaheliste suhete terminid (Nye, 2009, pp. 160-163):

- 1) „Pehme jõud“ – Atraktiivsusel põhinev jõud, ehk kelle lugu/tegur on mõjusam.
- 2) „Kõva jõud“ – Motivatsiooni loomine läbi realistliku jõukasutusstrateegia.
- 3) „Tark jõud“ – Kombinatsioon kahest eelnevast.

J. Nye on jaganud riikliku jõu seega kolmeks, vastavalt jõudude rakendamisel kasutatavatele strateegiatele – „pehmeks“, „kõvaks“ ning „targaks“. Kuigi pehme jõu mõiste konstrueeris J. Nye teadlikult, sai kõva jõud tähenduse iseenesest, vaatamata sellele, et see oli nimetamata kujul eksisteerinud aastakümneid (Nye, 1990, pp. 164-167; Nye, 2008). Kõva ning pehme jõud on oma olemuselt ning eesmärgilt sarnased, kuna mõlemad taotlevad teise osapoole oma tahtele allutamist (Nye, 2004, p. 7). Teist toimijat enda tahtele on võimalik allutada kasutades sundimist, maksmist ning atraktiivsust (Nye, 2009, p. 162). Peamisteks kõva ja pehme jõu iseloomustajateks on järgnevad omadused, mida saab kategoriseerida meetmete rakendamise ja reageerimise tahtlikkuse järgi (Gallarotti, 2015, pp. 252-253):

- Meetmete rakendamine:
 - Kõva jõudu kasutades rakendatakse otseseimaid meetodeid.
 - Pehme jõud on pigem toimija kaudne mõjutamine ning enda atraktiivsuse kasvatamine.
- Reageerimise tahtlikkus:
 - Kõva jõud sunnib inimesi käituma vastu nende tahtmist.
 - Pehme jõud arvestab inimeste soovidega ning inimesed muutuvad seeläbi vabatahtlikult teise osapoole soove täitvaks.

Pehme jõu konstrueeritus pärineb 1990. aastast, mil J. Nye selgitas ajakirjas „Foreign Policy“ ilmunud artiklis, milliste tegurite toimele kujuneb maailm peale Nõukogude Liidu hävinemist ning milline roll on kanda maailma kujunemisel Ameerika Ühendriikidel. Ta oli esimene politoloog kes tõi välja, et majandusliku ning militaarse võimu (kõva jõud) kõrvale, ehk isegi sama prioriteetsusega, on tekkinud pehme jõud, mida iseloomustab atraktiivsus ja teise osapoole heakskiit. Pehme jõu kasutamisel lähtutakse sellest, kuidas on võimalik oma poliitilisi eesmärke saavutada läbi mõjutamise ning osapooli kaasava heidutamise teel. Pehmet jõudu süstemaatiliselt praktiseerivad osapooled omavad mõjuvõimu kultuuri ning ülemaailmsete normide üle. (Nye, 1990, pp. 166-167; Nye, 1990, p. 25) Andmaks uut käsitlust

rahvusvahelistele suhetele ning välispoliitikale, lähenesid Keohane ja Nye (1977, pp. 20-23) läbi neoliberaalse käsitluse. Sellega defineerisid nad rahvusvaheliste suhete kasvavat tähtsust, majanduslikku omavahelist sõltuvust ning rahvusvahelisi režiime ning institutsioone.

Targa jõu konstrueeritus pärineb 2003. aastast, mil J. Nye sõnastas selle, et luua teatavat selgust pehme jõu termini kasutamisel nii teadusallikates kui ka meedias. Juba peaaegu kaks dekaadi kasutusel olnud pehme jõu mõiste oli loonud ühiskonnas arusaama, et ainult seda rakendades on võimalik efektiivselt ning kasumlikult välispoliitilisi otsuseid langetada. J. Nye hinnangul on eelpool nimetatud võimalik tagada eeldusel, et nii pehmet kui ka kõva jõudu kasutatakse kombineeritult. (Nye, 2009, p. 160) Kombineeritud ning tulemusi tagav targa jõu kasutamine eeldab struktuurset planeerimist ning jätkusuutlikuks toimimiseks ka osavat teostust (Wilson, 2008, p. 120). G. M. Gallarotti (2015, p. 272) on aga erineval seisukohal, leides, et ainult kombineeritud jõu kasutamisest ei piisa soovitud tulemuste saavutamiseks. Tema hinnangul tagab parima tulemuse optimaalne strateegia ehk tasakaalustatud pehme ja kõva jõu kasutamine. Ehk, G. M. Gallarotti on toonud välja ka erinevate jõudude kasutamise mahu ja selle mahu osakaalude olulisuse riigi strateegia planeerimisel ning tulemuste saavutamisel.

J. Nye esialgne definitsioon pehmest jõust oli üldiselt Ameerika Ühendriikidel põhinev ning kontseptsiooni sõnastas ta raamistamiseks Ameerika Ühendriikide võimu püsima jäämist peale külma sõja lõppu ning Nõukogude Liidu lagunemist. Kuigi peale J. Nye poolt loodud mõiste definitsiooni on lisandunud veel teisigi teaduslikke käsitlusi pehmest jõust, pole täpsustatud seda, mis kvalifitseerub pehme jõu alla. Sellest tingituna on ka riikidel keeruline pehmest jõust tingitud mõju ennetada ning võimalikke vastumeetmeid rakendada. Ressursimahukam tuvastamine ning vastutegevus muudab pehme jõu kasutamise üha laialt levinumaks võtteks oma poliitilise agenda elluviimisel ning eesmärkide saavutamisel. (Nye, 2004, p. 8)

Teooriate põhjal võib eristada seega mõiste „*power*“ vähemalt kahte erinevat tõlgendust. Üheks selleks on võim või ka dominantsus, mis on tegevuste ja strateegiate eesmärk. Võim annab riikidele võimaluse enda julgeolekut tagada ja samas ka võimaluse teiste üle mõju omada. Võimu saavutamine on seejuures osaks tavapärasest riikidevahelisest poliitikast. Teiseks mõisteks on jõud, mis on ühtlasi ka meede võimu saavutamiseks. Jõud J. Nye (2009) järgi jaguneb pehmeks, kõvaks ja targaks jõuks, mis sisaldavad veel omakorda erinevaid meetmeid nende rakendamisel. Veelgi, võimu võib vaadata ka kui vastumeedet jõu kasutamisele, sest läbi võimu on võimalik tagada erinevate julgeolekuriskide, sealhulgas jõu kasutamise ja infomõjutustegevusest lähtuvate mõjude maandamine.

Võimu saamiseks ja vastaspoole mõjutamiseks on läbi aegade kasutatud sõjapidamist. Jõu kasutamine on arenenud aga palju mitmetahulisemaks ja keerukamaks, nii nagu on arenenud ka tehnoloogia ja kõik muu maailmas. Konventsionaalse sõjapidamise kõrval on välja arenenud mittekonventsionaalne sõjapidamine, mida nimetatakse hübriidsõjaks. Seejuures eesmärk erinevatel viisidel on sama, aga meetmed eesmärgi saavutamiseks on erinevad. Hübriidsõda on traditsioonilise ehk konventsionaalse ning mittekonventsionaalse sõjapidamise viisi kombineeritud variant, milles kasutatavate vahendite paljusus on lai. Bratko, *et al.* (2021, pp. 151-155) ja Cullen & Reichborn-Kjennerud (2017, p. 26) järgi muudab hübriidsõja traditsioonilisest sõjapidamisest mitmetahulisemaks see, et agressorriik kasutab oma tahte saavutamiseks vastase mitmete valdkondade kombineeritult kahjustamist. Peamisteks valdkondadeks hübriidsõjas on sõjavägi, majandus, ühiskond, informatsioon, diplomaatia, kaubandus ning tehnoloogiad ja tehnika. Seega on hübriidsõja üheks komponendiks infomõjutustegevus ja infooperatsioonid. Bunde & Oroz (2015, pp. 34-35) järgi on hübriidohu komponentides suur roll just infomõjutustegevusel.

Infomõjutustegevus on sihipärane tegevus, mille käigus nii kogutakse, töödeldakse kui ka häiritakse teise toimija valduses olevat teavet. Tegevuse ühene eesmärk on vastast mõjutada endale sobivas suunas ning seeläbi kujundada ühiskondlikke hoiakuid. Täiendavalt on infomõjutustegevuse eesmärgiks tekitada informatsioonilist korratust ehk segadust. (Joint Chiefs of Staff, 2014, pp. II-1 - II-4; Wardle & Derakhstan, 2017, pp. 77-79) Ehk korratus ühiskonnas loob soodsa keskkonna agressorile oma plaanide ellu viimiseks ning eesmärkide täitmiseks (Joint Chiefs of Staff, 2012, pp. II-1).

Seega on infomõjutustegevust võimalik käsitleda kui süsteemset tegevust, mille eesmärk on panna teist osapoolt tegema seda, mis on esimese osapoole eesmärgiks. Ehk infomõjutustegevuse laiem eesmärk on tegelikult oma võimu suurendamine vastast allutades, kasutades jõudu mittekonventsionaalse sõjapidamise tähenduses. J. Nye (2009, p. 162) järgi on teist osapoolt võimalik enda tahte allutada kasutades sundimist, maksmist ning atraktiivsust (käesolev töö lk 11). Ehk kasutades pehmet, kõva või hoopis antud kahte jõudu kombineerituna on võimalik saavutada püstitatud eesmärk, milles kõrgeim siht on enda võimu suurendamine, seda kas enda julgeoleku tagamiseks, vastumeetmena teiste infomõjutustegevusele või selleks, et teist kahjustada, allutada ja mõjutada. Pehmet jõudu kasutades toimub tahtluse suuna muutmine läbi vastase veenmise ja atraktiivsuse. Seevastu kõva jõu rakendamise käigus kasutatakse märkimisväärselt agressiivsemat lähenemist ehk

ähvardusi ning hirmutamist (Nye, 2008, pp. 95-96). Pehme jõud võib kujutada endas infomõjutustegevusena seega riikidevahelistes suhetes teatava kuvandi loomist ning riikidega heade suhete loomist ja säilitamist. Liitlassuhted annavad võimaluse teise veenmiseks ja protsesside endale sobivas suunas „nügimiseks“. Kuna agressiivset lähenemist ei kasutata, ei pruugi teine osapool mõjutamisest aru saada ja ohtu tajuda, ehk see jõu kasutamise viis on raskemini tuvastatav.

Kuigi hilisem käsitlus infomõjutustegevuse teoreetilisest raamistikust pehme ning kõva jõu näol on J. Nye loodud, siis infomõjutustegevuse teerajajaks peetakse juba eelpool tsiteeritud Hiina sõjastrateegi Sun Zi-d (Betz, 2006, p. 512). Ta oli seisukohal, et sõda on oma vaenlase üle kavaldamine ning kasumlik sõda on see, kus vastane alistatakse ilma klassikalist konventsionaalset sõjapidamise viisi kasutamata (Sun, 2001, lk 125). Eelnev viitab samuti sellele, et hübriidsõja ja infomõjutustegevuse juures on suur roll tegevustel, mis aitavad saavutada oma tahtmist selliselt, et suunatud tegevus on vähem tajutav üldises maailmapoliitikas kui konventsionaalne sõda ning toimub riigi jaoks ilma suurema mainekahjuta, kasutades kavalust ja hoolikalt valitud strateegilisi tegevusi.

Kuna antud tegevus võib siiski olla oluliselt riigi suveräänsust kahjustav, peavad riigid olema võimelised ka sama strateegiliselt sellele vastu seisma, et oma julgeolek tagada. Mõjutustegevusele vastu astumiseks leiab J. Nye kõige parema meetmena samuti targa jõu kasutamise, ka siis kui seda rakendab vastaspool (Nye, 2004, pp. 31-32). Ehk, lähtuva mõju vastumeetmena on sobilik rakendada kombineeritult nii pehmet kui ka kõva jõudu. Lähtudes Gallarotti seisukohast, on veelgi olulisem ka kaitseesmärkide saavutamisel arvestada jõudude osakaalusid (käesolev töö lk 11). Seega, et efektiivseid vastumeetmeid rakendada ja riigi suveräänsuse säilimine tagada, peab pehme ja kõva jõu kasutamine olema optimaalses vahekorras strateegiliselt sätestatud ja vähemalt sama edukalt planeeritud kui vastaspool. Võib öelda, et riigi julgeoleku kindlustamine on ka sõltumata olukorrast riigi prioriteetseimaks ülesandeks. Kõik muu, nagu erinevad diplomaatilised suhted, ideoloogiad ja valitsemisvormid on juba teisejärgulised, sest need kujunevad ajaga iseenesest (Waltz, 1979, pp. 88-95).

1.2 Hiina Rahvavabariik ja üldised lähtekohad

Hiina Rahvavabariik on suurim riik Aasias. Tegemist on territooriumi suuruselt maailma kolmanda riigiga, mille pindalaks on kokku 9,596,960 km² ning millest 9,326,410 km²

moodustab maismaa. Hiina RV-st suuremad riigid on vaid Venemaa ning Kanada. Geograafilisest asendist tingituna jagab Hiina riigipiire kokku 14 riigiga, milleks on Afganistan, Bhutan, Burma, India, Kasahstan, Põhja-Korea, Kõrgõzstan, Laos, Mongoolia, Nepal, Pakistan, Venemaa, Tadžikistan ja Vietnam. Hiina on ametlikult jagatud 23 provintsi, lisaks on 5 autonoomset piirkonda, 4 keskvalitsuse otseses alluvuses olevat linna ning 2 erihalduspiirkonda. (Central Intelligence Agency, 2021)

Hiina populatsioon on ligi 1.5 miljardit inimest, mis teeb Hiinast kõige suurema rahvaarvuga riigi maailmas (koguni 18,47% kogu maailma populatsioonist). Arvestades, et 2000. aastal oli Hiina populatsioon 1,290,550,765 miljardit, siis on selge, et Hiina on suure sündivusega ning väga positiivse rahvaarvu kasvunäitajaga riik. (Worldometer, 2021) Reguleerimaks rahvaarvu kiiret kasvu, kehtestas Hiina 1980. aastal „ühe lapse piirangu“ pere kohta (Wang, et al., 2013, p. 117). Nimetatud piirang kehtis sellisel kujul kuni 2016. aasta alguseni, mil see muudeti „kahe lapse piiranguks“ (Wang, et al., 2016, p. 83).

2011. aasta seisuga elas üle 40 miljoni Hiina kodakondsust omava kodaniku 148 riigis üle kogu maailma. Hiina kvalifitseerub sellega suuruselt kolmandaks diasporaaks maailmas. Erinevatel andmetel on suurim Hiinlaste diaspora Aasias, kus Hiinlasi on resideerumas ligi 75%, millele järgneb Ameerika 19%-ga. Euroopas on resideerumas ligi 2 miljonit Hiinlast. (Poston & Wong, 2016, p. 369; Chee-Beng, 2013, p. 4) Aafrikas resideeruvate Hiina rahvusest kodanike täpset suurus pole täna teada, kuna Hiinas on rändepoliitika statistika puudulik ning Hiinas koostatud rändevaldkonna raportid pole lõpuni valiidid. Kõige suurem osa Aafrikasse sisserännanud Hiinlastest resideerub Lõuna Aafrika Vabariigis, Johannesburgis, kus resideerub vähemalt üle 300 000 Hiinlase. Lisaks veel Angolas (varasemalt Angoola), Nigeerias ning Tansaania Ühendvabariigis. (Park, 2009, p. 3)

Viimaste aastakümnete jooksul on ka Hiinlaste migratsioon Euroopasse teinud läbi märkimisväärse kasvu. Vaatamata sellele on Hiinlased esindatud Euroopas märksa väiksemate numbritega kui teised siia migreerunud rahvused. 2011. aasta andmetel oli Hiinlaseid Euroopas suurusjärk 2 miljonit. (Jin, 2011, pp. 54-55) Suur osa migrantidest saavad õppe eesmärgil ning resideeruvad Itaalias, Prantsusmaal ning endises Euroopa Liidu liikmesriigis Inglismaal. Vanimaks Hiinlaste kommuuniks Euroopas on kindlasti Prantsusmaa – Pariis kolme Hiina linnaosaga. Hinnanguliselt võib Prantsusmaal paiknevate Hiinlaste arv olla ca 500 000. Märkimisväärse kasvu tegi hiinlaste arv Itaalias perioodil 2008–2011, kus sealsete Hiina residentide arv neljakordistus (2011. aasta andmetel ca 300 000 Hiinlast). (Latham & Wu,

2013) Vaatamata sellele, et Euroopas resideeruvate Hiina rahvusest kodanike arv teiste rahvuste esindajate arvuga Euroopas on väiksem, on täheldatav Hiinlaste selge huvi omandada haridust ning töötada Euroopa Liidu liikmesriikides. Täpsed trendid Euroopa ja Eesti osas ei ole aga olemasolevate ametlike andmete pealt analüüsitavad, sest viimased andmed on praeguseks juba üle 10 aasta vanad. Dekaaadi jooksul võivad sõltuvalt sündmustest muutuda diasporaade suurused ja üleüldised rändetrendid.

Kui me aga ei saa analüüsida täpsemalt inimeste paiknemist ja rännet on võimalik vaadelda ettevõtete toimimist ja trende. Maailmamajanduses omavad üha suuremat rolli riigile kuuluvad või riigi osalusega ettevõtted, kuna see annab nii riigile kui ka ettevõttele teatava majandusliku eelise, maksimeerides seeläbi tulusid. Selleks alustatigi Hiinas 1970. aastate teisel poolel reformiga, tsentraliseerimaks äriühingute tegevust. Riigi sekkumine majandusse annab kapitalimahukatele majandusharudele (näiteks erinevad maavarade tööstused, maardlad, vedelkütused jne) soodsama keskkonna kasvuks, rajades taristu vastavalt ettevõtte vajadustele. Kindlasti näeb Hiina RV valitsus riigi osalusega ettevõtetes positiivse küljena ka ühiskonna stabiliseerimise funktsiooni, nagu töötuse leevendamine. (Jones & Zou, 2017, pp. 744-747)

Riigi osalus ettevõttes ja/või ettevõtte riigile kuuluvus annab riigile täieliku või vähemalt osalise otsustuspädevuse selle üle, millises suunas ettevõtte liigub ning kelle huvides otsuseid langetatakse (Lin, et al., 2019, p. 33). HKP keskkomitee liikmed on sageli endised või praegused riigiettevõtete juhid. Nende eeliseks on varasemalt loodud sidemed ning head teadmised konkreetsest valdkonnast. Kogenud juht annab keskkomiteele soodsad eeldused majanduslikult efektiivsete otsuste langetamisel. (Brown, 2017, p. 54) Hiina RV valitsuse tellitud analüüsides on nähtunud, et aastakümneid kestnud reform on tulemuslik ning sellega tasub jätkata (Brødsgaard & Li, 2013, p. 70). Hiina RV puhul on oluline märkida, et sealsed omandisuhted ei ole sellised, nagu läänemaailmas omandisuhteid mõistetakse. Hiina ettevõtted on sama „sõltumatud“ kommunistliku partei otsustest nagu Vene oligarhid Kremli otsustest, ehk HKP otsustab, kellel on võimalik rikkust koguda ning kellel mitte. Igasuguse sekkumise eest poliitikasse ehk võimu küsimustesse karistatakse rikkujat rangelt. See on käsitletav ka kui agressiivne lojaalsuse kasvatamine, sest Hiina RV ettevõtetel puudub läänemaailma majandusega võrreldav vabadus ning demokraatlikud õigused.

1970. aastate lõpust alates on Hiina majanduse tsentraalne ja kinnine iseloom muutunud maailmaturule orienteeritumaks ning pigem avatumaks mitte-traditsiooniliste mudelite osas ning on läbimas suurt reformi. Hiina sisemajanduse koguprodukt on märgilised 13.4 miljardit

dollarit. Selline näitaja jääb maha vaid Ameerika Ühendriikidest, kelle SKP on vastavalt 20.4 miljardit dollarit. (Central Intelligence Agency, 2021; World Population Review, 2021) Hiina majanduskasv on alates 1970. aastate lõpust olnud keskmiselt 6% aastas. Seda kuni 2020. aastani, mil majanduskasv alanes 1974. aasta tasemele (2.3%) (The World Bank, 2021).

Analüüsid Hiina majandust ja välispoliitilisi eesmärke on oluline vaadata ka seda, mis toimub riigis sees, milline on valitsemisvorm, poliitilised lähtekohad ja millised eesmärgid ning arusaamad seega mõjutavad rahvusvahelise kaaluga otsuseid ja poliitilisi protsesse. Hiina Rahvavabariigi valitsemisvorm on autoritaarne, mis tähendab, et riigivalitsejad otsustavad vastavalt HKP nägemusele. Riigi valitsemisel on oluline eristada, kas tegu on sõjaväelise või ühe partei valitsusega. (Besley & Kudamatsu, 2007, pp. 2-3; Tang, 2016, p. 21) Kuigi Hiina valitsuse väitel on Hiina Rahvavabariik demokraatliku diktatuuriga sotsialistlik riik, mida juhib töölisklass ning mis põhineb tööliste ning talupoegade liidul (Constitution of the People's Republic of China, 1982, Art. 1) on ainuvõim tegelikkuses siiski HKP käes. Seda võib järeltada riigi institutsioonide ülesehitusest ja mehitatusest ning senistest poliitilistest otsustest.

Hiina on, võrreldes enamuste maailma riikidega, väga pika ning sündmusterohke ajaloo riik. Toimunud on nii kodusõdasid kui ka sõjalisi konflikte naaberriikidega, näiteks Jaapaniga. Väliskonfliktide tekkimisel on riigisisese poliitilised arutelud, sealhulgas ka kodusõjad, ajutiselt peatatud ning välispoliitika neutraliseerudes nendega taas jätkatud. Märkimisväärseim neist on 1920-ndatel Hiina kommunistliku (HKP) ning Guomindangi (tuntud ka kui rahvuslik partei) vaheline relvakonflikt, mis kulmineerus mitmete inimeste hukkamisega. Kui algas sõda Jaapaniga, pandi lahkkelid pausile ning tegutseti ühiselt Jaapani alistamise eesmärgil, kes üritas Hiinat okupeerida. Peale vastase alistamist 1949. aastal jätkus aga kodusõda, mille võitis HKP, kelle käsul oli Hiina rahvuslik partei sunnitud Taiwan emigreeruma. (Heilmann, 2017, p. 24)

Peale Hiina Rahvusliku partei riigist välja saatmist alustas HKP riigireformiga, mille põhimõtete eeskujuks võeti Venemaa kommunistliku partei ning esimene Nõukogude Liidu juht Vladimir Ilyich Ulyanov (tuntud ka kui Lenin). HKP soovis luua ühiskonnakorralduse, kus puudub eraomand ning kõik inimesed on nii sotsiaalselt kui ka majanduslikult võrdsed. Lisaks oli eesmärgiks luua üldrahvalik omand, mis tähendab, et kõik inimesed pidid panustama riigi ülesehitusse täpselt sama palju, saavutades seeläbi võrduse oma ligimesega. (Heilmann, 2017, p. 47; Resis, 1998)

Hiina Rahvavabariiki juhib HKP, mille peasekretäriks on riigi president Xi Jinping. 2018. aastal toimunud Rahvakongressil otsustati Xi Jinping määrata nii presidendi kui ka partei peasekretäri

ametikohtale tähtajatult. (BBC, 2018) Tähtajatu ametikoht suurendab riigis tõenäolisemalt otsustusprotsessi tsentraliseeritust ning sellest tingituna on võimalik poliitiliste protsesside märkimisväärne aeglustumine.

Hiina on võtnud leninismist omaks veel mõiste „ühine eesliin“, mis tähistab leninistlikku taktikat strateegilise liidu loomisel. Hiinas on nimetatud „ühiseks eesliiniks“ HKP ning riigiasutuste vahelist liitu. (Szu-Chien & Cole, 2020, p. 13) Tänapäevane leninistlik mudel on erinev võrreldes 1970. aastate aegse mudeliga ning seda on vastavalt olustikule kaasajastatud. Näiteks on tänapäevane oponeerivaid parteisid HKP kõrval koguni kaheksa. Siiski on nende pädevus ning ka mõjuvõim tunduvalt väiksem kui domineerival esiparteil HKP-l. (Saich, 2004, p. 91) Poolehoidu ning teatavat kadedust on Hiina valitsemiskorra osas väljendanud teised autoritaarse ühiskonnakorraldusega riigid, kuna Hiina valitsus on suutnud poliitikat kujundades luua efektiivselt toimiva riigi (Bader, 2015, pp. 23-25). R. Terrill (2006, pp. 424-427) on näinud Hiina leninistlikus mudelis teatavat probleemi, kuna see ei ühti tänase 21. sajandi turumajanduse üldpõhimõtetega. Tõenäolisem on selle mudeli kokkuvarisemine kui järkjärguline moderniseerumine.

HKP üks esimestest eesmärkidest peale partei loomist oli diplomaatiliste suhete arendamine. Ühtlasi on olnud eesmärk sõlmida leppeid teiste suurriikidega, et parandada enda positsiooni maailmas. Inspireerituna Nõukogude Liidu ideoloogiast, sõlmisid India ning Hiina 1954. aastal kokkuleppe. Mõlemad riigid vajasisid äreval perioodil teatavat kindlustunnet, kindlust suveräänsuse säilitamiseks ning lisaks oli see olulise tähendusega, kuna selle abil sai ülejäänud maailma riikidele demonstreerida enda diplomaatilist võimekust. (Brown, 2017, p. 14) Kokkulepe kätkes endas muuhulgas viite printsiipi rahumeelseks kooseksisteerimiseks (Fitfield, 1958, p. 506):

- 1) vastastikune austus territoriaalse terviklikkuse ning suveräänsuse vastu;
- 2) vastastikune mitte-agressioon;
- 3) vastastikune mitte-sekkumine riigi siseasjadesse;
- 4) võrdsus ja koostöö vastastikuse kasu eesmärgil;
- 5) rahumeelne kooseksisteerimine.

Nimetatud viis printsiipi said Hiina jaoks diplomaatia ning välispoliitika kujunemisel üldiseks aluseks. Kuigi hilisemas ajaloos on olnud süüdistusi printsiipide vastu eksimises, pole Hiina seda kinnitanud. Hiinale on ette heidetud nii omakasupüüdlike hoiakuid kui ka vaid enda, mitte lepingupartneri huvide eest seismist. Tagajärgedega tegelemisel on Hiina lähtunud aga ühest

viiest printsiibist ning teise riigi situatsiooni mitte kommenteerinud. Kahtlemata on tegemist amoraalse hoiakuga ning annab kriitikutele aluse sõlmitud lepingute väärtuses kahelda. (Brown, 2017, p. 15)

Välispoliitiliselt on täna Hiina maailmas esimesel kohal – diplomaatilisi suhteid on sõlmitud 178 riigiga 193-st. Hiinale järgnevad vastavalt Ameerika Ühendriigid, Prantsusmaa ja Jaapan. Veel 2016. aastal platseerus Hiina kolmandale kohale. Diplomaatilisi leppeid oli rohkem sõlmitud Ameerika Ühendriikidel ning Prantsusmaal ning neljandal kohal oli Venemaa Föderatsioon. (Lowy Institute, 2022) Välispoliitiline kõrge aktiivsus ning diplomaatiliste suhete paljusus ilmestab Pekingi selget huvi saavutada parem positsioon maailmapildis ning seeläbi ka suurendada üldist mõjuvõimu konkurentide ees.

Hiinat juhtide nägemus turvalisest Hiinast on aastakümneid olnud ühine – vajadusel tuleb sekkuda jõuliselt ning eesmärkide saavutamiseks tuleb teha suuri investeeringuid. Lisaks on nad lähtunud sellest, et turvalises riigis on võimalik peaaegselt keskenduda riigi arendamisele ning teha selleks ka piisavalt investeeringuid, kartmata, et muus valdkonnas vahendeid puudu jääks. (Ross, 2009, pp. 16-17) Suured militaarvaldkonna investeeringud võimaldavad riigile märkimisväärseid relvajõude, mille olemasolu kujundab nii Hiina naaberriikide kui ka teiste suurriikide välispoliitikat (Lai & Kang, 2014, p. 300). Üldises maailmapildis, sarnaselt paljudele teistele riikidele viimastel kümnenditel, on siiski märgata Hiina vähenenud osalust relvakonfliktides. Seda ilmestab Hiina suund avatuma majanduse, liitlussuhete loomise ja diplomaatilise korrektsuse poole. Kuigi Hiina on loonud märkimisväärse riigikaitse ja ründe võime relvajõudude näol, on selge ja konkreetne suund hoopis oskuslik ja (näiliselt) neutraalne diplomaatia. Näilist neutraalsust ilmestab ka liitlussuhete loomine ja hoidmine enamuste maailma riikidega. Ehk, Hiina huviks ei ole oma militaarjõudusid tegelikult kasutada, vaid võimalik, et reaalseks motivatsiooniks on demonstreerida võimu olemasolu. Sellist demonstratiivset lähenemist on võimalik käsitleda kui „teravat“ jõudu. Militaarjõudude mittekasutamine on tingitud ka eeldatavalt sellest, et Hiina on välispoliitiliselt osav pehme jõu kasutaja ning saavutab eesmärgid sellel moel.

Hiina RV militaarvaldkonna arendamine ja investeeringud lähtuvad paljuski ka Hiina tunnetatud ja kaalutletud riskidest. 2014. aastal ilmus Hiinas esimene riikliku julgeolekukeskkonda kajastav hiinakeelne raport “Research Report on China’s National Security”. Kuigi tegu polnud ametliku raportiga, andis see riigile piisava ülevaate peamistest julgeolekuprobleemidest. Peaaegselt oli nimetatud raportis välja toodud kasvav

rahvusvahelisest terrorismist mõjutatud siseriiklik terrorismioht, küberruumis valitsevad julgeolekuohud ning keskkonnajulgeolekuga seotud probleemid. Lisaks toodi ülevaatlikus raportis välja, et Hiina ideoloogiate säilimine on ohus, kuna Lääne demokraatia võib hakata omama mõju Hiina riiklikule meediale, samuti internetile ning Hiinlaste religioosetele veendumustele. (China Internet Information Center, 2014; Pheonix New Media, 2014) Eelnevast võib järeldada, et Lääne demokraatia on üheks oluliseks näiliseks vastaseks, mida Hiina peab turvalise julgeolekukeskkonna loomisel arvestama ja seega eesmärkide täitmiseks endale sobilikus suunas mõjutama.

Eelpool mainitult, HKP võimule saamisest 1949. aasta teises pooles kujundavad Hiina sise- ning välispoliitikat just nemad (Heilmann, 2017, p. 166). HKP keskkomitee poliitbüroo koostas Hiina esimese riikliku julgeolekustrateegia 2015. aastal. Koostamise vajadust põhjendati tungiva vajadusega riigi julgeoleku kindlustamiseks, sotsialistliku süsteemi täiustamiseks ning riigi juhtorgani kaasajastamiseks. Kuigi julgeoleku kaalutlustel terviktekst avalikusse pole jõudnud, on Hiina riigimeedia siiski hiljem strateegia sisu osaliselt kajastanud. (CPC News, 2015) Hiina president Xi Jinping avaldas arvamust toona loodud strateegia järel: „Inimeste julgeolek on eesmärk, poliitiline julgeolek on vundament, majanduslik julgeolek on alus, sõjaline, kultuuriline ning sotsiaalne julgeolek on tagatis ning rahvusvaheline julgeolek on tugi“ (Xinhuanet, 2014). Ehk, Hiina julgeolekustrateegia on laiapindne ning kätkeb endas kõiki riiklike tegureid suveräänsuse säilitamiseks. Peamiseks eesmärgiks nimetatakse inimeste turvalisust ja deklareeritakse, et sõjalist julgeolekut võetakse kui tagatist, aga mitte vahendit. Oluline suund on poliitilise julgeoleku tagamine, rõhudes rahvusvahelise julgeoleku olemasolule. Tõlgendamata on seejuures see, mida Hiina arvestab siin enda julgeolekuna, sest varasemalt mainitult on Lääne demokraatia Hiina seisukohalt selgeks julgeolekuohuks: „Hiina peab riigina üritama areneda, samas säilitades stabiilsuse. Et tagada aga turvalisus, peab riik olema piisavalt jõukas“ (Xinhuanet, 2014). Jõukust ja seega ka võimu on ühtlasi võimalik tagada majanduse arendamise teel, mille poole on Hiina maailmaturule orienteeritusega ette võtnud.

Vahetult peale esimese riikliku julgeolekustrateegia ilmumist 2015. aastal, loodi teine Hiina militaarstrateegia. Kuigi sisult sarnanes see suuresti 2014. aastal ilmunud julgeolekukeskkonna raportiga, siis märgiti veelgi, et Hiina relvajõud on maailmarahu säilitamisel vankumatuks jõuks, mis on ühtlasi julgeolekutagatiseks Hiina rahumeelsele arengule ning territoriaalse terviklikkuse tagamisele. Ehk, militaarstrateegia on osaliselt vastuoluline – kuigi prioriseeritud

on rahumeelsus, pole sõjaline faktor oma tähtsust siiski kaotanud. (The Chinese State Council, 2015) Kogu militaarstrateegia on loodud aktiivse kaitse põhimõttel – Hiina ei ründa, kui riik ise just rünnaku ohvriks ei lange, ent kui see peaks juhtuma, on Hiina-poolne rünnak kindel (Campbell, 2021, p. 22). Tulenevalt pidevalt muutuvast keskkonnast on strateegiate ülehindamine, auditeerimine ning parendamine saanud Hiina julgeolekupoliitika lahutamatuks osaks, mistõttu viiakse seda tegevust läbi igal aastal (Heath, et al., 2016, p. 9).

1.3 Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevus ja „pehme jõud“

Pehme jõu ametlikult aktsepteerimine sai Hiinas alguse 1992. aastal inspireerituna J. Nye Hiina keelde tõlgitud raamatust „Bound to Lead“. Esimest korda oli pehme jõud Hiina akadeemilistes kirjutistes mainitud juba järgneval, 1993. aastal. (Edney, et al., 2020, p. 2) Kuigi järgneval kümnendil mõiste kajastamist laiemalt ei toimunud, siis 2007. aastal, peale riigisekretäri Hu Jintao sõnavõttu HKP rahvuslikul kongressil, muutus pehme jõu kasutamise vajadus ning eesmärgistatus esimest korda aktuaalseks. Oma kõnes rõhus J. Hu nii Hiina „rahumeelsele tõusule“, kui ka visioonile harmoonilisest ühiskonnast. (Li, 2009, p. 24; Hu, 2007; Council on Foreign Relations, 2018) Eelpool nimetatud kaks avaldust on käsitletavad kui narratiivid lääneriikidele Hiina mõjuvõimu kasvust.

21. sajandil alguse saanud perspektiiv ilmestas lääneriikide ning Hiina vahelisi suhteid teoreetilise käsitlusena kirjeldatud kui „Hiina ohu teooriat“, mis tähendab Hiina arengust ning ulatusest tulenevat ohtu maailma geopoliitilisele süsteemile. (Ai, 2007, p. 451) HKP poolt kasutusele võetud pehme jõu eesmärk ongi eelpool nimetatud „Hiina ohu teooria“ ümberlükkamine, kasutades rahumeelset tõusu. Fookuses on Hiina kui riigi parem mõistetavus ning see, et ülejäänud maailm aktsepteeriks arenevat Hiinat. (McGiffert, 2009, p. 23) Ümberlükkamaks läänemaailmas levivat teoreetilist käsitlust Hiina ohust, otsustas HKP võtta kasutusele vastupidise narratiivi Hiina rahumeelsest tõusust. Narratiivi kasutusele võtmisega proovib Peking saavutada mõjuvõimu mitte ainult läänemaailmas vaid üle kogu maailma. (Terrill, 2006, pp. 348-349)

Hiina välispoliitika arengus omab suurt tähtsust ka Rahvakongressi toonase eesistuja Deng Xiaopingi sõnavõtt aastaid peale presidendi Mao Zedongi surma 1976. aastal. Ta sõnastas välispoliitilise 24-sõnalise strateegia järgmiselt (Deng, 1990):

„Jälgige rahulikult, kindlustage meie positsioon, asjadega toimetulemisel säilitada rahulik meel, varjame oma võimeid ning ootame oma aega, oleme edukad madala profiili hoidmisel ning me ei nõua kunagi juhtivat positsiooni.“

See väljaütlemine ja lähenemine on eeldatavalt juhtinud ka Hiina välispoliitikat ja otsuseid. Lähtutakse sellest, et riigi positsiooni tagamiseks tuleb teha varjatult strateegilist tööd, samas olles tagasihoidlik ning mitte maailmale avalikult teadvustada oma võimu ulatust, plaane ja eesmärke. Märke on ka sellest, et võimu ja tõe avaldamiseks oodatakse õiget aega, ehk Hiina tõeline potentsiaal ja võimekus ei ole veel tõenäoliselt saavutatud. Hiina Rahvavabariik, eesotsas presidendi Xi Jingpingiga on maailmas esitlenud seejuures ka Hiinlaste ühist eesmärki „Hiina unistus“, mis on üheks osaks Hiina rahumeelsest ja harmoonilisest tõusust. Hiina president Xi kasutab oma kõnedes sageli eelpool nimetatud väljendit, näitamaks rahva ühtsust ning ühist tahet eesmärkide saavutamisel. (CPC News, 2013; Brown, 2017, p. 25) „Hiina unistuse“ üheks eesmärgiks võib pidada rahvastiku noorendamist ning seeläbi hiinlastele parema elukvaliteedi saavutamist (Xi, 2016, p. 477). Viimast on võimalik saavutada ainult eeldusel, et elanikkonnal on turvaline julgeolekukeskkond (Wang, 2014, p. 2). Seega on Hiina julgeolekustrateegia täiesti omaette, kuigi peaesmärgiga põhjalikult seotud alamstrateegia, mis on eeldus „Hiina unistuse“ saavutamisel.

„Hiina unistus“ on käsitletav ka kui narratiiv Hiina elanikkonnale, mis püüab hiinlasi veenda HKP võimekuses ning eesmärkide täitumisel elukvaliteedi (kodud, haridus, rahvatervis ja sotsiaalhoolekanne) märkimisväärset paranemisel. HKP näitab, et tegelikult ainult nemad on suutelised „Hiina unistust“ täide viima. (Heath, et al., 2016, p. 13) Hiina Rahvavabariigi endine president ning teenekas riigiametnik Jiang Zemin (1991) ütles juba enam kui 20 aastat tagasi muuhulgas, et nimetatud „Hiina unistuse“ täitumist ning elanikkonna noorendamist saab teostada ainult HKP. Kuna HKP on Hiina autoritaarse korra juhiks, on nende sõnumite ühiskonnale sisendamine vahendiks lojaalsuse kasvatamisel, inimeste mõjusfääris hoidmisel ja seega HKP valitsemise tugevdamisel.

Narratiivi kasutamise näol on tegemist propagandaprojektiga, mille levik on kõige efektiivsem erinevates Hiina kultuurikeskustes, üritustel ning Konfutsiuse instituutides. Seda ka mitte ainult siseriiklikult – „Hiina unistuse“ eesmärk on luua idealiseeritud kujutis Hiinast ning „rääkida hea Hiina lugu“ kogu maailmale. Konfutsiuse instituute on seejuures avatud tänaseks üle maailma mitmetes erinevates paikades ning nendes toimub tasuta hiina keele ning kultuuri õpetamine. (Brady, 2015, pp. 52-56) Aktiivseimalt toimub hiina keele ja kultuuri õpetamine

Aafrikas, kuhu on rajatud Konfutsiuse instituutide võrgustik. Õppetegevus toimub seal juba 2005. aastast. Hiina keele vastava taseme omandanuna võimaldatakse kohalikele reise Hiina RV-sse. Täiendavalt on läbi nimetatud instituutide organiseeritud ka Aafrikasse elukvaliteeti parendavaid ressursse ehitusvaldkonna spetsialistide näol. (Cooke, 2009, pp. 34-35) Muuhulgas asub üks Konfutsiuse instituutidest ka Eestis Tallinna Ülikoolis, kus toimub Hiina keele ning kultuuri õpetamine.

„Hiina unistus“ on moderniseeritud Dengi 24-sõnalise strateegia, ehk unistus lähtub traditsioonidest ning Hiina RV kõrgete riigiametnike seisukohtadest ja avalikest väljaütlemistest. Hiina RV praeguse presidendi jõuline ning demonstratiivne välispoliitika on erinevate akadeemikute arvates andnud HKP võimule ka uue teoreetilise perspektiivi, milleks on „terav jõud“. (Walker & Ludwig, 2017; Singh, 2018, p. 9) See tähendab, et kasutatakse manipuleerivat diplomaatilist lähenemist sihtriigi poliitilise süsteemi mõjutamiseks ning õõnestamiseks (Walker, 2018, pp. 12-13). Tuntud politoloog M. Singh on Hiina RV kasutatava terava jõu liigitanud seitsme peamise kategooria alla (vt Tabel 1). Nimetatud tegevus on kombineeritud mitmetest erinevatest toimijatest ning koondab Pekingi peamiselt kasutatavad tegevused infomõjutustegevuse läbiviimisel.

Tabel 1. Hiina RV rakendatavad vahendid terava jõu kasutamisel (Singh, 2018, pp. 9-17; autori koostatud)

Vahendid	Selgitus
Poliitiline võim ning mõju	Hiina välispoliitika aktiveerumine juhtide vahetumisel ning selgelt sätestatud eesmärgid.
Sundimine	Riigi huvides toimuval sunnitaktikal on autoritaarses režiimis tähtis roll poliitilise ning ka sotsiaalse korra säilitamisel (Xi, 2017, p. 69).
Kultuur, keel ja religioon	Konfutsiuse instituutide tegevus, sh tasuta kultuuri- ning keeleõpe mitmetes riikides üle maailma.
Meediamanipulatsioon	Massiteabe kujundamine on väga efektiivne moodus avaliku arvamuse loomisel nii kodu-, kui ka välismaal. Hiina RV avaliku teabe manipulatsioon käib valdavalt läbi nelja peamise kanali: propaganda,

	valeinformatsiooni levitamine, osaliselt informatsiooni tsenseerimine ning riigi osaluse suurendamine meediaettevõtetes (Cook, 2022, p. 17).
Akadeemiline ringkond	Hiina haridusministeerium pakub igal aastal 289 stipendiumit välisõpilastele Hiina erinevates ülikoolides, nii bakalaureuse- magistri, kui ka erinevate teadurite kavadel. Stipendiumi saaja on kohustatud läbima eelnevalt hiina keele kursuse. Akadeemilise ringkonna moodustavad ka välisriikides resideeruvad haridusvaldkonna töötajad. Samuti kvalifitseerub akadeemilise ringkonna alla koostöö Hiina RV teadus- ning haridusasutuste ning teiste riikide sarnaste asutuste vahel.
Diasporaa	Välisriikides resideeruvaid Hiina rahvusest kodanikke on suurusjärgus 45 miljonit (Guo, 2021, p. 8), kellest ligikaudselt 800 000 on üliõpilased. HKP kasutab välismaal resideeruvate üliõpilaste kogukonda riiklike huvide edendamiseks. FBI peadirektor Christopher Wray on oma kõnes viidanud asjaolule, et Hiina soov võimule pääseda on kasvanud ning selleks kasutatud ka Ameerika Ühendriikides õppivaid Hiina üliõpilasi (Wray, 2022).
Peibutised	Näiteks välisinvestoritele atraktiivsete investeerimisvõimaluste loomine.

Peking kasutab infomõjutustegevuse läbiviimisel mitmeid erinevaid efektiivselt toimivaid ning sageli ka kombineeritud tegevusi. Tegevused on selgelt koordineeritud ning toimuvad ühise eesmärgi saavutamise nimel. Lisaks on eelpool nimetatud vahendid üksteist toetavad. Näiteks läbi meediamanipulatsiooni, välisinvesteeringute kaasamise ja ka teiste vahendite koostöös suurendatakse riigi poliitilist mõjuvõimu ning läbi ulatuslikuma poliitilise võimu on võimalik luua efektiivsemalt akadeemilisi koostöövorme. Akadeemilistest koostöövormidest on kirjutanud sinoloog Märt Läänemets 2020. aastal ilmunud artiklis, kus ta on viidanud asjaolule, et suurimat rolli akadeemilises mõjutustegevuses kannavad Konfutsiuse instituudid (Läänemets, 2020). Ta on jaganud Hiina riiklikult koordineeritud infooperatsioonid akadeemilises koostöövormis kolmeks (2020, lk. 3):

- 1) Laialdaselt levinud teadusspionaaž, milles esinenud episoodid on otseselt kvalifitseeritavad kuriteona – vargus, altkäemaks, varjatud eesmärgiga investeringud.
- 2) Välisinvesteeringud ühisprojektidesse, mille kaudu toimub mõjutustegevus Hiina huvides.
- 3) Luues Hiina jaoks soodsaid hoiakuid läbi kultuuri- ja humanitaarteaduse (kasutades pehmet jõudu). HKP välisesindajatena, hiina kultuuri edendajatena käsitletavad Konfutsiuse instituudid, mis Hiina valitsuse rahastusel hiina keelt ja kultuuri laialdaselt õpetavad.

Sõltuvalt tegevuse toimumise asukohast ning eesmärgist on terava jõu rakendamisest tulenev mõju siseriiklik või rahvusvaheline. Walkeri ning Ludwigu (2017) käsitluses taandub terava jõu kasutamine manipuleerivale, ent samas diplomaatilisele lähenemisele sihtriigi poliitika muutmiseks. Tabelis 1 toodud vahendid ilmestavad muuhulgas edukalt manipuleerivat diplomaatiat.

Hiina strateegiline hoiak ning käitumine maailmapildis on läbinud aastakümnetega mastaapse reformi. Hiina rahvavabariigi loomisel märkimisväärset rolli kandnud endine president Mao Zedong ei pannud oma ametiajal suurt rõhku diplomaatiliste suhete ega sõprussidemete loomisele teiste riikidega. Tänapäevane Hiina on aga midagi muud – loodud on hulgaliselt sidemeid riikidega üle kogu maailma. (Brown, 2017, pp. 36-39) Suunamuutus on vägagi märgatav, sest vastupidiselt varasemale on Hiina võtnud diplomaatiliste suhete loomise ja hoidmise üheks prioriteediks. Nagu eelpool mainitud, on nüüdseks liitlassuhted loodud enamuste maailma riikidega (käesolev töö lk 19). Suurbritannia diplomaat Robert Cooper on oma raamatus (2004, pp. 91-92) toonud välja välispoliitika keerulisuse, kuna selle üle puudub enda lähteriigi valitsusel otsene ja ka kaudne kontroll. Lisaks on üsna tõenäoline, et välispoliitiline mistahes eesmärk võib ebaõnnestuda ning siis tuleb alustada algusest. Rahvusvahelise poliitika maastikul enamuse riikidega heade välispoliitiliste sidemete hoidmine nõuab seega oskuslikku tegutsemist, et mitte diplomaatiliselt ebaõnnestuda. Peking on turvalise julgeolekukeskkonna saavutamiseks pidanud vajalikuks parendada militaarstrateegiaid ning sellega seotud operatsioone. Tähelepanu on pööratud kriisisituatsioonide lahendamisele ning seeläbi oma positsiooni parandamisele konkurentide ees. Lisaks on täheldatud, et Peking on aktsepteerinud kriisisituatsioonide võimalikku eskaleerumist relvakonfliktiks. (Heath, et al., 2016, p. 9)

Julgeolekukeskkonna täiustamise vajadus ei vähene, vaid pigem suureneb ja muutub komplekssemaks. Mitmed valdkonna eksperdid on märkinud, et aina arenenumas ühiskonnas on julgeolekukeskkond muutumas pidevalt keerulisemaks ning märkimisväärselt mitmekesisemaks. Viidatakse võimalikule hübriidohule, mis julgeolekupoliitika kujundamisel kaalukat rolli kannab. (Alaca, 2016, p. 35) Euroopa komisjon (2022) on defineerinud hübriidohtu kui mitte-sõjaliste meetmete – diplomaatia, sõjaväe, tehnoloogia ja majanduse – enda huvides sihistatult ärakasutamist. Kuigi hübriidohu definitsiooni piiritletus on kohati keeruline, siis hübriidohu näol pole tegu uue ohu liigiga. Ajalugu on näidanud, et mitmed riigid on kasutanud nii traditsioonilisi kui ka mittekonventsionaalseid toimijaid, saavutamaks varasemalt püstitatud eesmärki. Nii tehnoloogiat, meediat, sotsiaalmajanduslikke tegureid, poliitikat kui ka sõjaväelist taristut on võimalik kasutada hübriidohu tekitamisel ja kujutamisel sõltuvalt kontekstist. (Alaca, 2016, p. 36) Seega on hübriidoht üks infomõjutustegevuse ja seega ka hübriidsõja tagajärgi, käsitletuna riikidele, kes on tegevuste adressaadiks.

Hübriidohtu, sellega seonduvaid kaasaegseid probleeme ja julgeolekuvaldkonna täiustamise vajadust ei taju aga vaid Hiina RV, vaid selgelt ka läänemaailm. Suurbritannia luureagentuuri MI5 peadirektor Ken McCallum on võrrelnud Hiina Rahvavabariigi ning Venemaa Föderatsiooni infomõjutustegevust meteoroloogiaga – Venemaa Föderatsiooni tekitatu on nagu halb ilm, ent Hiina tegevuse tagajärg on nagu kliima muutumine. (The Standard, 2020) Samas FBI peadirektor C. Wray (2022) öelnud, et „*Pole ühtegi teist riiki, kes ohustaks rohkem meie ideesid, innovatsiooni ning majanduslikku julgeolekut, kui Hiina.*“ Eeltoodust on võimalik üheselt järeldada, et läänemaailma julgeolekuasutused näevad Pekingi otsuseid selgelt võimaliku julgeolekuohuna. Professor A. Organski nägi juba 1968. aastal (p. 361), et Hiina RV mõjuvõim kasvab läbi riigi seesmiste komponentide arengu. Lisaks kirjeldas ta, et lääneriikide suurimaks ohuks nende ülemvõimule on Hiina. Probleemile lisab tõsidust kindlasti asjaolu, et tegemist on kompleksse ning mitmete toimijate rakendamisel läbi viidava hübriidse tegevusega, mida on keeruline tuvastada.

Samas tekib vastastikust koostööd arvestades vastuolu, kuna mistahes sõjapidamise viisi võib pidada ebaõnnestunud diplomaatilise suhte tulemuseks, sealhulgas ka infomõjutustegevust. Infomõjutustegevust või infooperatsioone võib isegi käsitleda kui evolutsioonilist kohanemist konkreetse keskkonnaga. Võrreldes eelpool toodud paradigmat infooperatsioonide tegevusega on võimalik öelda, et põhitõed osutuvad enamjaolt sarnaseks. (Kopp, 2000, p. 49; Poisel & Kane, 2013, p. 109)

C. Kopp (2003, p. 111) on infosõja ning infooperatsioonid jaotanud nelja peamisesse kategooriasse:

- 1) **Teabe varjamine**, mis võib olla nii aktiivne kui ka passiivne. Tegevus hõlmab teabe varjamist, segamist või häirimist. Näited: Sõdurite laiguline vorm; kameeleoni välimuse muutmise võimekus.
- 2) **Teabe häirimine ja hävitamine**. Tegevus hõlmab süsteemi talitlushäireid (näiteks ingl. „*jamming*“). Tegemist on elektroonilise sõjapidamise viisiga. Näited: Kõrgtehnoloogilised raadiosagedustel töötavad relvad, kommunikatsioonilevi häirimine.
- 3) **Pettus ja matkimine**. Tegevus kätkeb endast tahtlikult eksitava teave loomist. Näited: Propaganda, identiteedivargus, häkkerite tegevus.
- 4) **Kukutamine/õõnestamine**. Tegevus hõlmab tahtlikult pahavara edastamist. Näited: Võõrasse süsteemi häkkimine ning seal protsessi käivitamine kasutades IT pahavara.

Esimesed märgid Hiina huvist infomõjutustegevuse vastu ilmnedid peale Lahesõda 1990-ndate aastate alguses. Ameerika Ühendriikide juhtimisel kasutati oskuslikult olemasolevat informatsiooni ära ning see tõi Ameerika Ühendriigile ning liitlastele võidu. Samaaegselt leidis aset televisiooni- ning raadiolevi takistamine tehniliste abivahenditega. Et sõna laialdaselt leviks, jagati seevastu kohalikele tasuta taskuraadioid. (Singer, 2001) Nähes, et infomõjutustegevus efektiivselt toimib, kujundati Hiina militaarvaldkonna revolutsiooni käigus ümber strateegiaid ning dokumentidesse lisati infosõja kontseptsioon. 1990-ndate keskpaigast juurutas HRV informatsiooni üle domineerimise põhimõtet. (Ventre, 2010) Vaid mõned aastad hiljem hakkasid aset leidma ka Hiina RV kõrgete riigiametnike avalikud sõnavõttud infooperatsioonide ja infomõjutustegevuse teemadel.

Mõned aastad peale Lahesõja lõppu ütles kindral-major ning toonane strateegiaosakonna direktor Wang Pufeng (1995), keda peetakse ühtlasi Hiina doktriini üheks eestvedajaks järgmist:

- 1) „Informatsioonisõja eesmärk pole enam piirkondade vallutamine või vaenlase vägede hävitamine, vaid panna vastane vabatahtlikult alistuma.“
- 2) „Informatsioonisõda on sõda, kus info ning oskus rünnata täpsemalt, on sama oluline kui sõjavägi ise.“

1997. aastal lisas Hiina kolonel Baocun Weng (1997) muuhulgas:

- 1) „Infosõda on võimalik pidada nii rahu, kriisi, kui ka sõja ajal.“
- 2) „Infosõda koosneb ründe- ning kaitseoperatsioonidest.“
- 3) „Põhilised komponendid infosõjast on: C2 (*Command and Control*); luure, tehnoloogiline sõda, psühholoogiline sõda, häkkerite sõda ning majanduslik sõda.“

1999. aastal kirjutasid Hiina kolonellid Qiao Liang ning Wang Xiangsui (2004, pp. 35, 130) järgmist:

- 1) „Tehnoloogiline areng on andnud meile võimaluse halvata vaenlase närvisüsteemi ilma, et teised asjad kannataksid. See aga annab meile omakorda palju uusi võimalusi võidu saavutamiseks. Parim võimalus võidu saavutamiseks on saavutada kontroll ning mitte tappa.“
- 2) „Modernne, ka piiramatu sõjapidamise viis tähendab, et relvade ning tehnikate arv on mitmekordistunud. Lahinguväli on sisuliselt kõikjal ning piirid rahu ning sõja vahel puuduvad.“

Hiina kõrgete riigiametnike seisukohad väljendavad infosõja mitmetahulisust ning Hiina RV eesmärki ja rolli infomõjutustegevuse läbiviimisel. Lisaks annavad need ülevaate infomõjutustegevuse organiseeritusest ja struktureeritusest. Võrreldes infosõda konventsionaalse sõjaga võib väita, et kuigi otsene oht inimestele on väiksem, siis tegevuse iseloom on märkimisväärselt ohtlikum inimkonnale üldiselt. Seda peaaesjalikult seepärast, et infosõda on võimalik pidada igal ajahetkel ning sõltumata asukohast. Infosõja psühholoogiline tegur ning olukorratundlikkus on agressorriigile piisavate oskuste ning ettevalmistuse korral käsitletavad kui eelis. Hiina on selle selgelt lahti mõtestanud ning leidnud, et infosõda võib olla palju efektiivsem ja kasumlikum viis oma eesmärkide täitmiseks. Samuti on Hiina leidnud, et infosõda saab läbi viia igal ajal, ka rahuajal, ehk infooperatsioonide läbiviimiseks ei ole vaja oodata õiget aega või olustikku. Samuti annab see mõista, et infosõda ei ole maailmapildis nii märgatav, sest selleks ei pea olema alanud reaalne sõjategevus. See võimaldab Hiinal infosõja ajal jätkata liitlassuhete loomist ja hoidmist. Diplomaatiliste suhete jätkamine sellises olukorras muudab infomõjutustegevuse veelgi raskemalt tuvastavaks, mistõttu võivad olla nimetatud tegevuse tagajärjed ka raskemad. Kokkuvõtlikult on Hiina mõtestanud infosõda kui modernset

lähenemist sõjapidamisele, kus kasutatakse ka kõiki nüüdisaja tehnoloogilisi leiutisi ning nende võimekust. Sõda võib toimuda igal ajal ja kõikjal ning piirid sõja ja rahu vahel on hägustunud, ehk et me oleme pidevalt sõjas, ilma et seda avalikult tunnistaksime või kuulutaksime.

Lisaks väljaõeldud riigi julgeoleku tagamisele tuleb arvestada, et Hiinal võib olla muidki motivaatoreid või alaeesmärke ning meetodeid infomõjutustegevuse läbiviimiseks. James Mulvenon (1999, p. 177) on öelnud, et „Hiina infooperatsioonide üheseks eesmärgiks on info üle domineerimine“. Ameerika Ühendriikide Kaitseministeerium (2021, p. 78) kirjeldab Hiina Rahvavabastusarmee (RVA) infooperatsioone kui:

- 1) Tegevusi, mis võib mõjutada nii vastase kui Hiina võimet teavet kasutada ning jagada. See hõlmab endas mitte-konventsionaalseid sõjapidamise viise. Teabe kontrollimine on kriitilise tähtsusega eeldus konflikti lahendamisel.
- 2) Informatsiooni üle domineerimine on vajalik initsiatiivi haaramiseks ning endale sobivate tingimuste määramiseks saavutamaks paremad eeldused lahinguruumis.
- 3) Investeeringuid tehnoloogilisse arengusse, küberoperatsioonidesse ning muudesse vastumeetmetesse, kombineerituna traditsioonilise propaganda, eitamise ning pettemanöövritega.

1990. aastate lõpust HKP rakendatud seisukoht informatsiooniruumi domineerimise üle on ilmekalt jõudnud ka läänemaailma, kus üks valdkonna tuntuimaid politolooge ning eksperte J. Mulvenon on seda fakti ilmekalt analüüsinud ning Ameerika Ühendriikide Kaitseministeerium samuti teadvustanud. Info oma valdusesse saamine, domineerimine ja sellest tulenev eelis teiste osapoolte ees on saanud ka väga oluliseks aspektiks infomõjutustegevuse osas. Selleks, et antud eeliseni jõuda on vajalik ka infot koguda. Info kogumine omakorda võib tuua vajalikuks selle jaoks riigi ettevõtete kasutamise, kellel on head andmete kogumise võimalused kliendibaasi ja selle suurendamise näol, milleks Hiinal on loodud siseriigis hea baas, kuna ettevõtted ja vabauhendused on sageli riigi osalusega või riigile kuuluvad (käesolev töö lk 16).

Üks selline asjakohane näide on HKP tegevus poliitiliste eesmärkideni jõudmisest 2019. aasta lõpus. Hiina esitas Fääri saartele ultimaatumi – vabakaubanduslepe sõlmimiseks Hiinaga peavad Fääri saared 5G arendamiseks sõlmima lepingu Huaweiiga. (Välisluureamet, 2020, lk 77) Tegemist on välispoliitiliselt aktiivse riigiga ning seni sellist diplomaatiat rakendanud riikide jaoks võib Hiina tegevus tunduda agressiivne. Antud intsidendist nähtub, et võrdlemisi agressiivse diplomaatia tulemusel lisandus Huawei kliendiportfelli koguni terve riik. Antud

otsus loob ka olulise ühenduse info liikumiseks mitte ainult Huawei, vaid Hiina RV ja Fääri saarte vahel. Selline otsus võib olla olulise tähendusega ka teiste riikide jaoks, kes on Hiina RV-ga majanduslikud lepped juba sõlminud või on alles sõlmimas, sest see näitab, millise resultaadiga võib koostöö kulmineeruda.

Vaadates Hiina majandust ja valuutat, pole Hiina jüaan kasutusel globaalsetel finantsturgudel. Peaasjalikult seetõttu, et Hiina pole huvitatud riigi pangandussektorit maailmaturgudele avama. See tagab riigile otsustusõiguse välja antavate laenude üle ning võimaldab laene väljastada parematel tingimustel kui näiteks USA-s. (Lachmann, 2017, pp. 85-87) 1978. aastal andis Hiina esimest korda välisinvestoritele loa tuua riiki väliskapitali, millega algas teekond vaese ja vähearenenud riigi maailma kõige aktiivsema majandusega riigiks saamiseni (Piketty, et al., 2019, p. 2469). 2014. aastaks oli Hiina suurim välisinvesteeringute saaja maailmas, samaaegselt oli Hiinast saanud ka suurim rahvusvaheline välisinvestor. Investeeringuid oli aset leidnud nii Ameerika Ühendriikidesse, Euroopasse kui ka Austraaliasse ja mujale maailma. Investeeringutest on nüüdseks saanud Hiina üks mõjusamaid vahendeid maailmapoliitika kujundamisel. (Brown, 2017, p. 37) Välisinvesteering võib Hiina RV jaoks olla üheks mõjutusvahendiks, seda nii investorina kui ka investeeringu sihtkohariigina.

Hiina osalusega ettevõtete investorid, kellel on poliitilised ning kuritegelikud huvid, varjavad sageli oma identiteeti, ostes välismaise ettevõtte, saavutades sellega kohaliku identiteedi ilma selle riigi kodakondust omamata. Peale välismaise ettevõtte või selle osaluse soetamist kasutavad nad seda ära riigisiseste investeeringute tegemiseks. See on kasulik kui eesmärgiks on mõjutustegevus ning varjatud eesmärgid. Lisaks võib see olla efektiivne vahend pääsu võimaldamiseks kohalike tehnoloogiate ja Hiina RV jaoks kasuliku teabeni. (RCMP-CSIS Joint Review Committee, 1997) Ehk, Hiina välisinvesteeringud võivad endas peita nende jaoks kasulikke huve, mis esialgu on hoolikalt varjatud. Näiline üheselt mõistetav majanduslik huvi võib varjata seega muid eesmärke, millega kasuliku teabe või millegi muu Hiina RV jaoks vajalikuni teed luua.

Näiteks, Hiina RV varjatud huvisid ilmestab juba aastatuhandeid vana transpordikoridor nimega Siiditee. Tegemist on iidse kaubandustega, mis ühendas läänemaailma Lähis-Ida ning Aasiaga. Siiditee loomise alguses oli see peamiseks kaubandusteks Vana-Rooma ning Hiina vahel, hiljem aga Euroopa kuningriikide ning Hiina vahel. (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2021) Esialgset siiditeed iseloomustas efektiivne kauba liikumine, tulus kauplemine ning erinevate religioonide tolerantsus Siiditee lõpp-punktis linnas nimega Xian, Hiinas. Tee

sai nime Hiinas toodetud siidi järgi, mida kasutati kauplemisel. Kaubandustee sai nime „siiditee“ alles hiljem, kui sakslasest geograaf ning ajaloolane Ferdinand von Richthofen seda selliselt käsitles. (Chanda, 2015, p. 14)

President Xi Jingpini valitsuse initsiatiivil sai 2013. aastal alguse idee luua uus Hiina siiditee ehk „Belt and Road Initiative“ (BRI), varasemalt tuntud ka kui „One Belt, One Road“ (OBOR). Euroopa ning Aasia ühendamiseks rajatav BRI edendab majandussuhteid ning elavdab sisemajandust. Hiina näeb selles esimest sammu Euraasia majanduskoridori loomisel. (Rolland, 2015) Pealtnäha annab selline kaubandustee osapooltele võimaluse oma tooteid ning teenuseid edukamalt turustada. Küll tasub silmas pidada, et sellise kaubandusvormi looja omab põhjalikku ülevaadet sellest, millised tooted, teenused ja kogused kust-kuhu liiguvad. Antud juhul on risk, et HKP soovib leida võimalusi maailmamajanduse ülevaate hankimisest ning selle analüüsi tulemusel kohandada välispoliitilisi otsuseid oma mõjuvõimu kasvatamiseks.

OBOR (BRI) sisaldab endas lisaks maismaale rajatava majanduskoridori näol ka Hiina eestvedamisel loodavat „Maritime Silk Road Initiative“ (MSRI) ehk mere siiditeed. Siiditee ühendaks mitmeid riike, sealhulgas Hiinat, Indoneesiat, Keeniat, Egiptust, Kreekat ja Itaaliat. Ehk BRI ja MSRI loomine annaks pideva kaubandusringluse Hiina, Aafrika ning Euraasia mandri vahel, kasutades selleks nii maismaad kui ka merd. (Blanchard, 2018, pp. 330-335)

BRI eesmärk on luua maismaale 6 majanduslikku koridori (Hiina Rahvavabariik, 2015):

- 1) Bangladesh – Hiina-India-Myanmar;
- 2) Hiina – Pakistan;
- 3) Hiina – Kambodža – Laos – Myanmar – Tai - Vietnam (*Indochina*);
- 4) Hiina – Kesk-Aasia – Lääne-Aasia;
- 5) Hiina – Mongoolia – Venemaa;
- 6) Hiina – Holland.

BRI tegevuskavas on (Hiina Rahvavabariik, 2015) kirjeldatud enam kui 2000 aastat tagasi elanud töökaid ja uudishimulikke inimesi, tänu kellele oli hilisemas ajaloos võimalik kasutada peamiste suurte tsivilisatsioonide – Aasia, Euroopa ning Aafrika vahele loodud siiditeed. Tegevuskavas nimetatakse „Siiditee meelsust“, mis on edasi kandunud põlvest-põlve ning mis on ka uue siiditee (BRI) loomise üks alustaladest. Lisaks on samas tegevuskavas peatükis number II välja toodud põhilised printsiibid BRI loomisel:

- 1) „BRI loomine on kooskõlas ÜRO põhikirja eesmärkide ning põhimõtetega. Lisaks toetab see juba ajaloo tutvavaks saanud rahumeelse kooseksisteerimise viit printsiipi“
- 2) „BRI loomise algatus on koostöök avatud. Kuigi uus siiditee kattub osaliselt iidse siiditee aladega, siis uus siiditee on tunduvalt mastaapsem. See on avatud kõikidele rahvusvahelistele ja piirkondlikele organisatsioonidele liitumiseks. Ühised jõupingutused toovad kasu laiematele piirkondadele“
- 3) „BRI loomine on harmooniline ning ajas kasvav. See propageerib tsivilisatsioonide vahelist sallivust samaaegselt kohaliku kultuuri ja tavasid austades. Kõik liikmed saavad toetuda üksteise tugevatele külgedele ning see annab kõigile võimaluse rahumeelselt koos eksisteerida.“
- 4) „BRI järgib turu toimimist, majanduse arengusuundasid ning rahvusvahelisi norme. Samas säilib valitsuste otsustusõigus ja võimalus iseseisvalt riiklikke otsuseid langetada.“
- 5) „BRI loomine taotleb vastastikust kasu. See arvestab kõikide osapoolte seisukohtadega ning annab võimaluse liikmete tugevatel külgedel areneda ning neid võimalikult efektiivselt rakendada.“

Osana siiditeest on käsitletav ka 2018. ja 2019. aastal laiemat kõlapinda leidnud kavatsus rajada Tallinn-Helsinki tunnel, mis teoorias edendaks Aasia ning Põhja-Euroopa vahelist kaubavahetust ning täiendavalt elavdaks oluliselt osapoolte majandust. Kuigi Eesti-Soome vahelise tunneli rajamine on arutlusel olnud ka varem, siis pole see realiseerunud peaasjalikult projekti suure maksumuse tõttu. (FinEstlink, 2018) 2018. aastal asutasid soomlased Jan-Peter Edvin Vesterbacka ja Mikko Veikko Kustaa Valtonen osauhingud nii Soomes kui ka Eestis, eesmärgiga rajada välisinvesteeringute abil Helsingit ja Tallinna ühendav tunnel. (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2022; Finnish Tax Administration, 2022) Tunneli rajamise vastu tundis huvi muuhulgas Hiina investeerimisfond TouchStone, kes oli valmis investeerima 15 miljardit eurot. Investeerimishuvi on peaasjalikult põhjendatud sooviga ühendada Põhja-Euroopat läbi RailBalticu Aasia riikidega, sealhulgas Hiina RV-ga. (Liive, 2021) Investeeritavast 15 miljardist eurost koguni 2/3 on laen ning 1/3 Hiina investorite enamusosalus (Jõgi, 2019), mis garanteerib suurinvestoritele otsustuspädevuse juhatuse tasemel. Tõstatub küsimus, et kas BRI tegevuskavas toodud punktidega on selline investeering kooskõlas või on suurimaks kasu

saajaks siiski suurinvestor? Tegemist on aga küsimusega, millele ei ole võimalik antud töös ja olemasoleva info põhjal vastata.

Council on Foreign Relations (Chatzky & McBride, 2020) on kajastanud, et 21. sajandi Siiditee näol võib olla tegu „trooja hobusega“, mis kätkeb endas Hiinale võimalust adresseeritult arenemiseks ja sõjaväe laiendamiseks Pekingi instantside poolt kontrollituna. Ehk, välisriikides taristu loomine annab välisinvestorile võimaluse osaleda sihtriigi poliitika kujunemisel (Heilmann, 2017, p. 109). Hiina president Xi Jinping on kõnelenud BRI elluviimisel kogu Aasia eest, väites, et Aasia riikide huvid on sarnased ning Hiina juhtimisel BRI on oluliseks teguriks Aasia kogukonna sidumisel ning ühtsel arengul. Lisaks viitas ta asjaolule, et ka teiste vastutus peab olema suurem piirkondliku ning maailmarahu säilitamisel. (Chanda, 2015, p. 14)

Lisaks investeeringutele majandus- ja koostöökontekstis, annavad infooperatsioonidele soodsa pinnase kriisiolukorrad. Seda ilmestab näiteks COVID-19 kriis, kus epideemilise leviku lahendamisel on sellest tekkinud olukorda Hiina suhteliselt edukalt ära kasutanud. Kui 2020. aasta kevadel jõudis eurooplasteni toona veel tundmatu hingamisteede nakkushaigus, siis Hiina oli esimene, kes aitas Itaalias tekkinud kriisi lahendada. Nimelt, Roomas maandus Hiina Punase Risti lennuk, mis võeti vastu suure avaliku huvi saatel. Hiinas resideeruv Huawei pakkus võimalust Itaalia haiglate serverid ühendada Hiina omadega, loomaks sujuva koostöövormi ning Hiinas kõneldi endist kui Itaalia päästjast. Itaalia Rahvusvaheliste suhete instituudi läbi viidud uuringust nähtub, et 70% Itaallastest on veendunud, et Euroopa Liit ei taganud Itaaliale piisavat abi kriisi puhkemise alguses. (Istituto Affari Internazionali, 2020) Narratiivi ümberlükkamiseks ütles Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen: „*Euroopa Liit on Hiina propagandale vastu astunud. Saksamaa ning Prantsusmaa on Itaaliat suurema koguse maskidega varustanud, kui Hiina*“ (Verma, 2021, p. 205; Chen, 2021). COVID-19 viirus on andnud muuhulgas Hiina Rahvavabariigile võimaluse korraldada sihistatud mõjutamisoperatsioone ja väärinfokampaaniaid Euroopa Liidus, selle naabruses ja kogu maailmas, püüdes õõnestada demokraatlikku arutelu, süvendada sotsiaalset polariseerumist ning seejuures oma mainet parandades (Euroopa Komisjon, 2020). Hiina pehme jõu kasutamine antud olukorras omas seda enam mõju, kuna Euroopa Liidul puudus varasem kogemus sarnase tervishoiualase kriisiga. Põhiline mõju avaldus ida Euroopa ning Vahemere piirkonnas. (Chen, 2021, p. 8)

Hiina pehme jõu kasutamine väärinfot levitades ei alanud COVID-19 kriisiga, vaid oli Hiina inforuumiga kokku puutuvatele ringkondadele juba varemgi tuttav (Bauer & Wilson, 2022, p.

6). Siiski oli kriisis toimunu maailma jaoks olulise tähtsusega, sest infomõjutustegevust kasutati väga oskuslikult ja seda õigel ajal, kui maailmas valitses niigi palju paanikat ja segadust. Poliitikateadlane L. van Middelaar on veendunud, et COVID-19 on juba täna muutnud maailma võimupoliitikat ning jõudude tasakaal ja rahumeelne kooseksisteerimine on võimalik vaid siis, kui Euroopa Liit suudab olla konkurentsivõimeline Hiina ning Ameerika Ühendriikidega (Middelaar, 2021). Konkureerimine maailma võimupoliitikas on kõikide osapoolte jaoks raske, sest COVID-19 epideemilise kriisi näol on tegu esmakordse pretsedendiga, kuna sellist kriisi pole kaasaja ühiskond varem näinud. Konkurendid on omavahel võrdses seisus ning peavad suutma kohaneda kiiresti muutuva keskkonnaga.

Tegemist ei olnud aga viimase kriisiga, vaid üsna pea algas järgmine, milleks on Ukraina-Venemaa sõjaline konflikt. Hiina RV on antud sõja osas võtnud diplomaatiliselt korrektse seisukoha. Riigi esindajad on jättnud avalikkusele mulje, et HKP ei poolda sõjalist sissetungi, ent samas nad ka ei kritiseeri antud tegevust. Antud juhul juhitudakse selgelt Deng Xiaopingi (käesolev töö lk 22) 1990. aasta Rahvakongressil öeldust – Hiina RV jälgib rahulikult, hoiab madalat profiili ning on ootaval seisukohal toimuva osas. Riigi juhtkond on teadlik, et läänemaailma või vastupidi Venemaa kasuks langetatud otsusega võivad kaasneda mitmed sanktsioonid, mis Hiina RV rahulikku ning harmoonilist tõusu pärsiksid. (Barkin, 2022, pp. 2-3) HKP peab oluliseks hoida suhteid nii läänemaailma, kui ka Venemaaga, sest (Asia Global Institute, 2021; Sahakyan, 2021, p. 9):

- 1) Venemaa impordib Hiina RV-le vajaminevat relvastust ning erinevaid maavarasid. See näitab, et tegemist on üksteisest sõltuvate kaubanduspartneritega, kes on loonud teatava strateegilise koostöövormi, suurendamaks riigi mõjuvõimu maailmas.
- 2) HKP jaoks on oluline ka Ukraina, sest viimast on võimalik kasutada transiidiriigina Aasia-Euroopa vahel. Tegemist on alternatiivse lahendusega, mis võimaldaks kauba liikumisel jätkuda ka ilma VF taristut ning logistilisi teenuseid kasutamata.
- 3) Osa planeeritavast uuest siiditeest läbib märkimisväärses osas Venemaad, ehk see on Hiina RV-le oluliseks ühenduslüliks Euroopaga, mistõttu pole HKP jaoks aktsepteeritav VF jaoks ebasoodsa otsuse langetamine, kuna sellisel juhul poleks neil võimalik kasutada VF pakutavaid logistilisi teenuseid kaupade ning teenuste tarnimisel ning BRI jääks seni planeeritud mahus rajamata (käesolev töö lk 31).
- 4) Kui HKP jääb antud konfliktis diplomaatiliselt korrektseks, on neil võimalik olla lepitaja rollis ning tänu sellele kanda minimaalseid kaotuseid nii konflikti ajal kui ka

peale seda. Peking on säilitanud neutraalsuse seetõttu, et vaid nii säilivad HKP jaoks kasumlikud diplomaatilised suhted.

VF on esitlenud aastaid suhteid Hiina RV-ga avalikult väga positiivselt. Ilmekaim esitus nendest on taliolümpiamängudel Pekingis. Vladimir Putin kirjeldas Hiina RV ning VF läbisaamist, kui „enneolematu sõpruse ning strateegilise partnerluse vaimus tegutsemist.“ Ühist harmooniat ilmestab kindlasti veel 2021. aasta jaanuaris esitletud Hiina RV välisministri Wang Yi seisukoht Venemaa osas. Nimelt selgitas ta Ameerika Ühendriikide riigisekretär Antony Blinkenile, et riigid ei järgi külma sõja mentaliteeti ning Euroopa julgeoleku võtmes peab EL arvestama Venemaa arvamuse ning seisukohtadega poliitilistes küsimustes. (Ng & Jun, 2022)

Ehk Hiina RV jaoks on oluline antud situatsioonis käituda võimalikult neutraalselt, sest ainult sellise poliitikaga saavad nad tagada võimaluste paljususe. Ühe või teise poole kasuks otsustamise tagajärjed võivad Pekingi jaoks kujutada majanduslikku kahju, seda näiteks siiditee rajamise lubatavuse küsimustes.

Tulles veelgi lähemale Eestile, on üheks Eesti ja Hiina RV koostöövormiks 2012. aastal Budapestis Hiina ning 16 Kesk- ja Ida-Euroopa (CEEC) riikide vahel sõlmitud koostöölepe 16+1, mille eesmärgiks oli Hiina ning CEEC riikide majanduse, sh väliskaubanduse edendamine. Koostööleppega liitunud Euroopa Liidu riigid nägid leppe sõlmimises head võimalust luua otsene kontakt kiirelt areneva Hiinaga. (Ondriaš, 2018, p. 22) 7 aastat hiljem liitus koostööleppega ka Kreeka (Ciurtin, 2019). 2021. aastal lahkus koostööleppest Leedu, kuna riik ei näinud enam esialgselt sõlmitud eesmärgi olemasolu ega lepingu piisavat tasuvust. Leedu välisminister Gabrielus Landsbergis andis soovitusel ka teistele senistele liikmetele Pekingi initsiatiivil toimivast ühendusest lahkuda. Koostööleppe Hiina RV poolse esindaja hinnangul põhjustas Leedu lahkumise Euroopa Liidu tegevus. Lisaks andis esindaja soovitusel Euroopa Liidul vähem keskenduda emotsionaalsusele ning olla ratsionaalsem. Sõltumata koostööleppest lahkunud Leedust on Hiina RV jätkanud riikide värbamist antud koostööleppega liituma. Täna käivad aktiivsed kõnelused Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Serbia, Põhja-Makedoonia ning Montenegro esindajatega. Pekingi aktiivne värbamistegevust on suuresti sõltuv ka asjaolust, et 2021. aasta esimeses pooles toimunud virtuaalsel kohtumisel osalesid vaid pooled koostööleppe osalistest. Kindlasti omab täna aktiivsusele mõju Ukraina-Venemaa sõda, kus Peking pole väljendanud selget seisukohta toimiva osas. Arvestades Euroopa Liidu ning koostööleppe osapoolte diplomaatide seisukohti, siis on tõenäoline, et

senisel kujul antud koostöövorm ei jätku. (Politico, 2021; Barkin, 2022, p. 2) Senine koostöövorm on tõenäoliselt muutumas suuresti ka tänase Ukraina-Venemaa sõja tõttu, kuna mastaapset rolli resultaadi mõjudest tingitud poliitika kujunemisel kannab Hiina RV.

Veelgi Eesti ja Hiina suhteid käsitledes oli 2021. aasta relevantse tähendusega, kuna 02.03.2021 mõistis Harju maakohus esmakordselt süüdi isiku Hiina Rahvavabariigi sõjaväeluure kasuks spioneerimises. Kuigi varem on Eestis tehtud süüdimõistvaid otsuseid spioneerimise eest, näiteks Venemaa huvides, siis Hiina kasuks spioneerimise näol on tegu esmakordse pretsedendiga. Süüdimõistetud näol on tegu 1963. aastal sündinud mereteadlase ning NATO-s kõrgel ametikohal olnud Tarmo Kõutsiga, kes on varasemalt kriminaalkorras karistamata. Kohus otsustas T. Kõutsi süüdi mõista kokkuleppemenetluses kahe paragrahvi alusel: Eesti Vabariigi vastase vandenõu ning Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuse ja selle toetamise või selles osalemise. Täpsemalt Eesti Vabariigi või NATO saladuste edastamise eest T. Kõuts ei jõudnud. T. Kõuts tegutses Hiina sõjaväeluure huvides vähemalt kolm aastat ning selle ajaga maksti talle info eest 17 000 eurot. Seega oli staažikas teadlane nõus riskima kriminaalkorras karistamisega riigireetmise eest pisut vähem kui 6000 euro eest aastas, mille eest määras Harju maakohus talle liitkaristuseks 3 aasta pikkuse reaalse vangistuse. (T. K. kriminaalasi karistusseadustiku § 235 1 järgi, 2021) Paralleelselt mereteadlase T. Kõutsiga pidasid julgeolekuasutused kinni ning võtsid vahi alla T. Kõutsiga väidetavalt koos tegutsenud, täna avalikkusele anonüümse naisterahva, kellele prokuratuur esitas sarnase süüdistuse, nagu T. Kõutsile (Aleksejev & Otsmaa, 2021). Asjaolu, et Hiina RV sõjaväeluure suutis seni seaduskuulekalt elanud Eesti teadlast T. Kõutsi mõjutada sellises mahus, et viimane paneks toime korduvaid õiguskorra rikkumisi, ilmestab Hiina eriteenistuste oskuseid pehme jõu kasutamisel.

Veelgi ühe võimaliku juhtumina Eestist võib leida turvakaamerate soetamise riigihanke, mille Politsei- ja Piirivalveamet kuulutas välja 15.02.2021. Hanke eesmärgiks oli hankida sada kaamerat (numbrituvastuskaamerad, panoraamkaamerad 180 kraadi koos kiirpöördkaameraga, panoraamkaamerad 360 kraadi koos kiirpöördkaameraga, panoraamkaamerad reguleeritavate sisekaamerate asetusega, mootorjalaga positsioneerimiskaamerad, kiirpöördkaamerad 30x, kiirpöördkaamerad 36x ning torukaamerad). Eelpool näidatud seadmete loetelus on toodud välja nii esialgses hankes, kui ka peale täiendamist soovitud turvakaamerad. Hanke alustingimusi muudeti 15.03.2021 ehk pakkumuste esitamise ajal esitati täiendavad tehnilised näitajad pakkumuste esitamiseks. Kuna Politsei- ja Piirivalveameti poolt korraldatud hankes

sobivat pakkumust ei esitatud, siis hankemenetlus lõpetati. Hankemenetluse lõpetamise aluseks oli see, et ühtegi pakkumust ei tunnistanud vastavaks või kõigi pakkumuste maksumus oli põhjendamatult madal. (Rahandusministeerium, 2021) Teistkordne hange kaamerate soetamiseks kuulutati välja 02.08.2021 ning selles hankes esitati kokku viis pakkumust. Tulemuseks sõlmiti raamlepingud firmadega G4S, BK EESTI ning Hansavalve. (Rahandusministeerium, 2021)

Antud juhtumi osas oli tähelepanuväärseks, et üheks hankes esitati pakkumustega Hikvision tooteid. Riigihangete läbiviimisel on üks olulisemaid aluspõhimõtteid, et kedagi ei saa diskrimineerida kui pakkumus vastab hanke tehnilistele tingimustele ning 2021. aastal aset leidnud hanke tehnilised tingimused vastasid üheselt Hiina firma Hikvision toodete tehnilistele näitajatele. Pakkumuse esitanud ning hiljem raamlepingus nimetatud Eesti ettevõtteid turustavad aktiivselt Hikvisioni tooteid, mis oli ka ühtlasi pakkumuste sisuks. Vaatamata asjaolule, et mujal läänemaailmas on tuvastatud mitmeid turvaintsidente seoses Hikvisioni kaameratega, siis antud juhul hanke läbi viimisel sellist asjaolu arvesse ei võetud. Konkreetse toote välistamiseks leiab seadusest vähe aluseid ja üldiselt sõltub see, näiteks kaamerate korral, hankija ettenähtud tehnilistest nõuetest ja neile vastamisest. Pakkujate kõrvaldamine pole samuti asjakohane, kui ta kõrvaldamise aluste kontrollimise järgselt kvalifitseerub. Ehk, täna kehtiva seaduse järgi on hanke läbiviijal kohustus hankida majanduslikult soodsaim pakkumine arvestamata võimalike infomõjutustegevusega kaasnevaid julgeolekuohte. (Riigihangete seadus, 2017) Kuna aga infomõjutustegevus on tihti vähenähtav ning see pole kvalifitseeritav kuriteona, ei jää riigile ka aluseid konkreetsest tootest või konkreetse riigi teenusest keeldumiseks, kui välja arvata erijuhuseid.

Seega, kuigi uued tehnoloogilised lahendused mitmetes valdkondades lihtsustavad elu ning parandavad ka sageli inimeste elukvaliteeti, siis on oluline säilitada teatav valmisolek nendest tingitud julgeolekuohtudega silmitsi seismiseks. Siinkohal võib tegemist olla näiteks nutitelefoniga, mis võimaldab selle kasutajal olla kergema vaevata internetiga ühendatud ning kasutada erinevaid programme, mis võimaldavad nautida teatavaid hüvesid. Küll aga on oluline silmas pidada, et nii seadme tootja kui ka kasutatavad programmid oleksid kasutaja jaoks usaldusväärsed. Seda enam, et Hiina RV kõrgel auastmel olevad toonased riigiametnikud olid juba 1999. aastal veendunud, et tehnoloogiline areng on andnud Hiina RV-le palju eeliseid, tänu millele on paremad võimalused võidu saamiseks. Tähelepanu tasub avalikus sektoris

osutada isegi sellistele valdkondadele, nagu riigihanked, kus läbi mõne toote või teenuse pakkumise ja soetamise võib esineda soodne võimalus infomõjutustegevuse läbiviimiseks.

2. HIINA INFOMÕJUTUSTEGEVUSE EMPIIRILINE UURING

Magistritöö teine peatükk koosneb kolmest alapeatükist, millest esimeses kirjeldatakse töös kasutatavat uurimismetoodikat ning valimi koostamise aluseid. Teises alapeatükis kajastatakse uuringu tulemusi ning nende analüüsi. Kolmandaks tuuakse välja järeldused ning esitatakse ettepanekud, mis põhinevad teoreetilistel lähtekohtadel ja uuringus läbitöötatud andmetel.

2.1 Metoodika ja valim

Käesoleva uurimistöö metodoloogia on kvalitatiivne empiiriline uuring. Magistritöös kasutatakse uurimisstrateegiana juhtumiuuringut (*case study*), milleks on käesolevas töös Hiina RV infomõjutustegevus. Juhtumiuuringuga saab süvitsi ja üksikasjalikult keskset sündmust uurida ja luua originaalseid ning uudseid interpretatsioone. Juhtumiuuringu meetod võimaldab uurida igapäevaelu sündmusi, säilitades nende tervikliku iseloomu ja tähenduslikud tunnusjooned. Juhtumiuuring sobib kui uuritav nähtus ei eristu selgelt oma kontekstist. Juhtumiuuring võib käsitleda ühte üksikjuhtumit (*single case*) või mitut üksikjuhtumit (*multiple cases*). Juhtumiuuringu strateegia sobib kõige paremini vastamaks „miks“ ja „kuidas“ küsimustele. (Yin, 2009, pp. 18-19; Flick, 2009, p. 134) Töös keskendutakse juhtumile, milleks on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse mõju Eesti Vabariigi julgeolekule. Juhtumi puhul uuritakse nii konteksti, milleks on Hiina mõjutustegevuse olemus, kui ka tegutsemispõhimõtteid ja ka Eesti vastumeetmed.

Magistritöö empiirilise osa andmekogumismeetoditeks on dokumendianalüüs, poolstruktureeritud ekspertintervjuud ja kirjalikud küsitlused. Kahe meetodi kasutamine annab autorile võimaluse asjakohast informatsiooni koguda. Kasutades erinevaid andmekogumismeetodeid, annab see käsitletavast juhtumist mitmetahulisemad vaatenurgad ning samuti annab kaalukamad aspektid teemakäsitluses. (Yin, 2009, p. 11)

Ühe andmekogumismeetodina kasutatakse töös dokumendianalüüsi, millega Flicki (2009) kohaselt saab täiendada teisi andmekogumismeetodeid, näiteks ekspertintervjuusid (Flick, 2009, p. 255). Töös kasutatud uurimismaterjalid on julgeolekuasutuste raportid ja aastaraamatud. Dokumendianalüüsi puhul tuleb arvestada, et kõik vajalikud dokumendid ei pruugi olla uurijale kättesaadavad või arusaadavad (Flick, 2009, p. 259). Võimalike kitsaskohti

materjalide leidmisel ei tekkinud, sest dokumendianalüüsi valimisse võetud materjalid olid avalikult kättesaadavad. Dokumendianalüüsi valimisse valis autor julgeolekuasutuste raportid ning aastaraamatud, mis kirjeldavat Hiina poliitilisi strateegiaid, huve ning infomõjutustegevust. Ehk tekstianalüüsiks valitud materjalid olid autentsed ning usaldusväärsed, kuna pärinesid Kaitsepolitsei ameti ning Välisluureameti ametlikelt asutuste kodulehtedelt. Juhtumianalüüsi andmekogumismeetodina kasutamise eesmärgiks on ühisosa leidmine teoreetilise käsitluse ning ekspertintervjuude vahel, mille põhjal saab kavandatava magistritöö keskesest uurimisteemast sünteesida tervikliku käsitluse.

Teise andmekogumismeetodina kasutatakse poolstruktureeritud ekspertintervjuusid ja kirjalikke küsitlusi, mille puhul on Flicki kohaselt intervjuueeritavateks teatud valdkonna süvaasjatundjad, kellel on valdkonnapõhised teadmised, kogemused ja kompetents (Flick, 2009, pp. 165-166). Ekspertintervjuudele ja kirjalikule küsitlusele eelnevalt viidi läbi 17.03.2022 üks pilootintervjuu valdkonna eksperdiga. Pilootintervjuu eesmärgiks oli välja selgitada, kas planeeritavate küsimustega on võimalik saada vastused uurimisküsimustele ning tõhustada intervjuueerimistehnikaid. Pilootintervjuu kestus oli 35 minutit.

Pilootintervjuueeritavaks valis autor pikaajase sisejulgeoleku valdkonna kogemusega eksperdi, kellel on praktiline kogemus nii poliitika kujundajana, kui ka täideviijana. Pilootintervjuu läbiviimise tulemusel saadi järgmised praktilised kogemused:

- 1) intervjuu läbiviimine veebikeskkonnas on sobiv;
- 2) intervjuu küsimustikuga on võimalik leida vastused uurimisküsimustele;
- 3) intervjuu salvestamiseks on soovituslik kasutada rohkem kui ühte tehnilist seadet;
- 4) poolstruktureeritud intervjuu annab võimaluse küsimuste järjekorda vastavalt intervjuu arengule muuta ning kohandada vastavalt olustikule;
- 5) intervjuueerijana peab tunnetama intervjuu teema piire ning vastavalt sellele reageerima.

Ekspertintervjuude ning kirjaliku küsitluse läbiviimisel arvestati pilootintervjuus omandatud kogemustega. Pilootintervjuu tulemustest tingituna intervjuu küsimusi ei muudetud, mistõttu kasutati pilootintervjuu tulemusi ka edasises analüüsis, st pilootintervjuu lisati põhivalimisse.

Poolstruktureeritud ekspertintervjuu ja kirjaliku küsitluse valim on eesmärgistatud (*purposive sample*). Eesmärgistatud valimi liikmed on valitud uurija poolt lähtuvalt uurija teadmistest selle kohta, millise ameti inimesed oleksid pädevaimad andmaks informatsiooni, millega saab uurija

vastata töös püsitatud uurimisküsimustele. (Yin, 2011, p. 88) Tulenevalt kavandatava magistritöö teemast on valim koostatud Eesti julgeolekusfääri ekspertidest ning Aasia valdkonna ekspertidest. Valimi suurus on kuus eksperti. Ekspertintervjuud ja -küsitlused viidi läbi perioodil 17.03.2022 kuni 21.04.2022. Intervjueeritavate, kes avaldasid selleks soovi, anonüümsus tagati läbi unikaalsete tunnuste, mida kasutatakse nimede asemel.

Kuigi intervjuude läbiviimisel prioriseeriti vahetut suhtlust, arvestati ekspertide hõivatused ning Vabariigi Valitsuse soovitud sotsiaalsete kontaktide vähendamiseks, mistõttu viidi intervjuud läbi Microsoft Teams keskkonnas ning kolme planeeritud intervjueeritavaga tehti kirjalikud küsitlused e-kirja teel. Kõige lühem intervjuu kestis 35 minutit ja 16 sekundit ning kõige pikem 50 minutit ja 40 sekundit. Ekspertintervjuude salvestamiseks kasutati Microsoft Teams keskkonna koosoleku salvestamise funktsiooni. Videofailid transkribeeriti manuaalselt.

Intervjuu küsimused on koostatud lähtuvalt uurimisküsimustest (vt Tabel 2)

Tabel 2. Poolstruktureeritud intervjuuküsimuste seos uurimisküsimustega.

Uurimisküsimused	Intervjuu küsimused
1. Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	1. Selgitage, kuidas viib Hiina Rahvavabariik läbi Eestile lähtuvat infomõjutustegevust (kõige olulisemad ja aktuaalsemad aspektid)?
	2. Milliseid seoseid näete Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse ning julgeolekupoliitika kujundamisega rahvusvaheliselt ja Eestis?
	3. Milline on teie hinnang Hiina RV infooperatsioonide raskusastmele Eestis?

2. Milline on Hiina Rahvabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?	4. Milline on teie hinnang Hiina RV-st lähtuva infomõjutustegevuse vastase ja ennetava tegevuse võimalustele Eestis?
3. Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?	5. Kuidas oleks Teie arvates võimalik infomõjutustegevusest tulenevat mõju nii ennetada, kui ka vähendada?
	6. Selgitage, millised meetmed eelpool nimetatutest on Eestis täna kasutusel ja millistele meetmetele tuleks tulevikus rohkem tähelepanu pöörata?

Ekspertintervjuude jaoks küsiti digitaalsel kujul osalenud intervjuueeritavalt nõusolek intervjuu digitaalseks salvestamiseks. Sõltuvalt intervjuu toimumisviisist oli salvestusvahendiks diktofon, diktofoni rakendus nutitelefonis, Microsoft Teams või mõne muu suhtlusplatvormi salvestustarkvara. Intervjuude heli- ja videofailid ning kirjaliku küsitluse .pdf formaadis failid transkribeeriti, misjärel kasutati kvalitatiivseks sisuanalüüsiks andmetöötlustarkvara QRS NVivo. Andmeanalüüsiks moodustati kategooriad ja nende alla kuuluvad koodid. Andmete töötlemiseks kasutati deduktiivset sisuanalüüsi. (Hsieh & Shannon, 2005)

Tabel 3. Ekspertintervjuude valim (autori koostatud)

Nr	Intervjuueeritav, kood	Kompetents	Toimumise viis	Toimumise aeg ja kestus
1	Erkki Koort, EKS1	Sisekaitseakadeemia SJI juhataja	MS Teams	17.03.2022, 35 minutit
2	Anonüümne, EKS2	Analüütik, teadur	MS Teams	28.03.2022, 50 minutit
3	Märt Läänemets,	Sinoloog	MS Teams	29.03.2022, 50 minutit

	EKS 3			
4	Anonüümne, EKS 4	Teadur	Outlook	31.03.2022
5	Anonüümne, EKS 5	Teadur	Outlook	04.04.2022
6	Anonüümne, EKS 6	Teadur	Outlook	21.04.2022

Käesolevas magistritöös ekspertintervjuude transkriptsioone ei avaldata ning need säilitab autor kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

2.2 Uuringute tulemused ja analüüs

2.2.1 Dokumendianalüüs

Käesoleva peatüki eesmärk on Kaitsepolitseiameti ning Välisluureameti raportites ning aastaraamatutes analüüsida infomõjutustegevuse olemust, mõju ning mõjude vähendamist ja ennetamist. Dokumendivalimisse kuuluvad raportid ja aastaraamatud alates 2016. aastast. See aasta oli avalikkusele olulise tähendusega, kuna Välisluureamet andis esimest korda välja, hiljem iga-aastaselt ilmuvat, julgeolekukeskkonna raportit. Analüüsima eelpool nimetatud tegureid kasutas autor kodeerimisel koodide eraldamist kategooriate kaudu, mis on näidatud tabelis 4. Kodeerimine toimus vastavalt uurimisküsimustele ning käesoleva töö teoreetilisele osale.

Tabel 4. Dokumendianalüüsi koodipuu (autori koostatud)

	Uurimisküsimus nr 1	Uurimisküsimus nr 2	Uurimisküsimus nr 3
Küsimus	Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?	Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?
Kategooria	Infomõjutustegevuse olemus	Infomõjutustegevuse mõju	Mõjude vähendamine ja ennetamine

Koodid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Näited mõjutustegevusest 2. Hiina eesmärk 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raskusaste 2. Seni ilmnenud mõju 3. Prognoositav mõju 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ennetustegevus 2. Tagajärgedega tegelemine
--------	---	--	--

Alljärgnevalt on dokumendianalüüsi tulemused välja toodud uurimisküsimuste kaupa.

Tabel 5. Esimese uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	Infomõjutustegevuse olemus	Näited mõjutustegevusest
		Hiina eesmärk

Välisluureameti julgeolekukeskkonna raportis (2021) oli esimest korda käsitletud Hiina RV poolset tegevust mõjutustegevusena. Kuni eelpool nimetatud aastani kirjeldati Eesti Vabariigile sarnast mõju omavat tegevust kui Hiina eriteenistuste huvi, mis asendati infomõjutustegevuse kasutusele võtmisega „Hiina RV huviga“. Kuigi alates 2016. aastast on Hiina RV tegevuse kirjeldamisel kasutatud dokumentides erinevaid nimetusi, siis ühiseks nimetajaks nendel on Hiina RV-le kasuliku informatsiooni hankimine ning selle eesmärgipärane ja efektiivne kasutamine.

Kaitsepolitsei ameti (2016) aastaraamatus ega Välisluureameti (2016) julgeolekukeskkonna raportis Hiina RV tegevusi ei käsitletud. Mõlema asutuse dokumentides on valdavalt läbiv kõnealune subjekt Venemaa. Järgneva, 2017. aasta julgeolekuasutuste dokumentides (Kaitsepolitsei amet, 2017; Välisluureamet, 2017) on tuvastatud teatav suunamuutus. Kuigi Kaitsepolitsei ameti aastaraamatus on sarnaselt eelnevale, 2016. aasta aastaraamatule Hiina RV temaatikat mitte kajastanud. Küll on aga Välisluureameti julgeolekukeskkonna raportis esmakordselt kirjeldatud julgeolekukeskkonda Ida-Aasias, st olukorda Lõuna-Hiina merel, Ida-Hiina merel ning Põhja-Koreas. Kaitsepolitsei ameti 2018. aastal ilmunud aastaraamatus on Hiina RV esimest korda mainitud ühes alapeatükis, kus on kirjeldatud Hiina RV luure värbamiskatseid riigiametnikele ning spetsialistidele interneti vahendusel ning seda, et tõenäoliselt on selline värbamine seotud Hiina RV eriteenistusega. (Kaitsepolitsei amet, 2018) Välisluureameti 2018. aastal ilmunud raportis on küll Hiina RV-d mainitud Põhja-Korea

peatükis, ent otseselt Hiina RV temaatikat käsitletud pole (Välisluureamet, 2018). „Hiina“ esinemise sagedus vähenes nimetatud raportis eelnenud aastaga üle nelja korra.

2019. aasta Välisluureameti julgeolekukeskkonna raportis oli esmakordselt eraldi peatükk Hiina RV kasvavast globaalsest mõjust nii välisinvesteeringute kui ka Hiina RV eriteenistuste tegevuse näol (Välisluureamet, 2019). 2020. aastal ilmunud Kaitsepolitsei ameti aastaraamatus on kirjeldatud Hiina RV eriteenistuste kasvavat huvi Eesti vastu Venemaa kõrval. Samuti kirjeldati jätkuvalt Hiina RV luuretegevust nii maailmas kui ka Eestis. (Kaitsepolitsei amet, 2020) 2020. aastal ilmunud Välisluureameti raportis on toimunud tähelepanuväärne „Hiina“ esinemise sageduse kasv. Võrreldes möödunud aastaga on näitajad vastavalt 62 ja 174 korda. Kirjeldatud on nii Hiina tehnoloogiate kasutamise kaasnivat võimalikku ohtu kui ka järjekordselt üldist aktiivsuse kasvu. Ka Kaitsepolitsei ameti aastaraamatus (2020) on täheldatav „Hiina“ esinemise sageduse kasv peaaegu kahekordistunud 16-lt 30-le. Sarnaselt Välisluureameti raportile on ka Kaitsepolitsei ameti aastaraamatus kirjeldatud Hiina RV märkimisväärset aktiveerumist ning ohtu globaalsel tasandil. Viimast nii julgeolekule kui ka majandusele ja tehnoloogiate arengule. 2021. aasta Välisluureameti raportis oli mõningane langus 174-lt 166-le. Peamine fookus Hiina temaatikal on mõjutustegevusel ning kombineeritud julgeolekuohtudel. Seevastu 2022. aastal ilmunud Välisluureameti raportit ilmestab rekordiline 211 korral esinemise sagedus sõna „Hiina“ kasutamisel (Välisluureamet, 2022). Peamiselt kirjeldati Hiina tähenduses COVID-19 seotud „maskidiplomaatiat“ ning Pekingi üha tuntavamaid mõjusid läänemaailmale. Kaitsepolitsei ameti aastaraamatus (2022) on sõna „Hiina“ esinenud märgatavamalt enam kui 2021. aastal ilmunud ülevaates. Esimest korda on kirjeldatud Hiina RV-st lähtuvat hübriidohtu ning lisaks on toodud välja Hiina RV mõjutustegevuse selge kasv mitmetes valdkondades.

Tabel 6. „Hiina“ esinemise sagedus julgeolekuasutuste aastaraportites 2016-2022 (autori koostatud)

	Kaitsepolitsei amet	Välisluureamet
2016	0	0
2017	0	57
2018	5	13
2019	*	62
2020	16	174

2021	30	166
2022	52	211

*Kaitsepolitsei ameti aastaraamat ilmus järgneval aastal antud aastat kaasava sisuga (2019/2020)

Kuigi Tabel 6. nähtub, et „Hiina“ esinemus on üldiselt aastatega mõlema julgeolekuasutuse poolt muutunud sagedasemaks, siis on autori hinnangul oluline arvesse võtta, et sisuline informatsioon eriteenistustest, julgeolekuasutuste tööst ning käesoleval juhul ka infomõjutustegevusest kvalifitseerub riigisaladuseks. Kuigi on võimalik järeldada, et Hiina RV huvi ning ka mõjuvõim on maailmapildis suurenenud, siis tuleb arvestada, et käesolev uurimus põhineb avalikult kättesaadavatel allikatel ning ei käsitle asutusesiseseks kasutamiseks või riigisaladuseks kvalifitseeruvat teavet.

Küll aga on võimalik märkida, et dokumendianalüüsi valimisse kuuluvatest raportitest ning aastaraamatutest nähtub, et Hiina RV märkimisväärselt kiire areng ning rahvusvaheline tähelepanu jäi ka Eesti julgeolekuasutuste huviorbiiti. 2017. aastal oli selgelt tajutav, et jõudude vahetõttu maailma suurriikide vahel on juba muutunud ning on veelgi muutumas. Tulenevalt Hiina RV strateegilistest plaanidest tuleb Pekingil jätta mulje kui koostööle avatud ning vastutustundlikult globaalsest suurriigist. Seetõttu pole riigi eesmärk olnud läänemaailma otseselt lõhestada, kuna see poleks Hiina RV jaoks kasumlik lahendus. HKP otsused on vastupidiselt lõhestamisele ilmestanud Hiina RV soovi kuuluda läänemaailma majandussüsteemi. Eesti suunal oli selge ning tuntav huvi kasv peale Eesti liitumist Euroopa Liidu ning NATO-ga. (Välisluureamet, 2017) Ehk, globaalsesse liitu kuuluva suveräänse riigi kasutuses olev informatsioon on potentsiaalne tegur, miks tunneb Hiina RV Eesti vastu huvi.

Hiina RV huvi ei piirdu juba enam mitmeid aastaid vaid Aasia piirkonnaga, vaid huvi on näidatud kõikides maailma riikides toimuva vastu. Muuhulgas on täheldatav mõjutustegevuse ning propaganda üha suurenev mõju Euroopas aasta-aastalt (Kaitsepolitsei amet, 2022). Hiina RV eesmärgiks on muuhulgas sõjalise võimekuse arendamine ning seeläbi teiste riikide heidutamine. Pealtnäha positiivse ja meeldiva kuvandi loomine on olnud ka juba aastaid Hiina RV eesmärgiks. Selleks on kasutatud nii propagandat, akadeemilisi koostööprojekte, majanduslikke hoobasid välisinvesteeringute ning sanktsioonide näol, järjest arenevate tehnoloogiliste lahenduste kasutamist kui ka välisriikides resideeruvaid hiinlaseid. (Välisluureamet, 2019) Ka Hiina RV presidendi Xi Jinpingi juhtimisstiil ning sõnavõtt on

andnud maailmale selge signaali, et Hiina RV soovib tõesti aastaks 2035 olla võimsaim riik maailmas (Välisluureamet, 2021).

Võimsaimaks globaalseks suurriigiks saamist taotlev Hiina RV kasutab läänemaailma meediakanaleid oma propaganda vahendamiseks. Meediamanipulatsiooniks ja avaliku arvamuse kujundamiseks kasutab Hiina RV veel erinevaid pro-Hiina narratiive, desinformatsiooni levitamist, diasporaasid ja riigi omandis olevate meediakanalite tsenseerimist. Peale 2012. aastal HKP poolt kasutusele võetud terminit „Ühise saatusega riikide kogukond“, hakati oluliseks pidama inimeste vahelisi suhteid, saavutamaks nende kaudu riiklikult sätestatud eesmärgid. Näiteks korraldab Hiina RV erinevaid foorumeid, kuhu saavad kutsuda mitmed diplomaadid, poliitikud ning ka tipp-ettevõtjad. Hiina esindajad kannavad aga selgelt desinformatsiooni levitajate ning ideaalse Hiina kuvandi levitajate rolli. Sotsialiseerumise tulemusel loodab HKP efektiivsemalt mõjutada sihtriikide Hiina-poliitikat. Samal ajal edastab HKP veel ka läbi läänemaailma meediakanalite pro-Hiina teemalisi sõnumeid. Selleks on Hiina diplomaadid, ajakirjanikud ning ka välisesindused loonud muuhulgas mitmeid sotsiaalmeedia kontosid, mis aitavad kaasa Hiina narratiivide levimisele. Täiendavalt on Peking andnud Eestis resideeruvale Hiina saatkonna ülesandeks muuhulgas valitud adressaatidele pro-Hiina propaganda sisulise infokirja „China Watch“ saatmise. Tegemist on pro-Hiina sisuloomega, millega näidatakse Hiina RV jaoks sobivate isikute poolt kokku pandud Pekingit ülistavaid artikleid. Sageli on artiklite autorid pärit läänemaailmast ning selle eeldatav efekt on see, kui näidata ka teistele läänemaailma lugejaskonnale, et lääne poolt esineb Hiina RV suunas ka positiivseid arvamusi, peaks jõudma see ka nende valitud isikute teadvusesse. (Välisluureamet, 2021; Välisluureamet, 2022; Kaitsepolitseiamet, 2022)

Hiina RV narratiivide ja propaganda levitamisele aitavad kaasa teistes riikides resideeruvad hiinlaste kogukonnad (Kaitsepolitseiamet, 2022). Loodud on välisriikides resideeruvate Hiina kodanike jaoks konkreetne ning üheselt mõistetav käsuliin. Info liikumine on operatiivne, sest välismaal resideeruvad hiinlased on HKP ideoloogilise kontrolli ning range jälgimise all. Ideoloogiline kontroll on ka eesmärk omaette, saavutamaks riiklikult püstitud eesmärgid. Selleks viiakse läbi pistelisi kontrole, nõutakse situatsiooniraporteid. Eksinuid on kriminaalkorras karistatud koguni reaalse vangistusega. (Kaitsepolitseiamet, 2021)

Jätkates narratiivide levitajana kasutas Hiina RV COVID-19 pandeemiat otseselt enda kasuks ära. Kriisi ajal levitati autoritaarse riigi ainulaadset võimekust viirusest edukalt jagu saada. HKP tekitas Hiina RV-st justkui kriisiaja „päästja“, kellega koos tuleks vastu seista väga ohtlikule

ning ühiskonda laastavale viirusele. Sellise propaganda levitamise eesmärgiks on valdavalt poliitilised- ning majandushuvid oma tahte saavutamiseks. (Kaitsepolitseiamet, 2021)

Pekingi huvi on tajutatav akadeemilistes ringkondades. Läänemaailmas on üheks ilmekamaks pehme jõu kasutajaks diplomaatide ja saatkonna kõrval Konfutsiuse instituut. Koostöös saatkonnaga osaletakse ülikoolide õppetöös, õpetatakse Hiina keelt ning kultuuri. Mõttekodades avaldatakse haritlaskonnale suunatud pro-Hiina arvamusi ja uurimusi. 2020. aastal toimus Konfutsiuse instituutide ülesehituse, kavade ning sisu ümberhindamine, mille tulemusel tehti muudatusi ka Tallinna Ülikoolis tegutservas instituudis. Lisaks, 2021. aastal mõisteti esmakordselt süüdi Hiina eriteenistuste huvides tegutsenud Eesti teadlane Tarmo Kõuts. Tasuks eriteenistustele teabe edastamise eest premeeriti teda ligi sularahas 17 000 euroga, võimaldati osa saada luksuslike hotellide teenustest, tasuta reisidest Aiasse ning muudest erinevatest teistest hüvedest. (Välisluureamet, 2021)

Hiina RV kasutab mõjutustegevuses ära riigiga seotud eraettevõtteid, seda sõltumata ettevõtte asukohariigist. HKP eestvedamisel on täna Hiinas kehtivate seaduste kohaselt riigil õigus saada ligipääs eraettevõtete poolt kogutud teabele. Ehk, kaitstud pole nii eraettevõtte enda kui ka ettevõttes käideldav informatsioon. Kuigi mõned aastad tagasi Hiina RV eraettevõtte poolt pakutud välisinvesteering Rail Balticu, samuti Helsingi-Tallinn tunneli rajamise näis toonastele otsustajatele ahvatlev, kätkes see endas mitmeid varjatud ohtusid. BRI ning ilmastikuoludest sõltumatu tunnel on kahtlemata majanduslikus võtmes eelkõige efektiivsem, sest tagatud on logistiliselt parem lahendus võrreldes senise situatsiooniga. (Kaitsepolitseiamet, 2020) Samas tuleb arvestada, et Hiina RV välisinvesteeringu eesmärgiks ei ole sageli majanduslik tulu, vaid pigem otsustuspädevuse saavutamine. (Kaitsepolitseiamet, 2022)

Hiina RV riigieelarvest suure osa moodustab tehnoloogiliste arenduste finantseerimine. Arvestades asjaolu, et on tuvastatud mitmeid intsidente, kus Hiina tehnoloogiat on kasutatud info salajase kogumise eesmärgil, on võimalik järeldada, et Hiina üheks vaikimisi eesmärgiks ongi kõrgtehnoloogiliste lahenduste abil koguda võimalikult suurel hulgal vajaminevat teavet. Teabe kogumisega saavutatakse eelis konkurentide ees ning samuti teatav iseseisvus majandusvaldkonnas. Muuhulgas on HKP üheks strateegilistest eesmärkidest on maailmas sõltuvuse tekitamine Hiina tehnoloogiast. (Välisluureamet, 2021)

Tabel 7. Teise uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule??	Infomõjutustegevuse mõju	Raskusaste
		Seni ilmnenu mõju
		Prognoositav mõju

HKP kasvavat huvi läänemaailma riikide, sh Baltimaade vastu ilmestab Pekingi otsus viia läbi erinevaid arvamusküsitlusi, mis on näidanud Hiina kuvandi negatiivsemaks muutumist, ilmestavalt üheselt seda, et Hiina RV on motiveeritud tagasiside põhjal mõjutustegevuse efektiivsust parendama. Efektivsem HKP juhitud infooperatsioon omakorda aga raskendab läänemaailmal tervikliku ohupildi loomist ning seeläbi turvalise elukeskkonna tagamist. Tegemist on suureneva ohuga kogu läänemaailmale. Kogu mõjutustegevuse raskusastmele ning Pekingi agressiivsemale lähenemisele Euroopas viitavad Hiina RV ning Leedu vahelised suhted. (Välisluureamet, 2022)

HKP otsustest tingitud tegevustele lisab imposantsust seegi, et Hiina RV kasutab infomõjutustegevuses mitmeid vahendeid ning sageli on sellise iseloomuga tegevuse tuvastamine raskendatud. Viimastel aastatel on Hiina RV olnud mõjutustegevuses peamiselt orienteeritud majandus- ning tehnoloogiavaldkonnale. Majandusvaldkonnas seisneb peamine ohutegur Hiina RV seadusandlusest tingitud riigile antud pädevuses. Hiina RV-l on seadusest tulenev õigus omandada teavet eraettevõtetes kasutatavale tehnoloogiale või sensitiivsele teabele, seega pääseksid nad paralleelselt ligi ka suurele osale kaupade liikumiste kogustele, sagedustele, tootjatele, tarbijatele jne. Näitena võib tuua nii Rail Balticu, kui ka Tallinn-Helsingi tunneli rajamise kavatsuse ning Hiina RV osalusega ettevõtete soovi osaleda välisinvestorina. Kokkuvõttes tagaks investeering kogu ülevaate Euroopa tarneahelast, olgugi, et konkreetselt Rail Baltic ning Helsingi-Tallinn tunnel on seotud vaid Baltimaade ning Skandinaavia riikidega. (Kaitsepolitsei amet, 2020; Välisluureamet, 2019)

Olgugi, et Peking on rakendanud uusi lähenemisi, siis lähtuvalt julgeolekuasutuste aastaraamatutest on mõju Eesti Vabariigi julgeolekule olnud pigem madal. Muuhulgas seetõttu, et valdav osa Eesti meediaväljaannetest on keeldunud Hiina saatkonna ametlikke seisukohti avaldamast. (Kaitsepolitsei amet, 2022) Seda enam on HKP pidanud oluliseks leida alternatiivseid lahendusi propaganda, sh narratiivide levitamiseks ning tsenseerimiseks, millest

on võimalik järeldada, et lähitulevikus peab läänemaailm üldiselt, sealhulgas Eesti, hakkama aktiivsemalt tegelema meile Hiina RV mõjutustegevusest lähtuvate ohtude ning võimalik et ka realiseeruvatest vaenulikest huvidest tingitud ohtude maandamisega.

Arvestades julgeolekuasutuste raportites ja aastaraamatutes aasta-aastalt üha sagedamini kajastatavat Hiina eriteenistuste huvi ning kompleksset infomõjutustegevust erinevates valdkondades on ilmne, et tegemist on ühe võimaliku potentsiaalselt realiseeruva ning teataval määral juba realiseerunud ohuga Eesti Vabariigi julgeolekule. Ohu kasvule on viidatud kõikides viimase 3 aasta jooksul ilmunud julgeolekuraportites ja aastaraamatutes. Hiina RV taatele osaleda Euroopa poliitikas viitavad nii mitmed välisinvesteeringud, teadlase T. Kõutsi süüdimõistev otsus, Hiina RV tehnoloogiad riigihangete pakkumustes (käesolev töö lk 36), Hiina välispoliitika ning selgelt sõnastatud strateegilised eesmärgid. Seega puuduvad tõendid selle kohta, et HKP huvi võiks tulevikus väheneda. (Kaitsepolitsei amet, 2021; Välisluureamet, 2022)

Tabel 8. Kolmanda uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?	Mõjude vähendamine ja ennetamine	Ennetustegevus
		Tagajärgedega tegelemine

Hiina RV-st poliitilistest otsustest tingitud võimalike riskide maandamiseks ning ohtude ennetamiseks on tähtis silmas pidada, et jätkuks senine demokraatlike riikide ja -julgeolekuasutuste vaheline koostöö. Hiina RV välisinvesteeringute puhul on prioriteetne võimalikud riskid tuvastada ning viia läbi põhjalik analüüs, et vältida tarbetuid arusaamatusi tulevikus. Võimalikest riskidest ning juba aset leidnud intsidentidest tuleb teavitada Kaitsepolitsei ametit esimesel võimalusel, sest sellisel juhul on tõenäolisem, et infomõjutustegevusega kaasnev kahju jääb põhjustamata ning julgeolekukeskkond kahjustamata. (Kaitsepolitsei amet, 2021)

Ennetava tegevusega on oluline tuvastada ning tõkestada varjatud eesmärkidega välisinvesteeringud. Teadlikkuse loomine potentsiaalselt vaenulike ning riskantsete välisinvesteeringute saab toimuda ainult läbi rahvusvahelise koostöö teiste riikide

Julgeolekuteenistustega. Lähtuvalt eeltoodust on võimalikud riskid ning ohud tõenäolisemalt maandatud siis, kui läänemaailma julgeolekuteenistustel on Pekingi kavatsustest terviklik ohupilt. (Välisluureamet, 2022; Kaitsepolitseiamet, 2022)

Tulevikus on oluline, et julgeolekuasutused jätkaksid senist professionaalset ning tulemuslikku tööd mõjutustegevusest lähtuvate, nii realiseerunud kui ka võimalike tekkivate ohtude maandamisel. Veelgi enam on äärmiselt tähtis, et tähelepanuta ei jääks Hiina RV vabaühendused, ettevõtted jne, mille tegevuses pole veel mõjutustegevuse ilminguid esinenud. Selleks peab toimuma pidev monitooring, saamaks aru, kuidas erinevad asjaolud võivad mõjutada riigi julgeolekut. (Välisluureamet, 2021; Välisluureamet, 2022)

Tabel 9. Kokkuvõtte dokumendianalüüsi tulemuste kohta uurimisküsimuste lõikes (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Tulemus
Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	<ul style="list-style-type: none"> • Kuuluvuse kinnitamine läänemaailma majandussüsteemis. • Meediakanalid ja infokirjad propaganda vahendajana, tsensuur ja narratiivid. • Maskidiplomaatia. • Tehnoloogiliste arenduste finantseerimine teabe kogumise eesmärgil. • Läbi riigiga seotud eraettevõtete. • Kasutades selleks akadeemilist koostööd. • Teistes riikides resideeruvad hiinlaste kogukonnad. • Välisinvesteeringute kaudu.
Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?	<ul style="list-style-type: none"> • Kajastatuse statistika põhjal võib järeldada mõjude kasvu alates aastast 2017. • Senine võimalik mõju Hiina RV mõjutustegevusest tehnoloogia- ning majandusvaldkonnale. • Seni ilmnenu mõju järel on suurenenud mediaväljaannete kriitilisus vaenuliku info kajastamisel.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vaenuliku mõju tulemusel on paranenud ühiskonnateadlikkus ning ennetustegevuse kvaliteet. • Mõjutustegevusest lähtuv mõju suurendab julgeolekuasutuste töökoormust. • Prognoositav on mõjude kasv.
<p>Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Julgeolekuasutused peavad jätkama koostööd teiste demokraatlike riikide julgeolekuteenistustega. • Oluline on omada ülevaadet kõikidest Hiina RV vabaühendustest ja ettevõtetest, isegi nende, kelle käitumises ega otsustes mõjutustegevuse ilminguid pole veel esinenud. • Suhtuda kriitiliselt Hiina RV välisinvesteeringutesse. • Ühiskonnaliikmete panus mõjutustegevuse tuvastamisel läbi teavitamise.

2.2.2 Ekspertintervjuude tulemused

Poolstruktureeritud intervjuude eesmärk on leida vastused uurimisprobleemist lähtuvatele uurimisküsimustele. Selleks viidi läbi kokku kolm poolstruktureeritud ekspertintervjuud ning kolm kirjalikku küsitlust valdkonna ekspertidega, kes on Hiina RV ning Aasia valdkonna asjatundjad. Valimisse kuuluvad eksperdid on nii teadurid, kui ka julgeolekuvaldkonnas tegutsevad isikud.

Analüüsimaks poolstruktureeritud ekspertintervjuusid ja kirjalike küsitluste tulemusi ning saamaks vastuseid kolmele uurimisküsimusele, kasutas autor kodeerimisel koodide eraldamist kategooriate kaudu. Kokku loodi kolm kategooriat, milleks on: infomõjutustegevuse olemus, infomõjutustegevuse mõju ning mõjude vähendamine ja ennetamine. Terviklikuma sisu loomise eesmärgil lisas autor infomõjutustegevuse olemuse kategooria alla koodina ka „infomõjutustegevuse eesmärgi“.

Tabel 10. Poolstruktureeritud ekspertintervjuude koodipuu (autori koostatud)

	Uurimisküsimus nr 1	Uurimisküsimus nr 2	Uurimisküsimus nr 3
Küsimus	Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?	Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?
Kategooria	Infomõjutustegevuse olemus	Infomõjutustegevuse mõju	Mõjude vähendamine ja ennetamine
Koodid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eesmärk 2. Võtmeisikute mõjutamine 3. Akadeemiline 4. Meediamanipulatsioon 5. Majanduslik 6. Tehnoloogiline 7. Diasporaa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raskusaste 2. Seni ilmnenu mõju 3. Prognoositav mõju 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ennetustegevus 2. Tagajärgedega tegelemine

Alljärgnevalt on ekspertintervjuude tulemused välja toodud uurimisküsimuste kaupa.

Tabel 11. Esimese uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	Infomõjutustegevuse olemus	Eesmärk
		Võtmeisikute mõjutamine
		Akadeemiline
		Meediamanipulatsioon
		Majanduslik
		Tehnoloogiline
		Diasporaa

Ekspertide seas levis üldine üksmeel selle osas, et Hiina RV huvi Eesti vastu võib olla suunatud eeskätt NATO ja Euroopa Liidu perspektiivis, kui ka muudesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse ja ühendustesse kuulumise ning liitlussuhete tõttu. Ehk, on tõenäoline, et

otseselt Eesti ei ole Hiina RV konkreetne sihtmärk. Veelgi leiti, et Hiina RV üks huvi Eesti piirkonna vastu on kindlasti majanduslik. Samuti võib siinjuures olla oluliseks kogu Baltikum, sest Peking vaatab seda ühe omaette piirkonnana ja jälgib eeldatavalt, et see piirkond järgiks Ühtse Hiina poliitikat. Ekspertidid leidsid ka, et Hiina RV pöörab olulist tähelepanu muuhulgas Eestis informatsiooni kogumisele ning teatud Hiina huve puudutavate otsuste mõjutamisele.

Ekspertide hinnangute tulemustest selgus, et Hiina RV infomõjutustegevuse eesmärk Eesti julgeoleku kontekstis on Eesti riigi ning ettevõtete valduses oleva teabe hankimine, kui ka on seotud majanduslikud huvid. Ehk, Eestis ei tähenda see üheselt seda, et Hiina RV fookuses oleks konkreetset Eesti Vabariik. Enamik eksperte tõid välja, et Hiina RV tegevus ei ole otseselt Eesti spetsiifiline ka seetõttu, et nad keskenduvad enamustele maailma riikidele. Küll aga on Eesti oluliseks lülis globaalsetes liitudes (NATO, EL), millest on tingitud Hiina mõningane huvi kasvutrend viimaste aastate jooksul. Üks ekspertidest leidis, et Hiina RV motivatsiooniks võib olla ka mõned Eesti ettevõtted ja nende tehnoloogia, samas mitu eksperti mainisid ka ülikoole ja teadmiseid.

„Kui me räägime sellest, mis infot nad tegelikult Eestist kätte tahavad saada, nagu luure osas, siis Eesti neid selles mõttes tõenäoliselt ei huvita. Võibolla huvitavad mingisugused ettevõtted ja nende tehnoloogia. Ülikoolide puhul samamoodi. Mingid teadmised, tehnoloogia ja siis loomulikult hoopis NATO ja Euroopa Liit. See mida nad siit kätte saavad on tegelikult NATO ja Euroopa Liidu kohta“ EKS2

Üks ekspertidest tõi ka välja, et Hiina RV huvides on varjatult avaliku arvamuse kujundamine, mis on oluline ka Eesti siseturvalisuse kontekstis. Avaliku arvamuse kujundamine välisriikides on Pekingi jaoks prioriteetne, et sihtriikides oleks võimalikult palju pro-Hiina meelseid ühiskonnaliikmeid, sest see aitab neil riigi sisepoliitikat endale soovitud suunas kujundada. Eesti ei ole sellest tegevusest puutumata jäänud, vaid see toimub aktiivselt ka meie ühiskonnas.

„Aga millega Hiina siis nagu kindlasti Eestis kõige rohkem tegeleb ja kõige silmapaistvamalt ka. Võibolla jällegi mitte eriti otse avalikkusele silmapaistvalt aga on ikkagi avaliku arvamuse kujundamine või üritamine avalikku arvamust kujundada.“ EKS2

Veelgi leiti, et konkreetset Eestis on avaliku arvamuse kujundamisel eesmärk luua Hiina RV osas neile sobiv kuvand, mida aitavad luua ka siinsed HKP väärtuseid jagavad isikud. Samuti on üks eesmärk leida lääneriikides mõttekaaslastest inimesi, kes siis vastavalt juba Hiina kasuks tegutseksid.

„Hiina üritab luua Hiinast positiivse kuvandi, samas otsib läänes inimesi kes võiksid Hiinale müüa maha tehnoloogilisi saavutusi, jagada sensitiivset ja ilmselt ka salastatud teavet.“ EKS6

Võtmeisikute mõjutamise osas leidsid eksperdid, et võtmeisikud on põhilisteks adressaatideks infomõjutustegevuse läbiviimisel. Hiina RV on lähiaastatel võtnud individuaalsema käsitluse infooperatsioonide teostamisel. Fookuses on nii võtmeisikute, otsustajate kui ka avalikku arvamust kujundavate indiviidide sanktsioneerimine, hüvede pakkumine ning meelitamine ja sotsialiseerumine. Toodi ka erinevaid näiteid sellest, kuidas antud mõjutustegevust Eestis läbi viiakse.

„Aastapäevad on see kestnud juba, et Hiina saatkond saadab e-maili kaudu kord nädalas pealkirjaga „China Watch“. See on infokogumik, kus on linke sellisele enamasti videoesinemistele või kirjutistele lääne inimeste poolt, kes siis kirjutavad ja avaldavad arvamust pro-Hiina, Hiina poolt. Kritiseerivad Hiina kriitikuid.“ EKS3

Üks ekspertidest leidis, et Hiina on aru saanud, et pehme jõud toimib paremini suurtele massidele ja avalikkusele. Küll aga ei toimi niivõrd võtmeisikutele, mistõttu on kasutusele võetud terav jõud, mis ideaalis tagab efektiivsema tulemuse sellel sihtgrupil. Lisaks Hiina RV võtab võtmeisikute osas arvesse nende positsiooni ühiskonnas ja ametikohast tulenevat mõju avalikkusele. Mida suurem on mõju avalikkusele või positsioon, seda suurem tõenäosus on saada osaks mõjutustegevusest, sest auditoorium kelleni isik jõuab on laiem ja Hiina RV jaoks on selline tegevus efektiivsem.

„/.../ mida kõrgemal mu „ranking“ oli, seda rohkem mind kutsuti igasugustele vastuvõttudele“
EKS 2

Lisaks üksikindiviidide mõjutamisele võib tegevus toimuda ka suuremate gruppide suunamise eesmärgil. Näiteks tõi üks ekspertidest välja selle, et Eestis on toimunud infomõjutustegevus ka erakondade kaudu. Nimelt on üritatud mõjutada nii erakonnaliikmeid kui ka pakutud erakonnale hüvesid Hiina reise näol. Mitmed eksperdid leidsid ka, et Hiina kultuur on lääneinimese jaoks huvitav ja see võimaldab mõjutada nii üksikisikuid kui gruppe ja avalikkust üldisemalt. Eestis resideeruv Hiina saatkond koostöös siinse kultuuribürooga on korraldanud erinevaid Hiina-temaatilisi üritusi, kus pakutakse erinevat kultuurilist meelelahutust, sealhulgas rahvustoite ja -jooke.

Samas võtmeisikute mõjutamine võib toimuda ka vastupidisel moel. Ehk, kui võtmeisik või muu avalikku arvamust kujundav isik on publitseerinud või avalikult välja öelnud midagi

sellist, mis ei ühti Hiina RV väärtuste ja seisukohtadega, siis järgnevad ka sanktsioonid. See annab võtmeisikutele selge signaali selle osas, millist suhtumist ja vaateid neilt oodatakse, et saada osaks headest suhetest nende riigiga. Ühtlasi on see indikaator Hiina agressiivsemast tugeva jõu kasutusest. Ekspertid tõid välja ka kaks konkreetset ilmekat näidet Eestist.

„Näiteks Tartu Ülikooli rektorile tol ajal, meie täna president Alar Karis oli rektor, kes siin andis kätte Dalai laamale talle juba mitu-mitu aastat varem eelmise rektori poolt omistatud audoktori noh selle diplomi. Siis Karisele ka ei antud mingi periood viisat.“ EKS 3

„Ma tean näiteks Märt Läänemets oli siis teisel pool seda punast joont. Tema korraldas või aitas korraldada mingisuguseid Dalai laama visiite ja Tiibeti pooldavaid üritusi. Tema oli siis seal teiselpool, keda ei kutsutud. Ja kes ei saanud ka viisat mõnda aega.“ EKS2

Kõik eksperdid tõid välja, et Hiina RV infooperatsioone viiakse läbi ka akadeemilises keskkonnas. Ühe eksperdi hinnangu põhjal võib see olla Hiina RV jaoks fookuses just seetõttu, et antud keskkonnas on mugav ja märkamatu riiki infiltreeruda, kuna akadeemilisest koostööst ei nähtu pealtnäha vaenulikke agendasid. Konfutsiuse instituutides toimub aktiivne Hiina keele ning kultuuri õpetamine ning instituudid ise on hierarhiliselt saatkondade range kontrolli all. Akadeemilise koostöö raames ilmestab HKP huvi 2021. aastal esimene süüdimõistev otsus T. Kõuts osas Hiina eriteenistuste huvides tegutsemise eest, mis on ka ekspertide hinnangul olulise tähendusega.

„Konfutsiuse instituudi tegevus hiina kultuuri tutvustamisel kannab kindlasti samuti mõjutustegevuse tunnuseid.“ EKS4

Üks ekspertidest tõi ka välja seda, et propaganda võib liikuda ka vähemärgatavalt, näiteks Hiina keele ja kultuuri õpetamisel. Samuti öeldi, et Hiina keelt ja kultuuri õpetatakse Eestis veidi romantilises võtmes, et tekitada atraktiivsust ja huvi. Samas jäetakse tervikpildist välja tegelikkus ja Hiina RV reaalne poliitika ning selle kujunemise lugu.

„Konfutsiuse instituut kutsus mind õpetama Hiina poliitika ainekursust. /.../ Ja siis ma esitasin neile oma kava, et need on loengu pealkirjad, millest ma tahan rääkida. /.../ Ja siis nad saatsid selle tagasi, et see ei ole kõlbulik. Et need inimõigusteemad tuleb välja jätta.“ EKS2

Lisaks akadeemilisele keskkonnale on eksperdid arusaamal, et välisriikides resideeruvad Hiina rahvusest kodanikud kannavad sageli edasi autoritaarsele riigile omaseid väärtushinnanguid.

Oluliseks osaks infomõjutustegevuse läbiviimisel on kõik välisriikides resideeruvad hiinlased, sõltumata sellest, kas nad on turistid, tudengid või muul eesmärgil riigis viibivad.

„Jääb mulje et Hiinal tegutseb terve võrgustik, kuhu Hiina kaasab ka väljaspool Hiinat elavaid hiinlasi, hiina turiste ja hiina tudengeid.“ EKS6

Infooperatsioonides on ekspertide hinnangul Hiina RV fookus kindlasti ka meediamanipulatsioonil ning seeläbi avaliku arvamuse kujundamisel. Kõik eksperdid on seisukohal, et Hiina kasutab infomõjutustegevuses hulgaliselt narratiive ning propagandat. Välja toodi ka, et Hiina RV kasutab ka kodumaal propagandat ning täiendavalt rakendatakse avalike allikate tsenseerimist. Meediamanipulatsiooni osas on seejuures olemas ka suund Eesti osas. Eestis kasutatakse selleks meedias arvamused ja kindlale ringkonnale suunatud uudiskirju.

„Kindlasti püüid avaldada Eesti meedias arvamused, olla aktiivne.“ EKS1

„Kasutades selleks kohalikku meediat avaldades sisuturundusartikleid kõigis suuremates meediaväljaannetes. /.../ Koostööpartnerite äralangemise tulemusel on Hiina saatkond olnud sunnitud meediumit vahetama ja Eesti auditooriumini jõudmiseks kasutatakse iganädalast uudiskirja.“ EKS5

Ekspertid hindasid Hiina RV infomõjutustegevuse mõju tehnoloogilisest aspektist vaadatuna Eesti Vabariigi julgeolekule madalaks. Küll aga ilmnes, et maailmas on Pekingi infomõjutustegevuse üheks efektiivseimaks vahendiks just majanduspoliitika mõjutamine. Hiina eelistab selgelt pehmet jõudu ja keskendub paljuski just majanduse kaudu mõjutamisele, et oma eesmärgid täita ja mõjuvõimu kasvatada. Üks ekspertidest on toonud selle osas välja ka erinevuse Venemaa ja Hiina RV lähenemiste vahel, kus Hiina RV on oma lähenemises palju pehmem, kasutab vähem agressiivsust ja viib tegevust läbi strateegiliste valdkondade.

„Ja Hiina puhul on oluline minu arust see, et Hiina erinevalt Venemaast ei püüa seda saavutada sõjalise brutaalse jõuga, vaid püüab seda pigem saavutada majandusliku ja pehme jõuga.“ EKS1

Ekspertide hinnangul võib Hiina RV lisaks propagandale kasutada avalikkuse mõjutamise läbiviimiseks näiteks narratiive. Üks ekspertidest tõi tänapäevasest ühiskonnast välja konkreetse narratiivi, kus Hiina RV majandusjõud ning nendega koostöö on eluliselt olulised, ehk vaadates maailmamajandust ja Hiina RV rolli selles, ei pääse ka Eesti mingil moel koostööst Hiinaga, eriti, kui soovime majanduslikku kasu.

„Hiina on selline suur majandusjõud. Eesti majanduslik ja ühiskondlik elu on tulevikus paratamatult seotud sellega, kui palju me suudame Hiina müüa ja kui palju me suudame Hiina välisinvesteeringuid Eestisse meelitada. Ja kui me suudame seda kõike teha, siis nagu Eesti majandus õitseb.“ EKS2

Veel tõi mitu eksperti välja, et arvestades Hiina RV majanduspoliitika kaudu mõjutamise strateegiat, tasub välisinvesteeringute suhtes olla tähelepanelik, sest need võivad kätkeada endas varjatud ohtusid.

„Kindlasti soovitakse mõjutada Eestit tegema Hiinale kasulikke majanduslikke otsuseid ning Hiina võib olla huvitatud investeeringutest. Juttu on olnud nt Helsinki tunneli ehituse finantseerimisest.“ EKS4

Tabel 12. Teise uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?	Infomõjutustegevuse mõju	Raskusaste
		Seni ilmnenu mõju
		Prognoositav mõju

Ekspertide hinnangul on Hiina RV infooperatsioonide raskusaste Eestis madal, kuna Eesti väikse suuruse tõttu pole HKP fookus Eestil. Sellegipoolest on täheldatud mõningaid infomõjutustegevusest lähtuvaid mõjusid Eesti Vabariigi julgeolekule ning majandusele. Samuti leiavad eksperdid, et huvi Eesti vastu on olemas ning on ka seniseid juhtumeid, kus Hiina RV on olnud mitmeti edukas ja oht on seetõttu reaalne.

„/.../Leian et Hiina on infooperatsioonide elluviimisel olnud edukas“ EKS5

„No kui arvestada, et KAPO on tabanud kaks Hiina spiooni Eestis, siis on selge, et Hiinal on meie vastu huvi täiesti olemas.“ EKS1

„Meil räägitakse rohkem Venemaa infosõjast meie vastu, Hiina oma on kindlasti olemas ja see tundub olevat vähem nähtav, ent usun, et see pole vähem ohtlik kui VF-si tulenev oht infoväljas.“ EKS6

Ekspertid prognoosivad ühemeelselt Hiina RV mõjude kasvu Eesti Vabariigi julgeolekule. Veelgi leitakse, et Eesti suunaline infomõjutustegevusest lähtuva mõju kasv võib olla seotud sellega, kuidas Eesti toimib Ukraina-Venemaa sõja osas avalikkuses, arvestades ka seda, kui nähtavad ja välispoliitiliselt aktiivsed me oleme.

„See on oluline ja kuna Eesti on nii NATO kui ka EL liige, siis Hiina RV jälgib praeguseid Venemaa suunalisi diskussioone ja arvamused. Venemaa ja Ukraina kriisis, mida nähtavamad me seal oleme, siis seda suurem saab olema ka Hiina huvi meie vastu.“ EKS1

Tabel 13. Kolmanda uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Kategooria	Kood
Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?	Mõjude vähendamine ja ennetamine	Ennetustegevus
		Tagajärgedega tegelemine

Ekspertide hinnangul on võimalik infomõjutustegevusest tulenevaid riske ennetada peaaesjalikult läbi võtmeisikute ja avalikku arvamust kujundavate indiviidide teadlikkuse kasvatamise ning läbi põhjaliku ettevalmistuse. Rõhutati probleemi fokuseerimise vajadust ning toodi välja peamised puudused seoses kõrghariduse rahastamise ning ebapiisava informeeritusega võtmeisikutel. Teisalt leidsid eksperdid, et läänemaailma juba niigi teadlikus ühiskonnas on üheks efektiivseimaks vahendiks infomõjutustegevusest lähtuvate mõjude ennetamisel iseregulatsioon, ehk eeldus, et ühiskond suudab ilma täiendava abita filtreerida tõe propagandast.

„Niikaua kuni me oleme seda valmis kritiseerima ja enda väärtustest kinni hoidma, nii kaua ma ei näe sellist väga laiapindset Eesti ühiskonna muutumist Hiina meelseks.“ EKS2

Enamus ekspertidest rõhutasid ettevalmistamise olulisust ja ressursside suurendamise vajalikkust, leides, et siiani ei ole see eeldatavalt olnud piisav. Ekspertidid tõid ka välja konkreetseid probleemkohti ja võimalikke lahendusi. Seda nii akadeemilises keskkonnas, keeleoskuse osas, teadlikkuse ja informeerituse tagamisel, IT valdkonnas kui ka nende finantseerimisel. Ühe konkreetse võimaliku lahendusena tõi üks ekspertidest välja ka 16+1 koostööleppes lahkumise, sest Eesti julgeolekupoliitika huvides ei ole selles formaadis jätkamine. Rõhutati seda, et oluline on Hiina RV ja temaga seotud protsesside tundmine, selleks, et tegevusi mõista. Samuti on vaja uurida mõjutustegevust üldisemalt ning selleks keeleliselt ja teoreetiliselt ette valmistada. Spetsialistide koolitamist ja hiina keele oskuse vajalikkust antud teemas tõid välja mitu eksperti. Üks ekspertidest tõi välja ka spetsiifilisemalt, et ajalehtede otsus Hiina saatkonna sisuturundusartiklite avaldamisest loobumisest on pigem positiivse tähendusega, aga praeguses väljundite paljususes ebaefektiivne. Ehk, vaadata tuleks suuremat pilti ja tegeleda mõjutustegevuse adressaatide teadlikkuse tõstmisega, arvestades propaganda süsteemi, selle toimimist ja sihtgruppe. See on laiapindsem ja efektiivsem, sest ei lase propagandal enda eesmärki täita.

„Mõjutustegevuse uurimine on alarahastatud ja uurimiseks puudub keeleline ja teoreetiline ettevalmistus. Samuti lähenetakse probleemile valest otsast uurides müra, mitte müra allikat. /.../ Müra asemel tuleks uurida, kes, kuidas teostab mõjutustegevust? Kes on mõjutustegevuse sihtmärgiks?“ EKS5

„Eestis on kõige tähtsam teadlikkuse suurendamine, informeerituse suurendamine. Meil on väike riik ja meil sellised Hiina uuringuid süvatasandil kuskil ei õpetata.“ EKS3

„Selleks et neid ohte ennetada on vaja investeerida aega, raha ja teisi ressursse meie riigi ja ühiskonna kerksusesse, tegeleda kriitilise mõtlemise arendamisega, strateegilise kommunikatsiooniga, tugevdada küberhügieeni ja arendada IT tehnoloogiat, olla valmis erinevateks rünnakuteks info- ja küberväljas.“ EKS6

Tabel 14. Kokkuvõtte intervjuude ja küsimustike tulemuste kohta uurimisküsimuste lõikes (autori koostatud)

Uurimisküsimus	Tulemus
Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub olulistele organisatsioonidele ja nende liikmetele, kes on rahvusvahelisteks lülideks (Eesti – EL ja NATO).

	<ul style="list-style-type: none"> • Info kogumine, nt Eesti valduses oleva teabe hankimine. • Keskendumine erinevatele valdkondadele, nt Eestis võib olla motivatsiooniks osad ettevõtted ja tehnoloogia, ülikoolid ja teadmised. • Ülikoolidega koostöövormide loomine ja akadeemilises keskkonnas Hiina kuvandi kujundamine. • Avaliku arvamuse kujundamine. • Leides sihtriigis mõttekaaslaseid, kes nende kasuks tegutseksid. • Võtmeisikute, avalikku arvamust kujundavate isikute, otsustajate ja oluliste gruppide mõjutamine läbi sanktsioneerimise, hüvede pakkumise, meelitamise ja sotsialiseerumise. • Kodanikud kannavad edasi Hiina ideid ja väärtuseid välisriikides resideerudes. • Meediamanipulatsiooni kasutades (propaganda, narratiivid) • Majanduse mõjutamine ja välisinvesteeringute kaasamine
<p>Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Raskusaste on madal, sest fookus ei ole konkreetselt Eestil. • Teatav mõju on olnud nähtav, ent madal. • Julgeolekule lähtuvaid riske tuleb võtta tõsiselt. • Prognoos on mõjude kasvu suunas, sõltuvalt Eesti välispoliitilisest aktiivsusest ja otsustest.
<p>Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Võtmeisikute, avalikku arvamust kujundavate isikute, otsustajate ja oluliste gruppide teadlikkuse kasvatamine. • Ennetustegevuse finantseerimise ja muude ressursside suurendamine. • Iseregulatsioon.

	• 16+1 koostööformaadist loobumine.

2.2.3 Uuringutulemuste analüüs ja järeldused

Käesolevas peatükis tuuakse välja magistritöö uuringutulemuste analüüs. Uuringutulemuste analüüs toimub süsteemsuse eesmärgil läbi uurimisküsimuste ning analüüsi tulemusel tuuakse välja ka vastused uurimisküsimustele. Tulenevalt vastustest selgub, kas käesolev magistritöö eesmärk on täidetud ning tehakse ettepanekuid.

Analüüsi tulemusena saadi uurimisküsimustele alljärgmised vastused.

Kuidas viib Hiina Rahvariik läbi infomõjutustegevust?

Väga suur osa riikide tegevusest on fokuseeritud võimu saavutamisele – seda siis kas enda julgeoleku tagamiseks või teiste üle mõju omamiseks, et veelgi rohkem võimu saada ja maailmas olulise tähtsusega olla (käesolev töö lk 9-14). Hiina RV on maailmapildis väga suur riik, seejuures suurim riik Aasias. Samuti on Hiina RV populatsioon maailma suurim, moodustades peaaegu 20% kogu maailma populatsioonist. Suur osa hiinlastest on ka laiali üle maailma, vähemalt 148 riigis, mis teeb Hiinast maailmas suuruselt kolmanda diasporaa. (käesolev töö lk 15-16) Hiinat iseloomustab veelgi suur majanduskasv ja üks maailma suurimaid sisemajanduse koguprodukte (käesolev töö lk 17). Lisaks on nad välispoliitiliselt maailmas esimesel kohal, sest diplomaatilisi suhteid on sõlmitud 178 riigiga. Mainimata ei saa jätta ka Hiina väga suurt militaarjõudu. (käesolev töö lk 19-20) Seega, Hiina on väga paljudes valdkondades saanud maailmas esimeseks või sellele väga lähedale. Ei saa eitada, et see annab riigile ka väga palju võimu. Hiina suur kasv ja liikumine üheks maailma esimesteks annab mõista, et neil on kindel eesmärk ja siht oma võimu kasvatamise suunas ning selleks on praeguste tulemuste järgi tehtud väga palju ka strateegiliselt õigesti. Samas annavad Hiina RV praeguste ja varasemate kõrgete ametiisikute väljaütlemised mõista, et „Hiina unistus“ ei ole veel täielikult ellu viidud ja kõik eesmärgid täidetud (käesolev töö lk 22). Seni kuni seda pole tehtud, täidab Hiina oma planeeritud eesmärke, kindlustades enda rahva turvalisust ja riigi julgeolekut ning domineerimispüüet nii info- kui muudes ressursides üle kogu maailma.

Hiina on kasutanud oma eesmärkide täitmiseks peamiselt pehmet jõudu, kuigi ka tugevat jõudu vastavalt vajadusele. Ajaga on Hiina infomõjutustegevuse iseloom osaliselt muutunud ning on kohandatud vastavalt hetkeolustikule. Kui varasemalt lähtuti enamjaolt pehme jõu kontseptsioonist, siis täna on see asendunud mõnevõrra jõulisema terava jõuga (käesolev töö lk 23-24; vt Tabel 1). Seda ilmestab tegutsemine kavalalt, üldiselt näiliselt heaga, mõnikord veidi agressiivsemalt, aga alati retoorikas rõhutades koostoimimist ja harmooniat. Hübriidsõja ja infomõjutustegevuse läbiviimiseks kaasatakse väga erinevaid valdkondi, nagu diplomaatia ja poliitika, haridus, majandus ja kaubandus, informatsioon ning tehnoloogia. Nagu Hiina RV väljaütlemistest võib järeldada, on väga suur fookus just diplomaatial ja poliitilisel julgeolekul, mis on nende tegevuses paljuski aluseks ja meetmeks. See ja ka muude, näiteks hariduse, valdkondade kasutamine teeb Hiina RV poolse infomõjutustegevuse raskesti tuvastatavaks. Hiina RV on oma tegevustes strateegiline ja mõistab infomõjutustegevuse ning hübriidsõja eeliseid ning oskab valdkondi, tehnoloogia arengut ja muid vahendeid selles oskuslikult kasutada (käesolev töö lk 27-29). Infomõjutustegevuses kasutatakse erinevaid vahendeid ja sageli ka vahendeid kombineerides. Näiteks infooperatsioonide läbiviimisel kasutatakse nii propagandat, akadeemilisi koostööprojekte, majanduslikke hoobasid välisinvesteeringute ning sanktsioonide näol, välisriikides resideeruvaid hiinlaseid kui ka palju muud.

Hiina RV lähenemine on muutunud tunduvalt individuaalsemaks, sest eeldatavalt on Peking võtnud ühe eesmärgina sihiks pääseda oluliste isikute teadvusesse, et seeläbi avalikku arvamust kujundada. Hiina saatkonna või juhtkonna poolt korraldatavad mõttekojad, foorumid, tänuüritused ja mitmed koostööprojektid annavad pealtnäha signaali kui ausast koostöövormist ning diplomaatilisest sotsialiseerumisest, kuid sageli on tegu siiski varjatult propaganda levitamisega. Oluliseks osaks sellest tegevusest on võtmeisikute, avalikku arvamust kujundavate isikute, otsustajate ja oluliste gruppide mõjutamine läbi sanktsioneerimise, hüvede pakkumise, meelitamise ja sotsialiseerumise. See võib toimuda läbi nende isikute kutsumise üritustele ja vastuvõttudele, pro-Hiina info edastamise neile kui ka hüvede, näiteks reise pakkumise näol. Samas võib selline tegevus toimuda ka vastupidiselt sanktsioneerides, ehk kui isik on publitseerinud või avalikult välja öelnud midagi sellist, mis ei ühti Hiina RV väärtuste ja seisukohtadega, siis järgnevad sanktsioonid näiteks keeldudes Hiina RV viisa andmisest.

Mõjutamine ei toimu aga vaid võtmeisikute osas, vaid fookuses on ka avalikkus üldisemalt. Propaganda ja pro-Hiina narratiivide levitamine on HKP üks standardsemaid lähenemisi infosõjas. Läänemaailma kahjuks, ent Hiina RV kasuks räägib aga asjaolu, et tänases

ühiskonnas on infovahetuskanalite paljusest tingituna infomõjutustegevust suhteliselt lihtne läbi viia. Hiina RV on selleks kasutanud nii oma diplomaate, ajakirjanikke, välisesindusi kui ka Hiina diasporaasid. Loodud on hulgaliselt sotsiaalmeedia kontosid, mille abil on mugav pro-Hiina narratiive ning propagandat levitada ning narratiivide ja propaganda levitamine toimub ka läänemaailma meedias. Demokraatlikus ühiskonnas kehtib sõnavabadus, mis antud juhul aitab kaasa HKP eesmärkide täitmisele. Hiina RV võib avalikkuse mõjutamises kasutada ka kriisiolukordi, kus niigi segadusest ja paanikast domineeritud olukorras on lihtne mõjutust läbi viia. Seda näiteks COVID-19 kriisi näitel. Ukraina-Venemaa sõjalises konfliktis on samas Hiina RV jäänud neutraalseks, et hoida oma võimalusi lahti kõigi piirkondade ja riikidega (käesolev töö lk 34-35). Lisaks on Hiina kasutanud infomõjutustegevuseks range kontrolli all olevaid välisriikides resideeruvaid hiinlaseid, kes totalitaarse riigi käskude täitmise eiramisega kaasnevat riski ei soovi, kuna ajalugu on näidanud, et korralduse eiramise korral on inimesi kriminaalkorras karistatud koguni vangistusega. Praeguseks ei ole kindel, kui selge oht tuleneb sellest Eestile. 2011. aasta andmetel oli Euroopas resideerumas umbes 2 miljonit hiinlast, eeldatavalt sellest väga väike osa Eestis (käesolev töö lk 15). Nüüdseks on aga need andmed üle 10 aasta vanad ja ei ole selge, kui palju on praeguseks Eestis resideeruvaid hiinlasi ning mis eesmärkidel täpsemalt siin paiknetakse.

Üks lähenemine mõjutamisele toimub läbi haridusvaldkonna, ehk Hiina RV jaoks on olulised akadeemilise koostöö vormid. Läänemaailmas ongi ehk üheks ilmekamaks pehme jõu kasutajaks diplomaatide ja saatkonna kõrval Konfutsiuse instituut, millest üks paikneb ka Tallinna Ülikoolis. Ühelt poolt võib selline koostöövorm võimaldada Hiina RV informatsiooni koguda, teisalt avalikku arvamust kujundada ja võimalik, et ka mõttekaaslasid leida. Konfutsiuse instituutides on olulisel kohal hiina keele ja kultuuri õpetamine, aga kuna instituudil on õigus otsustada selle üle mida õpetatakse, tehakse seda neile sobival kujul. Näiteks esitatakse Hiina RV kultuuri ja riiki pigem romantilises võtmes, jättes paljuski välja reaalsuse ja poliitilised teemad. Selles võtmes info esitamine tekitab inimestes rohkem Hiina RV vastu huvi. Nagu mainitud, võimaldab akadeemiline koostöö ligi pääseda ka Hiina RV jaoks kasulikke infot omavate isikuteni, nagu seda näitas 2021. aastal TTÜ mereteadlase T. Kõuts juhtum. Mõttekaaslaste leidmine, kes tegutseksid Hiina RV jaoks sobilikus suunas on ka üks Hiina RV infomõjutustegevuse viise.

Ühe väga olulise valdkonnana ja vahendina infomõjutustegevuses kasutab Hiina RV majandustegevust ja välisinvesteeringuid. Hiina majanduse tsentraalne ja kinnine iseloom on

muutunud maailmaturule orienteeritumaks ja palju avatumaks. Majandussuhteid on seega loodud väga paljude riikidega ning väga aktiivne ollakse ka välisinvesteeringutega. Hiina RV on samaaegselt suurim välisinvesteeringute saaja maailmas, samas ka suurim rahvusvaheline välisinvestor (käesolev töö lk 30). Investeeringuid on aset leidnud nii Euroopasse, Ameerika Ühendriikidesse kui ka Austraaliasse ja mujale maailma. Eeldatavalt soovib Hiina RV muuhulgas läbi välisinvesteeringute endale tööriista, millega teiste riikide poliitikat ja otsuseid endale soodsas suunas juhtida ja investeeringutest on saanud üks mõjusamaid vahendeid, millega maailmapoliitikat kujundada. Eesti on Hiina RV jaoks atraktiivseks investeeringute sihtriigiks, kuna me asume geograafiliselt soodsas asukohas, olles transiidiriigina ida ja lääne vahel. Praeguseks on Hiina RV avaldanud soovi investeerida Baltimaadesse rajatava Rail Balticu ja Tallinn-Helsingi tunneli ehitusse, mis oleks osaks nende siiditee taristuprojektist. Suurinvestoriks olek annab aga hääleõiguse ka edasises majandamises ja otsustamises, ehk Hiina RV välisinvesteeringud võivad endas peita nende jaoks kasulikke huve, mis esialgu on hoolikalt varjatud ning esindatud kui vaid majanduslik huvi. (käesolev töö lk 32-33)

Ühe meetmena või ka vahendina infomõjutustegevuses on olulisel kohal info kogumine, et seda endale sobivalt kasutada. HRV kasutab juba pikka aega informatsiooni üle domineerimise põhimõtet ning see on ka nende infooperatsioonide üheseks eesmärgiks (käesolev töö lk 28). Teabe kontrollimine on oluliseks eelduseks konflikti lahendamisel, aga ka endale sobivate tingimuste määramiseks. Hiina RV on selleks loonud head eeldused, kasutades oluliselt ära tehnoloogia arengut ning sellest tulenevaid võimalusi ja selleks ka tehnoloogiliste lahenduste ning tehnika pakkumist läänemaailmale. Samas on Hiina RV ettevõtted ja vabäühendused sageli riigi osalusega või riigile kuuluvad, mis võimaldab riigil läbi nende ettevõtete jõuda soovitud riikideni (käesolev töö lk 16). Selle näiteks on Fääri saarte leping Huaweiiga (käesolev töö lk 30). Hiinast pärit tehnoloogia levik on ka üldiselt laialdane, hõlmates nii telefone, kaameraid kui palju muud. Samuti on need tooted tihti odavamad ja konkureerivad seega tihedalt Euroopas või mujal toodetuga. Samas tuleb selgelt välja, et tuleb arvestada ja hinnata erinevate elektrooniliste vahendite turvalisust ja andmete liikumist. Eestis võib ka selle osas olla teatav risk, eriti kui antud tehnoloogiat kasutab avalik sektor. Eestis ei ole ka riigihangete õigusraamistik selline, et toote valimisel oleks võimalik teha infomõjutustegevusest tulenevate julgeolekuohtude osas kaalutlusi.

Milline on Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse seni ilmnenu ja prognoositav mõju Eesti julgeolekule?

Tulemustest ilmneb, et Hiina RV seni ilmnenu mõju Eesti Vabariigi julgeolekule on madal. Samale asjaolule on viidatud julgeolekuasutuste raportites ning aastaraamatutes kui ka ekspertintervjuudes ja -küsimustikes. Samas on see mõju raskesti hinnatav ja mõju suuruse kirjeldamine ei pruugi edasi anda reaalselt olustikku. Täpsemalt, tegevust Eesti suunas on tajuda juba mõnda aega, julgeolekuasutuste hinnangul aasta-aastalt veelgi enam. Võimalikku senist mõju näitab see, et reaalne infomõjutustegevus on mitmel kujul juba toimunud ja ka toiminud. Näidetena Konfutsiuse instituut, T. Kõutsi kaasus, 16+1 koostöövormis osalemine, võtmeisikute mõjutamine, ürituste läbiviimine, välisinvesteeringute huvi ja muu. Seega ei saa väita, et mõju oleks siiani olematu või nii väike, et see märkimist ei vääriks. Mõjude põgus kirjeldus julgeolekuasutuste aastaraamatutes ja raportites võib olla tingitud ka temaatika sensitiivsusest. Samuti ei ole alust arvata, et mõju lähiajal väheneks. Tulemustest võib järeldada, et pigem on infomõjutustegevusest lähtuv mõju Eesti julgeolekule kasvutrendis.

Hiina RV võib näha läänemaailma ja demokraatiat ohuks nende ideoloogiate säilimisele, seega Lääs on nende jaoks üheks oluliseks näiliseks vastaseks (käesolev töö lk 20), mida Hiina RV peab turvalise julgeolekukeskkonna loomisel arvestama ja seega eesmärkide täitmiseks endale sobilikus suunas mõjutama. Eesti on seejuures küll väike riik ja väike lüli suuremas süsteemis, aga siiski strateegiliselt oluline. Nimelt oleme Euroopa Liidus ja NATOs ja ka geograafiliselt olulises asukohas. Samuti oleme osaks Baltikumist, mida Hiina RV võib vaadata ühe olulise ühtse piirkonnana. Seega võib järeldada, et Eesti on ka osaks Hiina RV järgnevatest plaanidest, mille suuremaks eesmärgiks on „Hiina Unistus“ ja riigi võimu suurendamine (käesolev töö lk 22). Kuna Hiina RV ei ole eeldatavalt oma eesmärgi täitnud, ei ole ka alust arvata, et infomõjutustegevus ja sellest tulenev mõju läänemaailmas väheneks.

Arvestades julgeolekuasutuste raportites ja aastaraamatutes aasta-aastalt üha sagedamini kajastatavat Hiina eriteenistuste huvi ning kompleksset infomõjutustegevust erinevates valdkondades, on ilmne, et tegemist on ühe võimaliku potentsiaalselt realiseeruva ning teataval määral juba realiseerunud ohuga Eesti Vabariigi julgeolekule. Ohu kasvule on viidatud ka Kaitsepolitsei ameti viimati ilmunud aastaraamatus ning ka Välisluure ameti raportis on hinnatud Hiina RV-st tuleneva ohu kasvu tõenäoliseks. Hiina RV välispoliitika ja selgelt sõnastatud strateegilised eesmärgid viitavad sellele, et Hiina RV on jätkuvalt ja veelgi rohkem huvitatud Euroopa majanduses ja poliitikas osalemisest. Mõju kasvu prognoos sõltub aga

paljudest asjaoludest, näiteks, millised on Eesti välispoliitilised otsused ja avalikud sõnavõttud. Kuna läänemaailma ja sealhulgas Eesti ühiskonna teadlikkus on üsna heal tasemel ning kõik meetmed siin seetõttu nii efektiivselt ei toimi, võib Hiina RV strateegia sellest tulenevalt muutuda või tegevuse intensiivsus suurenda. Hiina RV poolt läbi viidud arvamusküsitlused, mis on näidanud Hiina kuvandi negatiivsemaks muutumist, ilmestavalt üheselt seda, et Hiina RV on motiveeritud tagasiside põhjal tegevuste efektiivsust parendama. Efektiivsem HKP juhitud infooperatsioon omakorda aga raskendab läänemaailmal tervikliku ohupildi loomist ning seeläbi turvalise elukeskkonna tagamist.

Eelnevalt on selgunud, et Hiina RV tegevus on tihti maskeeritud. Hiina RV infomõjutustegevus on taasiseseisvunud Eestis suutnud leida küll väheseid, ent siiski mõningaid mõttekaaslaseid, kes aktiivselt Hiina meelseid tekste ning mõtteavaldusi avalikult esitlevad. Kuigi neid pole palju, siis on kindel, et paralleelselt nendega liiguvad ühiskonnas ka pro-Hiina narratiivid, mis koos toimides veelgi poolehoidjaid leida võivad. Osalemine 16+1 formaadis ilmestab Eesti jätkuvat motivatsiooni ning usku majandussuhtesse Hiina RV-ga. Vastasel juhul oleks nimetatud koostöövormist lahkunud sarnaselt Leedule. Kuna Hiina RV infomõjutusalane tegevus on tihti läbi põimitud valdkondadealasest koostööst ning rõhumisest harmooniale ja kooseksisteerimisele, on seda keerulisem tuvastada infomõjutustegevuse mõju ja selle võimalikku kasvu Eestile ning eristada seda kahepoolset kasulikke liitlassuhteid varjatud eesmärkidest Hiina RV võimu suurendamiseks.

Kuidas on Eestil võimalik vähendada Hiina infomõjutustegevusest tulenevaid riske julgeolekule?

Infomõjutustegevus on olemuselt kompleksne, sageli raskesti tuvastatav riigi erinevaid valdkondasid kahjustav tegevus, sh julgeolekut (käesolev töö lk 13-14). Riskide maandamiseks tuleb esmalt välja selgitada ohuallikas, eesmärk ja sihtmärk ning alles seejärel teha vastav tegevusplaan. Ka Peking ise on näidanud üles motivatsiooni parendada infomõjutustegevuse kvaliteeti, viies selleks läbi tagasisideküsitlusi ning sellest juhitudvalt teha vastavaid muudatusi edasises tegevuses.

Üksnes ohuallika väljaselgitamine ei pruugi olla piisav moodus infomõjutustegevustest tulenevate riskide vähendamiseks. Lisaks on vajalik täiendavate riigipoolsete ressursside suunamine kõrghariduse rahastusse ning üldisesse avalikku arvamust kujundavate isikute ettevalmistusse. Tänapäevane põhifookus peab olema suunatud teadlikkuse kasvatamisel. Ehk, suur

roll on võimaliku infomõjutustegevuse vormide ja meetodite mõistmisel, seejuures arvestades erinevaid valdkondi, kus see toimuda võib. Kõrgendatud valmidus loob eelduse võimalike ohtude tuvastamiseks. Ekspert hinnangutest nähtuv madala mõju välja toomine viitab sellele, et tänaste julgeolekuasutuste vaheline koostöö on efektiivne. Seega, seniste demokraatlike riikide vaheline koostöö peab jätkuma vähemalt tänases mahus.

Paralleele nii Hiina RV kui ka VF-i vahele on tõmmatud nii julgeolekuasutuste dokumentides kui ka ekspertide hinnangutes. Seega on eeldatavasti juba täna Eesti julgeolekuasutustel olemas teadmised ning kogemused efektiivseks ennetustegevuseks. Kindlasti on teadlase Tarmo Kõutsi kaasus õppetunnina käsitletav. Ettevõtted ning üksikisikud, kes Hiina RV-ga kokku puutuvad on täna kaasuse võrra informeeritumad varjatud ohtudest ning teadlikumad kriminaalkorras vastutusele võtmise võimalusest.

Alljärgnevalt on tuginedes uuringu tulemustele tehtud järgmised järeldused:

1. Hiina RV kasutab välispoliitiliste eesmärkide saavutamiseks infomõjutustegevust, mille rakendamisel kasutas varem enamjaolt pehmet jõudu. Täna on Hiina RV juhtkond otsustanud rakendada ka teravat jõudu, mis on võrreldes eelneva pehme jõu kasutamisega tunduvalt jõulisem ning intensiivsem.
2. Hiina RV infomõjutustegevuse vahenditeks on meediamanipulatsioon, võtmeisikute mõjutamine, majandus, tehnoloogia, diasporaa, akadeemiline koostöö jm. Vahendite kasutamine toimub ka omavahel kombineerituna.
3. Hiina RV infomõjutustegevuse tagajärjel on Eesti ning Hiina narratiivid ühtlustunud. Peaasjalikult väljendub see seni jätkunud majandustegevuses ning akadeemilises koostöös.
4. Hiina RV infomõjutustegevuse seniseid mõjusid Eesti Vabariigi julgeolekule on nii Hiina ja Aasia valdkonna eksperdid, kui ka julgeolekuasutused oma aastaraamatutes hinnanud suhteliselt madalaks. Siiski on teatavad mõjud olemas, mida ilmestavad senised juhtumid. Samuti viitab analüüs sellele, et mõju on kasvutrendis.
5. Infomõjutustegevusest tulenevate mõjude ennetavas tegevuses on olulisemaks teguriks teadlikkus Hiina propagandasüsteemist, toimimispõhimõtetest ning sihtgruppidest. Lisaks on prioriteetne, et oleks tagatud senine julgeolekuasutuste efektiivne töö.

6. Tulenevalt seni ilmnunud mõjudest on Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituut ametisse nimetanud Aasia valdkonna teaduri, kelle tööülesanneteks on muuhulgas Hiina mõjude uurimine Eesti Vabariigi julgeolekule.
7. Läänemaailma väärtuste jagamine loob keerulisema pinnase Hiina RV propaganda levikuks.

Tuginedes käesoleva magistritöö teoreetilisele käsitlusele ning empiirilisele uuringule ja järeldustele, esitab autor alljärgnevalt oma ettepanekud, vähendamaks Hiina RV infomõjutustegevusest tingitud mõjusid.

Ettepanek 1. Ekspertintervjuude tulemusel selgus, et akadeemiline ettevalmistus teadvustamaks Hiina RV-ga kaasnevatest ohtudest on puudulik. Peaasjalikult on see tingitud kõrghariduse ebapiisavast rahastamisest ja ühtse koostöö puudumisest. Sellest tulenevalt teeb autor ettepaneku suurendada haridusvaldkonna finantseeringuid ning ühtlustada Tallinna ja Tartu ülikoolide vahelist koostööd Hiina uuringute valdkonnas.

Ettepanek 2. Uuringust selgus, et võtmeisikute ning otsustajate teadlikkus Hiina RV-ga kaasnevatest ohtudest ei ole alati piisav. Sellest tulenevalt teeb autor ettepaneku luua tipp-poliitikute, -juhtide ning muude avalikku arvamust kujundavate isikute jaoks väljatöötatud koolitusprogramm. Teadlikkuse kasvatamine suurendab Hiina RV infomõjutustegevuse, kui ohu tuvastamise tõenäosust.

Ettepanek 3. Ekspertintervjuudest nähtus, et mõjutustegevuse uurimine on alarahastatud ja uurimiseks puudub piisav keelelis-kultuuriline ja teoreetiline ettevalmistus. Sellest tulenevalt teeb autor ettepaneku eraldada riigieelarvest täiendavaid vahendeid mõjutustegevuse uurimise täiustamiseks.

Täiendavalt on välja toodud ettepanekud edasisteks uurimisteedeks:

1. Eesti poliitiliste otsuste ning siinse elanikkonna meelsuse vaheline seos lähtuvalt Hiina RV tegevusest.
2. Hiina RV tehnoloogilise arengu mõju Euroopa Liidu liikmesriikidele.
3. Hiina RV mõjutustegevuse läänemaailmale Ukraina kriisi näitel.

KOKKUVÕTE

Magistritööga käsitletakse uurimisprobleemi, millised on Hiina infomõjutustegevusest Eestile lähtuvad julgeolekuohud ja nende maandamise võimalused. Autor lähenes probleemile politoloog Joseph Nye erinevate jõudude käsitluse kaudu. Täpsem määratlus saavutati dokumendianalüüsi abil, mida toetasid ka Eesti Vabariigi Hiina ning Aasia valdkonna ekspertide poolstruktureeritud intervjuud.

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada Hiina RV poolt rakendatavast infomõjutustegevusest lähtuvad ohud Eesti julgeolekule ning esitada ettepanekud nende maandamiseks. Eesmärkide saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet: Selgitada teoreetiliste allikate läbitöötamise tulemuste põhjal, kuidas Hiina Rahvavabariik viib läbi infomõjutustegevust; analüüsida julgeolekuasutuste raporteid, kaardistamaks Eestit mõjutavat Hiina Rahvavabariigi poolset infomõjutustegevust; analüüsida Eesti julgeolekuekspertide ning teiste Aasia valdkonna ekspertide seisukohti Hiina Rahvavabariigi poolse infomõjutustegevuse mõjust Eesti julgeolekule ja selle mõju vähendamise võimalustest ning intervjuude tulemuste analüüsi põhjal pakkuda välja võimalused Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevusest tulenevate julgeolekuohtude vähendamiseks. Magistritöö eesmärk saavutati, uurimisülesanded täideti ning uurimisprobleem- ja uurimisküsimused vastati.

Esimene uurimisülesanne oli selgitada teoreetiliste allikate läbitöötamise tulemuste põhjal, kuidas Hiina Rahvavabariik viib läbi infomõjutustegevust. Teoreetilises osas kirjeldati infomõjutustegevuse olemust ning eesmärki, samuti analüüsiti Hiina RV poolset infomõjutustegevust. Analüüsi tulemusel selgus, et Hiina infomõjutustegevus on kompleksne ning mitmetasandiline tegevus, millega Hiina RV loob sobiva keskkonna mõjutamiseks, häirimiseks või sihtgrupi otsustustegevuse rikkumiseks. Hiina RV kasutab infomõjutustegevuse läbiviimiseks riiklikult kinnitatud strateegilisi plaane. Läänemaailmale suurt ohtu kujutav pro-Hiina lähenemine kätkeb endas mitmeid kavalaid, ent efektiivseid vahendeid, mida oma eesmärgi saavutamiseks jätkusuutlikult ära kasutatakse.

Teine uurimisülesanne oli analüüsida julgeolekuasutuste raporteid, kaardistamaks Eestit mõjutavat Hiina Rahvavabariigi poolset infomõjutustegevust. Julgeolekuasutuste raportitest ning aastaraamatutest selgus, et Hiina RV infomõjutustegevuse mõju Eesti Vabariigi julgeolekule on madal. Samas on tõenäoline, et Hiina RV mõju on lähiaastatel kasvamas kuna HKP huvi Balti riikide vastu on suurenemas.

Kolmas uurimisülesanne oli analüüsida Eesti julgeolekuekspertide ning teiste Aasia valdkonna ekspertide seisukohti Hiina Rahvavabariigi poolse infomõjutustegevuse mõjust Eesti julgeolekule ja selle mõju vähendamise võimaluste kohta. Ekspertintervjuudest selgus, et Hiina RV infomõjutustegevuse tänane mõju on madal. Sarnaselt dokumendianalüüsile prognoosivad eksperdid tulevikus Hiina mõjude suurenemist nii Eesti majandusele kui ka julgeolekule. Seega on tõenäoline, et tulevikus omavad Pekingi otsused selget rolli Eesti Vabariigi poliitika kujunemisel.

Neljas uurimisülesanne oli intervjuude tulemuste analüüsi põhjal pakkuda välja võimalused Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevusest tulenevate julgeolekuohtude vähendamiseks. Toetudes uuringu tulemustele võib väita, et Hiina RV infomõjutustegevus on kompleksne probleem, mis vajab suuremat tähelepanu, vähendamaks võimalike negatiivseid tagajärgi tulevikus. Turvalise elukeskkonna tagamiseks on vajalik investeerida nii era- kui ka avaliku sektori võtmeisikute teadlikkuse kasvatamisse. Hiina valdkonna spetsialistide paljusus annab võimaluse luua terviklik ohupilt.

Eeltoodust tulenevalt on magistritöö uurimisprobleem, millised on Hiina infomõjutustegevusest Eestile lähtuvad julgeolekuohud ja nende maandamise võimalused, saanud selge ning eristatava vastuse. Seega on käesoleva magistritöö eesmärk täidetud.

SUMMARY

Informational influence activity of the People's Republic of China and its impact on the Republic of Estonia's security

The master's thesis sought an answer to the research problem of which security risks from the People's Republic of China's (henceforth PRC) informational influence activity originate to Republic of Estonia and how to minimize the possible impact. Based on the research problem, three questions were composed: 1) How does the PRC conduct informational influence activity, that affects the Republic of Estonia? 2) What is the current and foreseeable impact of the PRC's informational influence activity on the Republic of Estonia's security? 3) How is it possible for the Republic of Estonia to manage and minimize the security threats arising from the informational influence activities of the PRC?

The aim of the master's thesis was to find out the threats to the Republic of Estonia's security arising from the informational influence activities by PRC's and to offer proposals for risk mitigation.

This master's thesis is a qualitative empirical research based on a case study of the PRC's informational influence activity. The research methods are semi-structured expert interviews, written surveys and document analysis. This thesis consists of two chapters of which the first one creates the theoretical framework and the second one is an empirical – description of the thesis, the analysis of documents and the interviews and results. In addition the author makes conclusions and proposals.

Based on theoretical framework, interviews, surveys and document analysis the author concluded that the PRC's informational influence activities are based on traditions and strict strategic plans. The PRC is using mainly academic cooperation, diaspora, media manipulation, technology, economy and influencing important persons, who have a number of followers. The impacts of the PRC's informational influence activities are rated low for the time being for the Republic of Estonia, but are predicted to increase in the future. To minimize possible security threats, the author suggested to increase investments in preventative measures, which are raising awareness, conforming co-operation between Estonian universities. The multiplicity of the PRC region experts provides an opportunity to create an comprehensive security overview.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Ai, X., 2007. An Intertextual Analysis of the Formation of “China Threat Theory”. *Atlantis Press*, 92(1), pp. 450-454.

Alaca, A. I. S., 2016. Hybrid Threats and New Conflicts in the International System. *Journal of International Relations and Foreign Policy*, 4(2), pp. 27-43.

Aleksejev, A. & Otsmaa, M., 2021. *Eesti Rahvusringhääling*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.err.ee/1608147715/eesti-teadlane-tootas-aastaid-salaja-hiina-sojavaeluure-kasuks>

[Kasutatud 17 10 2021].

Asia Global Institute, 2021. *Russia's greater Eurasian partnership strategy: Aims and Prospects*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.asiaglobalonline.hku.hk/russias-greater-eurasian-partnership-strategy-aims-and-prospects>

[Kasutatud 05 05 2022].

Bachrach, P. & Baratz, M. S., 1963. Decisions and Nondecisions: An Analytical Framework. *The American Political Science Review*, 57(3), pp. 632-642.

Bader, J., 2015. China, Autocratic Patron? An Empirical Investigation of China as a Factor in Autocratic Survival. *International Studies Quarterly*, 59(1), pp. 23-33.

Baocun, W. & Fei, L., 1997. *Information Warfare*. [Võrgumaterjal]

Available at: https://irp.fas.org/world/china/docs/iw_wang.htm

[Kasutatud 18 01 2022].

Barkin, N., 2022. *Watching China in Europe - May 2022*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.gmfus.org/download/article/21056>

[Kasutatud 05 05 2022].

Bauer, F. & Wilson, K. L., 2022. Reactions to China-linked Fake News: Experimental Evidence from Taiwan. *The China Quarterly*, pp. 1-26.

BBC, 2018. *China's Xi allowed to remain 'president for life' as term limits removed*.

[Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-43361276>
[Kasutatud 16 01 2022].

Besley, T. & Kudamatsu, M., 2007. *Making Autocracy Work*. London: The Suntory Centre.

Betz, D. J., 2006. Betz, D. J., 2006. The more you know, the less you understand: The problem with information warfare. *Journal of Strategic Studies*, 29(3), pp. 505-533.

Bierstedt, R., 1950. An Analysis of Social Power. *American Sociological Review*, 15(6), pp. 730-738.

Blanchard, J.-M. F., 2018. China's Maritime Silk Road Initiative (MSRI) and. *Journal of Contemporary China*, 27(11), pp. 329-343.

Brady, A.-M., 2015. China's Foreign Propaganda Machine. *Journal of Democracy*, 26(4), pp. 51-59.

Bratko, A., Zaharchuk, D. & Zolka, V., 2021. Hybrid warfare – a threat to the national security of the state. *Revista de Estudios en Seguridad Internacional*, 7(1), pp. 147-160.

Brødsgaard, K. E. & Li, X., 2013. SOE Reform in China: Past, Present and Future. *The Copenhagen Journal of Asian Studies*, pp. 54-78.

Brown, K., 2017. *China's world - What Does China Want?*. New York: I.B.Tauris & Co. Ltd.

Bunde, T. & Oroz, A., 2015. *Munich Security Report 2015: Collapsing Order, Reluctant*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/document/munich-security-report-2015-collapsing-order-reluctant-guardians>

[Kasutatud 06 05 2022].

Campbell, C., 2021. *China's Military: The People's Liberation Army (PLA)*, Washington: Congressional Research Service.

Central Intelligence Agency, 2021. *The World Factbook. China*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/#geography>
[Kasutatud 26 09 2021].

Chanda, N., 2015. The Silk Road: Old and New. *China's New Silk Roads*, 10(3), pp. 13-15.

Chatzky, A. & McBride, J., 2020. *China's Massive Belt and Road Initiative*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.cfr.org/backgrounders/chinas-massive-belt-and-road-initiative>
[Kasutatud 17 01 2022].

Chee-Beng, T., 2013. *Routledge Handbook of the*. Abington: Routledge.

Chen, W. A., 2021. COVID-19 and China's Changing Soft Power in Italy. *Chinese Political Science Review*.

China Internet Information Center, 2014. *China releases 1st national security blue book*.
[Võrgumaterjal]

Available at: [China releases 1st national security blue book](#)
[Kasutatud 14 01 2022].

Ciurtin, H., 2019. The "16+1" Becomes the "17+1": Greece Joins China's Dwindling Cooperation Framework in Central and Eastern Europe. *China Brief*, 19(10).

Clausewitz, C. v., 2004. *Sõjast*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Collins, N. & Butler, P., 2015. A marketing perspective on the rise of China: monopoly, politics and value. *Journal of Marketing Management*, 31(3-4), pp. 269-288.

Constitution of the People's Republic of China (1982).

Cooke, J. G., 2009. *China's soft power in Africa*. [Võrgumaterjal]
Available at: http://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/media/csis/pubs/090310_chinesesoftware_chap3.pdf
[Kasutatud 16 12 2020].

Cook, S., 2022. Countering Beijing's Media Manipulation. *Journal of Democracy*, 33(1), pp. 116-130.

Cooper, R., 2004. *The Breaking of Nations: Order and Chaos in the Twenty-first Century*. London: Atlantic Books.

Council on Foreign Relations, 2018. *China's Big Bet on Soft Power*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.cfr.org/backgrounders/chinas-big-bet-soft-power>
[Kasutatud 01 02 2022].

Council on Foreign Relations, 2022. *China's Approach to Global Governance*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.cfr.org/china-global-governance/>
[Kasutatud 29 04 2022].

CPC News, 2013. **【特别关注】** 习近平总书记15篇讲话系统阐述“中国梦”.
[Võrgumaterjal]
Available at: <http://theory.people.com.cn/n/2013/0619/c40531-21891787.html>
[Kasutatud 14 01 2022].

CPC News, 2015. **中共中央政治局召开会议 审议通过《国家安全战略纲要》**.
[Võrgumaterjal]
Available at: <http://cpc.people.com.cn/n/2015/0123/c64094-26440906.html>
[Kasutatud 14 01 2022].

Cullen, P. J. & Reichborn-Kjennerud, E., 2017. *Understanding Hybrid Warfare*.
[Võrgumaterjal]
Available at: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/647776/dar_mcdc_hybrid_warfare.pdf
[Kasutatud 16 12 2020].

Dahl, R. A., 1957. The Concept of Power. *Behavioral Science*, 2(3), pp. 201-215.

Deng, X., 1990. *Deng Xiaoping's "24-Character Strategy"*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.globalsecurity.org/military/world/china/24-character.htm>
[Kasutatud 01 02 2022].

Edney, K., Rosen, S. & Zhu, Y., 2020. *Soft Power with Chinese Characteristics: China's Campaign for Hearts and Minds*. New York: Routledge.

Eesti Keele Instituut, 2022. *English-Estonian MT dictionary*. [Võrgumaterjal]
Available at: [English-Estonian MT dictionary](#)
[Kasutatud 20 02 2022].

Euroopa Komisjon, 2020. *Ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020JC0008>
[Kasutatud 15 12 2020].

Euroopa Liidu Nõukogu, 2022. *Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut*, Brüssel: Euroopa Liit.

European Commission, 2022. *Hybrid Threats*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://ec.europa.eu/defence-industry-space/eu-defence-industry/hybrid-threats_en

[Kasutatud 18 01 2022].

FinEstlink, 2018. *Finest Link: Helsinki-Tallinn Tunnel*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.finestlink.fi/en/2018/02/07/helsinki-tallinn-railway-tunnel-engine-regional-growth/>

[Kasutatud 10 05 2022].

Finnish Tax Administration, 2022. *YTJ*. [Võrgumaterjal]
Available at:
<https://tietopalvelu.ytj.fi/yritystiedot.aspx?yavain=2749137&tarkiste=430F7BF2B662AF312E9DAD4E07DE40AFF6CDE1E7&rekhist=True&leihist=false&path=>

[Kasutatud 10 05 2022].

Fitfield, R. H., 1958. The Five Principles of Peaceful Co-Existence. *The American Journal of International Law*, 52(3), pp. 504-510.

Flick, U., 2009. *An Introduction to Qualitative Research*. 4th ed. California: SAGE Publications.

Freedom House, 2009. *Undermining democracy*. Washington: Freedom House.

Gallarotti, G. M., 2015. Smart Power: Definitions, Importance, and Effectiveness. *Journal of Strategic Studies*, 38(3), pp. 245-281.

Guo, S., 2021. Reimagining Chinese diasporas in a transnational world: toward a new research agenda. *Journal of Ethic and Migration Studies*, pp. 1-26.

Heath, T. R., Gunness, K. & Cooper III, C. A., 2016. *The PLA and China's Rejuvenation*, Santa Monica: Rand Corporation.

Heilmann, S., 2017. *Chinas's Political System*. Lanham: Rowman & Littlefield.

Hiina Rahvavabariik, 2015. *Vision And Actions On Jointly Building Silk Road Economic Belt And 21st-Century Maritime Silk Road*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/qwfb/1084.htm>
[Kasutatud 17 01 2022].

Hillmann, J. E., 2019. *Center for strategic & international studies*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.csis.org/analysis/will-chinas-161-format-divide-europe>
[Kasutatud 17 12 2020].

Hsieh, H.-F. & Shannon, S. E., 2005. Three approaches to qualitative content analysis.. *Qualitative health research*, 15(9), pp. 1277-1288.

Hu, J., 2007. *Hold High the Great Banner of Socialism With Chinese Characteristics and Strive For New Victories in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects*. [Võrgumaterjal]

Available at: http://www.bjreview.com.cn/document/txt/2007-11/20/content_86325.htm
[Kasutatud 01 02 2022].

Instituto Affari Internazionali, 2020. *Emergenza coronavirus e politica estera: L'opinione degli italiani sul governo, l'Europa e la cooperazione internazionale*, Rooma: Istituto Affari Internazionali.

International Institute for Strategic Studies, 2020. *The Militar Balance*. London: Routledge.

Jin, Q., 2011. *Annual Report on Overseas Chinese Study*. Beijing: Paths International Ltd.

Joint Chiefs of Staff, 2012. *Information Operations*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/jp3_13.pdf
[Kasutatud 12 05 2022].

Joint Chiefs of Staff, 2014. *Information Operations*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://irp.fas.org/doddir/dod/jp3_13.pdf
[Kasutatud 06 05 2022].

Jones, L. & Zou, Y., 2017. Rethinking the Role of State-owned Enterprises in. *New Political Economy*, 22(6), pp. 743-760.

Jõgi, A., 2019. *Ongi tõsi: hiinlastelt tuleb Tallinna–Helsingi tunnelile 15 miljardit*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.aripaev.ee/uudised/2019/03/08/ongi-tosi-hiinlastelt-tuleb-tallinnahelsingi-tunnelile-15-miljardit>
[Kasutatud 09 05 2022].

Jüris, F., 2020. *Riigi Kaitseuringute Keskus*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://icds.ee/wp-content/uploads/2020/09/RKK-EVI-Luhidalt_Hiina-mojutustegevus-Eestis_Frank-Juris_September-2020_cor2.pdf

[Kasutatud 17 12 2020].

Kaitsepolitseiamet, 2016. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/Aastaraamat_2016_0.pdf

[Kasutatud 05 05 2022].

Kaitsepolitseiamet, 2017. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/Aastaraamat-2017.pdf

[Kasutatud 05 05 2022].

Kaitsepolitseiamet, 2018. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/Aastaraamat-2018.pdf

[Kasutatud 05 05 2022].

Kaitsepolitseiamet, 2020. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.kapo.ee/et/content/aastaraamatu-v%c3%a4ljaandmise-traditsiooni-ajalugu-ja-eesm%c3%a4rk-0.html>

[Kasutatud 17 12 2020].

Kaitsepolitseiamet, 2021. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/Aastaraamat-2020-2021.pdf

[Kasutatud 05 05 2022].

Kaitsepolitseiamet, 2022. *Kaitsepolitseiamet aastaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/Aastaraamat_2021-22.pdf

[Kasutatud 05 05 2022].

Kavalski, E., 2019. China's "16+1" Is Dead? Long Live the "17+1.". *THE DIPLOMAT*, 29(03), p. 2019.

Keohane, R. & Nye, J. S., 1977. *Power and Interdependence: world politics in transition*. Boston: Little Brown.

Kopp, C., 2000. Information Warfare: A Fundamental Paradigm of Infowar. *Systems: Enterprise Computing Monthly*, pp. 46-55.

Kopp, C., 2003. Shannon, Hypergames, and Information Warfare. *Journal of Information Warfare*, 2(2), pp. 108-118.

Lachmann, R., 2017. The China Boom: Why China Will Not Rule the World. *Contemporary sociology: A Journal of Reviews*, 46(1), pp. 85-87.

Lai, H. & Kang, S.-J., 2014. Domestic Bureaucratic Politics and Chinese Foreign Policy. *Journal of Contemporary China*, 23(86), pp. 294-313.

Latham, K. & Wu, B., 2013. *Europe China Research and Advice Network*. [Võrgumaterjal] Available at: https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Asia/0313ecran_lathamwu.pdf [Kasutatud 22 11 2021].

Liang, Q. & Xiangsui, W., 2004. *Unrestricted warfare - China's Master Plan to Destroy America*. 2nd toim. Peking: Filament Books.

Liive, R., 2021. *Invest in Estonia*. [Võrgumaterjal] Available at: <https://investinestonia.com/worlds-longest-undersea-tunnel-would-create-a-tallinn-helsinki-twin-city/> [Kasutatud 10 05 2022].

Li, M., 2009. *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham: Lexington Books.

Lin, K. J., Lu, X., Zhang, J. & Y., Z., 2019. State-owned enterprises in China: A review of 40 years. *China Journal of Accounting Research*, 13(1), pp. 31-55.

Lowy Institute, 2022. *Global diplomacy index*. [Võrgumaterjal] Available at: https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/country_rank.html [Kasutatud 18 01 2022].

Läänemets, M., 2020. *Academic Co-Operation with the People's Republic of China*. [Võrgumaterjal]

Available at: https://icds.ee/wp-content/uploads/2020/04/ICDS_EFPI_Brief_Academic_Cooperation_with_the_PRC_M%C3%A4rt_L%C3%A4nemets_April_2020_cor.pdf

[Kasutatud 02 02 2022].

McGiffert, C., 2009. *Chinese Soft Power and Its Implications for the United States: Competition and Cooperation in the Developing World*, Washington: Center for Strategic and International Studies.

Mearsheimer, J. J., 2006. China's Unpeaceful Rise. *Current History*, 105(690), pp. 160-162.

Mearsheimer, J. J., 2021. *The Inevitable Rivalry*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-10-19/inevitable-rivalry-cold-war>

[Kasutatud 06 01 2022].

Michta, A. A., 2020. *Rahvusvaheline kaitseuuringute keskus*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://icds.ee/wp-content/uploads/2020/11/RKK-EVI-Luhidalt-Hiina-Euroopas-ja-Atlandi-uleses-julgeolekus_Andrew-A-Michta_November-2020.pdf

[Kasutatud 17 12 2020].

Middelaar, L., 2021. *COVID-19 ja Euroopa strateegilise autonoomia otsingud*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://diplomaatia.ee/covid-19-ja-euroopa-strateegilise-autonoomia-otsingud/>

[Kasutatud 02 02 2022].

Morgenthau, H. & Thompson, K. W., 1993. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 6th toim. New York: McGraw-Hill.

Mulvenon, J. C., 1999. The PLA and Information Warfare. rmt.: *The People's Liberation Army in the Information Age*. San Diego: RAND Corporation, pp. 175-288.

National Institute for Defense Studies, 2021. *China Security Raport 2021*, Tokyo: The National Institute for Defense Studies.

Ng, T. & Jun, M., 2022. *Xi-Putin summit yields united stand on Taiwan and Nato*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3165833/vladimir-putin->

salutes-russias-unprecedented-close-ties-china

[Kasutatud 05 05 2022].

Nye, J. S., 1990. Soft Power. *Foreign Policy*, Issue 80, pp. 153-171.

Nye, J. S., 2004. *Soft Power - The Means to Success in World Politics*. New York: the Perseus Books Group.

Nye, J. S., 2008. Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), pp. 94-109.

Nye, J. S., 2009. Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*, 88(4), pp. 160-163.

Nye, J. S., 2011. *The Future of Power*. New York: the Perseus Books Group.

Nye, S. J., 1990. *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books.

Nye, S. J., 2008. *Joseph Nye on Smart Power in Iran-U.S. Relations* [Intervjuu] (11 07 2008).

Office of the Secretary of Defense, 2021. *Military and Security Developments Involving the, Virginia: United States Department of Defense*.

Ondriaš, J., 2018. Issues facing China's soft power in the 16+1 Platform.. *Economic Annals-XXI*, 172(8), pp. 22-27.

Organski, A. F. K., 1958. *World Politics*. New York: Alfred A. Kopf.

Organski, A. F. K., 1968. *World Politics*. 2nd toim. New York: Knopf.

Park, Y. J., 2009. *Chinese Migration in Africa*. [Võrgumaterjal]

Available at: https://media.africaportal.org/documents/SAIIA_Occasional_Paper_no_24.pdf

[Kasutatud 04 12 2021].

Pheonix New Media, 2014. *China releases first national security blue book*. [Võrgumaterjal]

Available at: https://news.ifeng.com/a/20140507/40180506_0.shtml

[Kasutatud 14 01 2022].

Piketty, T., Yang, L. & Zucman, G., 2019. Capital Accumulation, Private Property, and Rising. *American Economic Review*, 109(7), pp. 2469-2496.

Poindexter, D. F., 2018. *The Chinese information war*. North Carolina: McFarland & Company, Inc.

Poisel, R. & Kane, R., 2013. *Information Warfare and Electronic Warfare Systems*. Norwood: Artech House.

Politico, 2021. *Lithuania pulls out of China's '17+1' bloc in Eastern Europe*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.politico.eu/article/lithuania-pulls-out-china-17-1-bloc-eastern-central-europe-foreign-minister-gabrielius-landsbergis/>
[Kasutatud 19 01 2022].

Poston, D. L. & Wong, J. H., 2016. The Chinese diaspora: The current distribution of the overseas Chinese population. *Chinese Journal of Sociology*, 2(3), pp. 348-373.

Pufeng, W., 1995. *THE CHALLENGE OF INFORMATION WARFARE*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://irp.fas.org/world/china/docs/iw_mg_wang.htm
[Kasutatud 18 01 2022].

Rahandusministeerium, 2021. *Valvekaamerate ostmine*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/2857552/general-info>
[Kasutatud 02 01 2022].

Rahandusministeerium, 2021. *Videovalvekaamerate ja lisaseadmete ostmine*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/3411016/general-info>
[Kasutatud 02 01 2022].

RCMP-CSIS Joint Review Committee, 1997. *Chinese Intelligence Services and Triads Financial Links*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.jrnyquist.com/sidewinder.htm>
[Kasutatud 18 01 2022].

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2022. *e-äriregister*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://ariregister.rik.ee/est/company/14618079/Finest-Bay-Area-Development-Estonia-O%C3%9C?search_id=04c27b3&pos=1
[Kasutatud 10 05 2022].

Resis, A., 1998. *Britannica*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.britannica.com/biography/Vladimir-Lenin>
[Kasutatud 03 01 2022].

Riigihangete seadus (2017) RT I, 01.07.2017, 1.

Rolland, N., 2015. *China's New Silk Road*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.nbr.org/publication/chinas-new-silk-road/>
[Kasutatud 18 01 2022].

Ross, R. S., 2009. *Chinese Security Policy: Structure, power and politics*. Abingdon: Routledge.

Russell, B., 1969. *The Autobiography of Bertrand Russell 1914-1944*. London: Allen & Unwin.

Sahakyan, M., 2021. *The New Great Power Competition in Central Asia: Opportunities and Challenges for the Gulf*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.agda.ac.ae/docs/default-source/Publications/agda-working-paper-apr-2021-dr-mher-sahakyan.pdf?sfvrsn=12>
[Kasutatud 01 05 2022].

Saich, T., 2004. *Governance and Politics of China*. 2nd toim. New York: Palgrave Macmillan.

Singer, P. W., 2001. *Winning the War of Words: Information Warfare in Afghanistan*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.brookings.edu/research/winning-the-war-of-words-information-warfare-in-afghanistan/>
[Kasutatud 19 01 2022].

Singh, M., 2018. From Smart Power to Sharp Power: How China Promotes her National Interests. *Journal of Defence Studies*, 12(3), pp. 5-25.

Szu-Chien, H. & Cole, J. M., 2020. *Insidious Power: How China Undermines Global Democracy*. Manchester: Eastbridge Books.

Sun, Z., 2001. *Sõja seadused*. Tallinn: Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused.

Zemin, J., 1991. *Jiang Zemin's Speech at the Meeting Celebrating the 80th Anniversary of the Founding of the Communist Party of China*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.china.org.cn/english/2001/Jul/15486.htm>
[Kasutatud 12 05 2022].

T. K. kriminaalasi karistusseadustiku § 235 1 järgi (2021).

Tang, W., 2016. *Populist Authoritarianism: Chinese Political Culture and Regime Sustainability*. New York: Oxford University Press.

Terrill, R., 2006. *Uus Hiina Impeerium*. Tartu: Ilmamaa.

The Chinese State Council, 2015. *China's Military Strategy (full text)*. [Võrgumaterjal]
Available at: http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2015/05/27/content_281475115610833.htm
[Kasutatud 14 01 2022].

The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2021. *Silk Road*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.britannica.com/topic/Silk-Road-trade-route>
[Kasutatud 18 01 2022].

The Standard, 2020. *New UK intel chief likens China threat to climate change, while Russia is bad weather*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/6/157484/New-UK-intel-chief-likens-China-threat-to-climate-change,-while-Russia-is-bad-weather>
[Kasutatud 18 01 2022].

The United States of America, 2018. *Summary of the National Defense Strategy*.
[Võrgumaterjal]
Available at: <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>
[Kasutatud 18 01 2022].

The World Bank, 2021. *The World Bank*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2020&locations=CN&start=1961&view=chart&year_high_desc=true
[Kasutatud 26 09 2021].

Walker, C., 2018. What Is "Sharp Power"?. *Journal of Democracy*, 29(3), pp. 9-23.

Walker, C. & Ludwig, J., 2017. *The meaning of sharp power: how authoritarian states project*.
[Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2017-11-16/meaning-sharp-power>
[Kasutatud 01 02 2022].

Waltz, K. N., 1979. *Theory of International Politics*. New York: Random House.

Wang, F., Baochang, G. & Yong, C., 2016. The End of China's One-Child Policy. *Studies in family planning*, 47(1), pp. 83-86.

Wang, F., Yong, C. & Baochang, G., 2013. Population, Policy, and Politics: How Will History Judge China's One-Child Policy?. *Population and Development Review*, 38(1), pp. 115-129.

Wang, Z., 2014. The Chinese Dream: Concept and Context. *Journal of Chinese Political Science*, 19(1), pp. 1-13.

Wardle, C. & Derakhshan, H., 2017. *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://tverezo.info/wp-content/uploads/2017/11/PREMS-162317-GBR-2018-Report-desinformation-A4-BAT.pdf>
[Kasutatud 08 05 2022].

Weber, M., 1978. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Los Angeles: University of California Press.

Ventre, D., 2010. *Chinese Information and Cyber Warfare*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.e-ir.info/2010/04/13/chinese-information-and-cyber-warfare/>
[Kasutatud 19 01 2022].

Verma, R., 2021. China's 'mask diplomacy' to change the COVID-19 narrative in Europe. *Asia Europe Journal*, Kõide 18, pp. 205-209.

Wilson, E. J. I., 2008. Hard Power, Soft Power, Smart Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), pp. 110-124.

World Population Review, 2021. *World Population Review*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://worldpopulationreview.com/countries/countries-by-gdp>
[Kasutatud 26 09 2021].

Worldometer, 2021. *China population*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.worldometers.info/world-population/china-population/>
[Kasutatud 26 09 2021].

Wray, C., 2022. *China's Quest for Economic, Political Domination Threatens America's Security*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.fbi.gov/news/stories/director-wray-addresses-threats-posed-to-the->

us-by-china-020122

[Kasutatud 02 02 2022].

Välisluureamet, 2016. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2016-et.pdf>

[Kasutatud 05 05 2022].

Välisluureamet, 2017. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2017-et.pdf>

[Kasutatud 05 05 2022].

Välisluureamet, 2018. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2018-et.pdf>

[Kasutatud 05 05 2022].

Välisluureamet, 2019. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2019-et.pdf>

[Kasutatud 05 05 2022].

Välisluureamet, 2020. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/pdf/raport-2020-et.pdf>

[Kasutatud 16 12 2020].

Välisluureamet, 2021. *Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2021-et.pdf>

[Kasutatud 05 05 2022].

Välisluureamet, 2022. *Eesti Rahvusvahelises Julgeolekukeskkonnas*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2022-et.pdf>

[Kasutatud 10 05 2022].

Xi, C., 2017. Origins of Informal Coercion in China. *Politics & Society*, 45(1), pp. 67-89.

Xi, J., 2016. General Secretary Xi Jinping Explicates the “Chinese Dream”. *Chinese Law & Government*, 48(6), pp. 477-479.

Xinhuanet, 2014. *Xi Jinping: Adhere to the overall national security concept and take the road of national security with Chinese characteristics*. [Võrgumaterjal]

Available at: http://www.xinhuanet.com/politics/2014-04/15/c_1110253910.htm

[Kasutatud 14 01 2022].

Yin, R. K., 2009. *Case Study Research: Design and Methods*. 4th ed. California: SAGE Publications.

Yin, R. K., 2009. *Case Study Research: Design and Methods*. 4th toim. Los Angeles: Sage Publications.

Yin, R. K., 2011. *Qualitative research from start to finish*. New York, London: Guilford Press.

TABELITE LOETELU

Tabel 1. Hiina RV rakendatavad vahendid terava jõu kasutamisel (Singh, 2018, pp. 9-17; autori koostatud)

Tabel 2. Poolstruktureeritud intervjuuküsimuste seos uurimisküsimustega (autori koostatud)

Tabel 3. Ekspertintervjuude valim (autori koostatud)

Tabel 4. Dokumendianalüüsi koodipuu (autori koostatud)

Tabel 5. Esimese uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 6. „Hiina“ esinemise sagedus julgeolekuasutuste aastaraportites 2016-2022 (autori koostatud)

Tabel 7. Teise uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 8. Kolmanda uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 9. Kokkuvõtte dokumendianalüüsi tulemuste kohta uurimisküsimuste lõikes (autori koostatud)

Tabel 10. Poolstruktureeritud ekspertintervjuude koodipuu (autori koostatud)

Tabel 11. Esimese uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 12. Teise uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 13. Kolmanda uurimisküsimuse kategooria ning koodid (autori koostatud)

Tabel 14. Kokkuvõtte intervjuude ja küsimustike tulemuste kohta uurimisküsimuste lõikes (autori koostatud)

Tabel 15. Dokumendianalüüsis kasutatud dokumendid (autori koostatud)

LISA 1. Ekspertintervjuude küsimused

1. Selgitage, kuidas viib Hiina Rahvavabariik läbi Eestile lähtuvalt infomõjutustegevust? (Olulisemad ja aktuaalsemad aspektid)
2. Milliseid seoseid näete Hiina Rahvavabariigi infomõjutustegevuse ning julgeolekupoliitika kujundamisega rahvusvaheliselt ja Eestis?
3. Milline on teie hinnang Hiina Rahvavabariigi infooperatsioonide raskusastmele Eestis?
4. Milline on teie hinnang Hiina Rahvavabariigist lähtuva infomõjutustegevuse vastase ja ka ennetava tegevuse võimalustele Eestis?
5. (4. TÄPSUSTAV KÜSIMUS (vajadusel)) - Kuidas oleks Teie arvates võimalik infomõjutustegevusest tulenevat mõju nii ennetada, kui ka vähendada?
6. Selgitage, millised meetmed eelpool nimetatutest on Eestis täna kasutusel ja millistele meetmetele tuleks tulevikus rohkem tähelepanu pöörata?

LISA 2. Dokumendianalüüsis kasutatud dokumendid

Tabel 15. Dokumendianalüüsis kasutatud dokumendid (autori koostatud)

Nr	Dokumendi nimetus	Välja antud, väljaandja
1	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2016. aastal, Kaitsepolitsei amet
2	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2017. aastal, Kaitsepolitsei amet
3	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2018. aastal, Kaitsepolitsei amet
4	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2020. aastal, Kaitsepolitsei amet
5	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2021. aastal, Kaitsepolitsei amet
6	Kaitsepolitsei ameti aastaraamat	Välja antud 2022. aastal, Kaitsepolitsei amet
7	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2016. aastal, Välisluureamet
8	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2017. aastal, Välisluureamet
9	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2018. aastal, Välisluureamet
10	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2019. aastal, Välisluureamet
11	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2020. aastal, Välisluureamet
12	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2021. aastal, Välisluureamet
13	Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas	Välja antud 2022. aastal, Välisluureamet